6
41-c
16

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
16 G
12

Ex Bibliotheca
[Ma]jori Coll. Rom.
Societ. Jesu
III 19. J

6-41-c-16

23
e
19-e-28

6-41-0-16

6-41-e-16

EPISTOLAE OBSCVRORVM VIRORUM, ad D. M. Ortuinũ Gratium, Attico lepôre refertæ, denuò excuſæ, & à mendis repurgatæ, priſtinoq́ nitori reſtitutæ.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVIBVS OB STILI ET ARgumenti ſimilitudinem adiecimus in calce Dialogum mirè feſtiuum, eruditis ſalibus refertum.

M. D. LVI.

6-47-c-16

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

THOMAS LANGSCHNEYderius Baccalaurius Theologiæ formatus quamuis indignus, Sal.D. ſuperexcellenti nec nō ſcientificiſſimo viro domino Ortuino Gratio Dauentrienſi Poetæ, Oratori, & philoſopho: necnō Theologo, & plus ſi vellet.

QVoniam (vt dicit Ariſtoteles) dubitare de ſingulis non eſt inutile, & quia legitur in Eccleſ. Propoſui in animo meo querere & inueſtigare de omnibus que ſunt ſub ſole. Igitur ego propoſui mihi mouere vnā queſtionem in qua dubium habeo ad dominationem veſtram. Sed prius proteſtor per Deos ſanctos, quod non volo tentare dominationem ſeu venerabilitatem veſtram: ſed ego cupio cordialiter & affectuoſe, quod inſtruatis me ſuper dubium illud. Quia ſcriptum eſt in Euangelio: Noli tentare Dominum Deum tuum, quia vt dicit Salomon: A Deo eſt omnis ſapientia: ſed vos dediſtis mihi omnem ſci

entiam quam ego habeo, et omnis ſcientia bona, eſt origo ſapientie: ergo vos eſtis mihi quodamodo deus, quia dediſtis mihi initium ſapientie, loquendo poetice. Eſt autē illa queſtio ſic introducta. Dudum fuit hic prandiū Ariſtotelis, & doctores Licenciati, necnon magiſtri fuerunt in magna letitia, et ego fui etiam ibi: et bibimus pro primo ferculo tres hauſtus de maluatico, & pro prima vice impoſuimus ſemellas recentes, & fecimus offam: & deinde habuimus ſex fercula de carnibus & gallinis, et caponibus, & vnum de piſcibus: & procedendo de vno ferculo in aliud, ſemper bibimus vinum Kotzborgenſe, Rhenenſe, & cereuiſeam Embeccenſem, necnon Thurgenſem, & Neuburgenſem. Et magiſtri fuerunt bene cōtenti, et dixerūt quod D. magiſtri nouelli bene expediuerunt ſe, et cum magno honore. Tunc magiſtri hilarificati inceperunt loqui artificialiter de magnis queſtionibus. Et vnus queſiuit vtrum dicendum magiſter noſtrādus, vel noſter magiſtrandus pro perſona apta nata ad fiendum doctor in

Theologia,

Theologia, ſicut pro nunc eſt in Colonia mellifluus pater frater Theodoricus de Ganda, ordinis Carmelitarum venerandiſſimus legatus almę vniuerſitatis Colonienſis, prouidentiſſimus artiſta, philoſophus, argumentator, & Theologus ſupereminens. Et ſtatim reſpondit magiſter Vuarmſemmel lanſmannus meus, qui eſt Scotiſta ſubtiliſſimus, & magiſter xviij. annorum: et fuit tempore ſuo pro gradu magiſterij bis reijcitus, & ter impeditus, & tamen ſtetit vlterius quoad fuit promotus pro honore vniuerſitatis: & intelligit bene facta ſua, & habet multos diſcipulos, paruos et magnos, ſenes cum iunioribus, & cum magna maturitate dixit, & tenuit, quod dicendum eſt, noſtermagiſtrandus, quod ſit vna dictio: quia magiſtrare ſignificat magiſtrum facere, & baccalauriare baccalaurium facere, et doctorare doctorem facerę: & hinc veniunt iſti termini magiſtrandus, bacculauriandus, & doctorandus. Sed quod doctores in ſacra Thologia non dicuntur doctores: ſed propter humilitatem & etiam

ſanctitatem, & propter differentiam nominantur ſeu appellantur magiſtri noſtri, quia ſtant in fide catholica in loco Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui eſt fons vitæ: ſed Chriſtus fuit noſtrorum omnium magiſter. Ergo ipſi appellantur magiſtri noſtri, quod habent nos inſtruere in via veritatis, & Deus eſt veritas: quapropter merito vocantur magiſtri noſtri: quia omnes nos ſcilicet Chriſtiani, debemus & tenemur audire prædicationem eorum, et nullus debet dicere contra eos, ex quo ſunt omnium noſtrorũ magiſtri. Sed noſtro, tras, trare, non eſt in vſu, & neque legitur in vocabulario Exquo, neque in Catholicon, neq; in Breuiloquo, neque in Gemmagemmarũ, qui tamen habet multos terminos. Ergo debemus dicere, noſter magiſtrandus, & non magiſter noſtrandus. Tunc magiſter Andreas Delitzſch, qui eſt multum ſubtilis, et pro parte eſt poeta, & pro parte eſt artiſta, medicus & iuriſta: et iam legit ordinarie Ouidium in Metamorph. & exponit omnes fabulas allegorice & literaliter; et ego fui auditor

tor eius, quia exponit multum fundamentali ter: & etiam legit in domo ſua Quintilianum & Iuuencum. & ipſe tenuit oppoſitum magiſtro Vuarmſemmel, & dixit, quod debemus dicere magiſter noſtrandus. Quia ſicut eſt differentia inter magiſter noſter, et noſter magiſter: ita etiam eſt differentia inter magiſter noſtrandus, & noſter magiſtrandus. Quia magiſter noſter dicitur doctor in Theologia, et eſt vna dictio: ſed noſter magiſter ſunt duæ dictiones, et ſumitur pro vnoquoq; magiſtro in quacunque ſcientia liberali, ſeu mechanica manuali, ſeu capitali: & non obſtat quod noſtro, tras, trare, non eſt in vſu: qui poſſumus fingere noua vocabula: & ipſe allegauit ſuper hoc Horatium. Tunc magiſtri multum admirauerunt eius ſubtilitatem: & vnus portauit ei vnũ cantharũ cereuiſiæ Neuburgenſis. Et ipſe dixit: ego volo expectare, ſed parcatis mihi, & tetigit birretum, & riſit hilariter, & portauit magiſtro Vuarmſemel, & dixit: Ecce domine magiſter, ne putetis quod ſum inimicus veſter: & bibit in vno an

helitu, & magiſter Vuarmſemel reſpondit ei fortiter pro honore Sleſitarum. Et magiſtri omnes fuerunt leti: & poſtea fuit pulſatum ad veſperas. Quapropter rogo excelentiam veſtrā, quod velitis mihi exponere mentem veſtram, quia vos eſtis multum profundus, & ego dixi pro tunc: magiſter Ortuinus debet mihi bene ſcribere veritatem, quia fuit præceptor meus in Dauentria, quando fui tertiarius. Etiam debetis me certificare quomodo ſtat in guerra inter vos & doctorem Ioannem Reuchlin, quia intellexi quod iſte ribaldus (quamuis ſit doctor & iuriſta) nondū vult reuocare verba ſua. Et mittatis etiam adhuc ſemel mihi librū magiſtri noſtri Arnoldi de Thungaris, quem articulatim compoſuit: quia eſt multum ſubtilis, et tractat de multis profunditatibus in Theologia. Valete, et non habeatis pro malo, quod ſcribo vobis ita ſocialiter: quia vos dixiſtis mihi olim, quod amatis me ſicut frater, & vultis me promouere in omnibus, etiā ſi debeatis mihi cōcedere magnā pecuniā. Datū in Lyptzick.

M. IO-

M. IOANNES PELLIFEX S. D. M. Ortuino Gratio.

SAlutem amicabilem & ſeruitutē incredibilē, Venerabile domine magiſter, quia vt dicit Ariſtot. in prædicamentis: de ſingulis dubitare non eſt inutile. Quapropter eſt vna res quæ facit mihi magnam conſcientiā. Nuper fui in miſſa Franckfurdenſi, tunc iui cum vno bacculaurio per plateam ad forum, & obuiauerunt nobis duo viri, qui apparuerunt ſatis honeſti, quantum ad aſpectum: & habuerunt nigras tunicas, & magna caputia, cū liripipijs ſuis. Et Dij ſunt teſtes mei, quod putaui quod ſint duo magiſtri noſtri, & feci ipſis reuerentiam deponendo birretum. Tunc ille bacculaurius ſtimulauit me, & dixit: amore Dei quid facitis? iſti ſunt Iudæi, et vos deponitis birretum veſtrum ante eos. Tunc ego ita fui perterritus, vt ſi vidiſſem vnum diabolum. Et dixi: Domine bacculaurie, parcat mihi Dominus Deus, quia feci ignoranter. Sed quid putatis, vtrum ſit magnum peccatū? Et primo dixit, quod videtur ſibi quod

eſt peccatū mortale, quia comprehēditur ſub idololatria, & eſt contra primum preceptū ex decem preceptis, quod eſt: Vnum crede Deum. Quia quando aliquis facit honorem Iudeo, vel pagano quaſi eſſet Chriſtianus, tunc facit contra Chriſtianitatem, et apparet eſſe met Iudeus vel paganus: & tunc Iudei et pagani dicunt: Ecce nos ſumus de via meliori, quia Chriſtiani faciunt nobis reuerentiam, & niſi eſſemus de via meliori, non facerent nobis reuerentiam. Et ſic fortificantur in ſua fide, & deſpiciunt fidem Chriſtianam, et nō permitunt ſe baptizare. Tunc ego reſpondi: Eſt bene verum, quando aliquis facit ſcienter: ſed ego feci cum ignorantia, et ignorantia excuſat peccatum, quia ſi ſciuiſſem quod fuiſſent Iudei, & feciſſem eis honorem, tūc fuiſſem dignus ad comburendum, quia eſſet hereſis. Sed neque verbo, neq; opere: ſicut ſcit Deus, aliquid noui, quia putaui quod eſſent magiſtri noſtri. Tunc ipſe dixit, quod tamē eſt adhuc peccatum, & dixit: Ego etiam ſemel iui per eccleſiam, vbi ſtat vnus Iudæus ligneus

ante ſaluatorem, & habet malleum in manu, & ego putaui quod eſt ſanctus Petrus, et haberet clauem in manu, & flexi genua, et depoſui birretum. Tunc vidi quod eſt Iudæus, & etiam penituit me. Tamen in confeſſione cum confitebar in monaſterio Prædicatorū: dixit mihi confeſſor meus, quod eſt peccatum mortale, quia debemus reſpicere: & dixit quod nō poſſet me abſoluere, niſi haberet poteſtatem epiſcopalem, quia eſſet caſus epiſcolis. Et dixit, quod ſi libenter feciſſem, & non ignoranter, tunc fuiſſet papalis. Et ſic fui abſolutus, quia habuit poteſtatem empiſcopalem. Et per deos ego credo, quod ſi vultis ſaluare conſcientiam veſtrā, oportet facere confeſſionē Officiali Conſiſtorij. Et ignorantia nō poteſt excuſare illud peccatum, quia deberetis reſpicere: & Iudei habent vnum giluū circulum ante in pallio, quem deberetis vidiſſe, ſicut & ego vidi. Ergo eſt ignorātia craſſa, & non valet ad abſolutionē peccati. Sic pro tunc dixit mihi ille baccalaurius. Sed quia vos eſtis profundus Theologus, rogo vos

deuote necnon humiliter: quatenus dignemini mihi ſoluere predictam queſtionem, & ſcribere an eſt peccatũ mortale an veniale: ſimplex caſus an epiſcopalis an papalis. Et etiam ſcribatis mihi an videtur vobis, quod ciues in Francfordia recte faciunt, quod habent illam conſuetudinẽ, quod permittunt Iudeos incedere in habitu magiſtrorum noſtrorum. Mihi videtur quod non eſt rectũ, & eſt magnum ſcandalum, quod non eſt differentia inter Iudæos & magiſtros noſtros: etiã eſt vna deriſio ſacroſancte Theologie. Et ſcreniſſimus dominus Imperator nulllo modo deberet, quod vnus Iudeus, qui eſt ſicut canis, et eſt inimicus Chriſti debet incedere ſicut doctor ſacræ Theologiæ. Etiam mitto vobis vnum dictamen M. Bernhard. Plumilegi, vulgariter Federleſer, quod miſit mihi ex Vuittenburck. Vos enim nouiſtis eũ, quia fuit olim veſter conſtans in Dauentria: & dixit mihi quod feciſtis ei bonam ſocietatem, & ipſe adhuc eſt bonus ſocius, & commendat vos laudabiliter: & ſic valete in nomine Domini. Datũ Lyptzick. *M. BERN-*

M. BERNHARDVS PLVMIlegus M. Ortuino Gratio.
S. D. P.

MVs miſer eſt antro qui ſolū clauditur vno. Sic etiam poſſum dicere de me cū ſupportatione venerabilis vir: quia eſſem pauper ſi haberem tantum vnum amicū, & quando ille vnus ſuperdaret me, tunc non haberem alium, qui me tractaret amicabiliter. Sicut nunc quidā poeta hic qui vocatur Georius Sibutus, & eſt vnus ex poetis ſecularibus, & legit publicè in poetria, & eſt aliâs bonus ſocius. Sed ſicut vos ſcitis iſti poete quando nō ſunt etiam Theologi ſicut vos, ſemper volunt reprehendere alios, & paruipendunt Theologos. Et ſemel in vna zeccha in domo ſua, quando bibimus cereuiſiam Turgenſem, & ſedimus vſq; ad tertiam horam. Et ego fui modicum ebrius, quia illa cereuiſia aſcendit mihi in caput: tunc fuit ibi vnus qui aliâs non ſtetit bene mecum, & ego apportaui ei vnum medium cantharum: & ipſe accepit. Sed poſtea non voluit mihi ſimile

facere. Et ter cauiſaui eum, & nõ voluit mihi reſpondere, et ſedit cum ſilentio et nihil dixit. Tunc ego cogitaui: Ecce iſte alias ſpernit te, & eſt ſuperbus, et ſemper vult te confundere. Et fui commotus in ira mea, & accepi cantharũ et percuſsi ei ad caput. Tũc ille poeta fuit iratus ſuper me, et dixit quod feciſſem rumorẽ in domo ſua, et dixit quod deberẽ exire de domo ſua in nomine diaboli. Tunc ego reſpondi: Quid tunc eſt, ſi eſtis inimicus meus, ego bene habui ita malos inimicos ſicut vos eſtis, & tamen manſi præ eis. Quid tunc eſt etiamſi eſtis poeta, ego habeo etiã poetas qui ſunt amici mei, & ſunt bene ita boni ſicut vos: ego bene merdarem in veſtrã poetriam. Quid creditis? putatis quod ego ſum ſtultus, vel quod ſum natus ſuper arborem ſicut poma? Tunc vocauit me aſinum, & dixit quod ego nunquam vidi vnum poetam. Et ego dixi: tu met es aſinus in cute tua, ego vidi bene plures poetas quã tu, et dixi de vobis et de magiſtro noſtro Sotphi in burſa kneck, qui compoſuit gloſam notabilem, & de domino Rut-

gero

gero licentiato Theologie in burſa Montis: et ſic exiui domum ſuam, & adhuc ſumus inimici. Quapropter rogo vos valde cordialiter quatenus velletis mihi ſemel ſcribere vnum dictamen, tunc ego volo huic poete & alijs oſtendere, et volo gloriari quod eſtis amicus meus, et eſtis bene melior poeta quàm ille. Et precipue ſcribite mihi quid faciat D. Ioannes Pfefferkorn, an adhuc habeat inimicitiã cum doctore Reuchlin, & an vos adhuc defenditis eum, ſicut feciſtis, & mittite mihi vnam nouitatem. Valete in Chriſto.

M. IOANNES CANTRIFVſoris. M. Ortuino Gratio.

SAlutem cordialẽ. Venerabilis domine magiſter quoniam quidem ſepe tractauimus tales leuitates ad inuicem. Et quia non eſt cura vobis ſi aliquis dixerit vobis vnam fantaſiam, ſicut ego nunc intendo, propterea non timui, quod tollatis in malam partem, quod ſcribam vobis nunc vnam cauillationem,

quia vos etiam facitis taliter. Et vos ridebitis ego ſcio, quia eſt mirabile factū. Fuit hic nuper quidam de ordine Predicatorum, & fuit ſatis profundus in Theologia, & fuit ſpeculatiuus, & habuit etiam multos fautores: ipſe vocatur dominus Georgius. Et primum fuit Hallis, deinde venit huc, & predicauit bene per dimidium annum, in ſermone ſuo reprehendens omnes homines, etiam principem & ſuos vaſalos. Sed in collatione fuit ſocialis & lete mentis, & bibit cum ſocijs ad dimidios & ad totos. Sed ſemper quando de ſero bibit nobiſcum, tunc de mane prædicauit de nobis, dicens: Ita ſedēt magiſtri in hac Vniuerſitate cum ſuis ſocijs per totam noctem bibentes, ludentes, & tractantes leuitatem. Et ipſi deberent eos de talibus emendare, tunc ipſi incipiunt: & ſepe fecit mihi verecundiam. Et fui iratus ſuper eum, & cogitaui quomodo poſſem me vindicare. Et non potui imaginare quomodò facerem. Et ſemel dixit mihi vnus, quomodo de nocte iret ille predicator ad vnam mulierem, & ſupponeret eam, &

dormiret

dormiret cum ea. Et ego audiens talia, ſemel accepi aliquos ſocios qui ſtant in Collegio, & circa horam decimam iuimus ad illam domum, & per vim intrauimus. Tunc ille monachus volens fugere, non habuit tempus vt tolleret veſtimenta ſua, & ſaltauit nudus ex feneſtra: & ego riſi ita quod ſtatim perminxiſſem me, & clamaui: Domine predicator, tollatis pontificalia veſtra. & ſocij exterius proiecerunt eum in merdam et in aquam. Sed ego compeſcui eos, & dixi quod haberent diſcretionem: veruntamen adiuui eos quod omnes ſuperpoſuimus illam mulierem. Et ita vindicaui me de illo monacho, & poſtea id non amplius predicauit de me. Sed non debetis alijs dicere, propterea quod fratres predicatores nunc ſunt pro vobis contra doctorē Reuchlin, & defendunt eccleſiam & fidem catholicam contra illos poetas ſeculares: ego vellē quod iſte monachus fuiſſet de alio ordine, quia ille ordo eſt valde mirificus inter omnes. Vos etiam debetis mihi aliquid riſibile ſignificare, et nō iraſcimini mihi. Valete. Ex Vuittenberg.

IOANNES STRAVSFEDErius Ortuino Gratio.

SAlutem maximam & multas bonas noctes, ſicut ſunt ſtelle in celo & piſces in mari: & debetis ſcire quod ego ſum ſanus, & etiam mater mea, & vellem libenter etiam taliter audire de vobis: quia ego cogito quottidie ad minus ſemel de veſtra dominatione. Sed cum licentia audite vnum magnum miraculum, quod fecit hic vnus nobiliſta, diabolus confundat eum in eternum, quia ſcandalizauit dominum magiſtrum noſtrum Petrum Meyer in menſa, vbi fuerunt multi domini & nobiliſte, & non habuit vnă gut tam verecundie, ſed fuit ita pretenſus quod ego miror. Ipſe dixit: Ecce Ioannes Reuchlin eſt doctior quam vos, et dedit ei vnū knipp. Tunc magiſter noſter Petrus dixit; Ego mitterem ſoluere collum meum an hoc eſt verum. Sancta Maria, doctor Reuchlin eſt in Theologia ſicut vnus puer, & vnus puer plus ſcit in Theologia quam doctor Reuchlin. Sancta Maria credatis mihi, quod ego habeo

habeo experientiam. Tamen ipſe nihil ſcit in libris Sententiarum. Sancta Maria iſta materia eſt ſubtilis, & homines non poſſunt ita capere ſicut grammaticam & poetriam. Ego vellem etiam bene poeta eſſe, & ſcirem etiam componere metra, quia audiui in Lyptzick Sulpitium de quantitatibus ſyllabarum. Sed quid eſt? Ipſe deberet mihi proponere vnam queſtionem in Theologia, & deberet arguere pro & contra. Et ipſe probauit per multas rationes, quod nemo ſcit perfecte Theologiam, niſi per ſpiritum ſanctum: & ſpiritus ſanctus infundit illam artem. Et poetria eſt cibus diaboli, ſicut dicit Hieronymus in ſuo epiſtolari. Tunc ille buſo dixit, quod non eſt verum, & quod doctor Reuchlin etiam habet ſpiritum ſanctũ, et quod eſt ſufficiens in theologia, quia cõpoſuit vnum librum ſatis theologicalem, et neſcio quõ vocatur, et nominauit magiſtrũ noſtrũ Petrũ vnã beſtiã. Et dixit quod M. noſter Hochſtrat. eſt fratercaſearius: et cõmenſales riſerũt, ſed ego dixi quod eſt ſcandalũ, quod unus

ſimplex ſocius debet eſſe ita irreuerentialis co ram vno magiſtro noſtro. Et doctor Petrus fuit ita iratus, quod ſurrexit de menſa, & al legauit euangelium, dicens: Samaritanus es, & diabolum habes. Et ego dixi: Capias tibi hoc: et fui valde gauiſus, quod ita realiter ex pediuit illum truſatorem. Vos debetis procede re in factis veſtris, & debetis defendere theo logiam, ſicut feciſtis antea: & nõ debetis ali quem reſpicere ſiue ſit nobilis ſiue ruſticus: quia vos eſtis ſufficiens. Si ſcirem ita facere carmina ſicut vos, ego non curarẽ vnũ prin- cipem, etiam ſi vellet me interficere. Sed ali- as ſum inimicus iuriſtarum, quia vadunt in rubeis caligis, & in mardaris ſcubis, & non faciunt debitam reuerentiam magiſtris, & magiſtris noſtris. Ego etiam peto vos humi- liter, necnon affectualiter quatenus ſignifica ueritis mihi quomodo ſtat in Parrhiſia cum ſpeculo Oculari. Deus tribuat quod alma ma ter vniuerſitas Parrhiſien. velit tenere nobi- ſcum, & comburere illum hereticum librũ, quod habet multa ſcandala, ſicut ſcripſit ma giſter

giſter noſter Tungarus. Ego audiui quod magiſter noſter Sotphi in burſa Kneck, qui compoſuit gloſam notabilem ſuper quatuor partes Alexandri, eſt mortuus: ſed ſpero quod non eſt verum, quia fuit excellens vir, et fuit profundus grammaticus, & fuit bene melior quam iſti noui grāmatici poetales. Salutare etiam dignemini mihi magiſtrum Remigium, qui olim fuit preceptor meus ſingulariſſimus, & ſæpe dedit mihi bonas vexas, quando dixit mihi: Tu es ſicut auca, et non vis ſtudere, quod fias magnus argumētator. Et ego dixi: Eximie domine magiſter noſter, ego volo me emendare in poſterum: tunc aliquando dimiſit me, aliquando dedit mihi bonam diſciplinam, et pro tunc ego fui ita diſcretus, quod libenter accepi correctiones pro negligentijs meis. Sed nihil amplius habeo vobis ſcribere, preter quod velitis viuere centum annos, & valete in requie. Datum Moguntie.

NICOLAVS CARPIMVLGIus baccalaurius M. Ortuino Gra.

BIBLIOTECA N ROMA VITTORIO EMAN

Salutem plurimam cum magna reuerentia erga veſtram dignitatem, ſicut debeo ſcribens ad veſtram magiſtralitatem. Venerabilis domine magiſter, ſciatis quod eſt vna notabilis queſtio quam peto ſeu rogo determinari à veſtra magiſtralitate. Eſt hic vnus grecus qui reſumit grammaticam Vrbani, & quando ſcribit grecum, tunc ſemper ponit titellos ſuperius. Quapropter ego dixi nuper, tamen magiſter Ortuinus Dauentrie etiam practicauit grammaticam grecam: & etiam eſt ſufficiens ita bene ſicut ille, & nunquam ſcripſit ita titellos, & ego credo quòd ita bene intelligit facta ſua ſicut ille, & adhuc poſſet corrigere iſtum grecum, ſed alij non voluerunt credere: & ſocij mei ac conſtantes petiuerunt, quod vellem ſcribere ad dominationem veſtram, quod notificaretis mihi quomodo eſt, an debemus ponere titellos, an non. Si non debemus ponere, tunc per deos realiter volumus vexare illũ grecũ: et volumus facere quod debet paucos auditores habere. Ego bene vidi de vobis Colonie in domo Henrici

Quentel

Quentel, quando fuiſtis corrector, & debui ſtis corrigere grecum, tunc abſcidiſtis omnes titellos qui fuerunt ſupra literis, & dixiſtis: Quid debent ille ſtulticie. Et ita iam conſideraui, quod vos habetis aliquam rationem, alias non feciſſetis. Vos eſtis mirabilis homo, & deus dedit vobis magnam gratiam quod ſcitis aliquid in omni ſcibili. Quapropter debetis etiam laudare dominum deū in veſtris metris, & beatam virginem, et omnes ſanctos dei. Sed non habueritis mihi pro moleſtia, quod impedio veſtram dominationē cum iſtis queſtionibus, quia facio talia cauſa informationis. Valete. ex Lyptzick.

M. PETRVS HAFENMVSIVS M. Ortuino Gratio.

SAlutem innumerabilem. Venerabilis domine magiſter, ſi haberem pecunias & ſubſtantiam magnam, tunc vellem dare vobis vnam notabilem propinam, credatis mihi firmiter: quod ſoluatis mihi iſtam queſtionem, quam propono. Sed quia pro nunc non habeo boues & oues vniuerſa

inſuper & pecora campi, ſed ſum pauper: propterea non poſſum vobis appreciare pro veſtra doctrina, ſed promitto vobis, quod poſtquam ſum beneficiatus, ſicut iam insteti pro vna Vicaria, tunc volo ſemel vnum honorẽ ſpecialem facere vobis. Et ſcribatis mihi an est neceſſarium ad eternam ſalutẽ quod ſcholares diſcunt grammaticam ex poetis ſecularibus, ſicut eſt Virgilius, Tullius, Plinius, & alij. Videtur mihi quod non eſt bonus modus ſtudendi. Quia, vt ſcribit Ariſtot. primo methaphiſice, Multa mentiuntur poete, ſed qui mentiuntur peccant, & qui fundant ſtudium ſuum ſuper mendacijs, fundãt illud ſuper peccatis. Et quicquid fundatum eſt ſuper peccatis, non eſt bonum, ſed eſt contra deum: quia deus eſt inimicus peccatis. Sed in poetria ſunt mendacia, & ergo qui incipiunt ſuam doctrinam in poetria, non poſſunt proficere in bonitate: quia mala radix habet ſuper ſe malã herbam, et mala arbor profert malum fructum, ſecundum euangelium, vbi dicit ſaluator: Nõ eſt arbor bona que facit fructũ malum. Etiã

bene

bene adhuc memoro illam doctrinam, quam dedit mihi ſemel magiſter noſter de Gelterſheim in burſa montis, quando fui ſuus diſcipulus, & volui audire Saluſtium, & dixit: Quare vis audire Saluſtiũ tu diſchole? Tunc ego reſpondi, quod magiſter Ioannes de Vratislauia dixit, quod diſcimus bona dictamina facere ex talibus poetis. Tũc ipſe dixit: eſt fantaſia, ſed tu debes bene aduertere in partibus Alexandri, & epiſtolis Caroli, quæ practicantur in aula grammaticorum: ego nunquã audiui Saluſtium, & tamen ſcio dictamina facere metrice et proſaice. Et ſic magiſter no Valentinus fecit, quod ego nunquam ſtudui in poetria. Et iſte humaniſte nunc vexant me cum ſuo nouo latino, & annihilant illos veteres libros, Alexandrum, Remigium, Ioannem de Garlanda, Cornutũ, Compoſita verborum epiſtolare Magiſtri Pauli Niauis, & dicũt ita magna mendacia quod ego facio crucem pro me quãdo audio: ſicut nuper vnus dixit, quod eſt in quadam prouincia vna aqua, que habet arenam auream, & vocatur Ta-

gus, & ego fiſtulaui occulte, quia non eſt poſ ſibile: ego ſcio bene quod etiam eſtis poeta, ſed non ſcio vnde habetis illam artem. ipſi di cunt quod quando vultis, tunc facitis plura metra in vna hora: ſed credo, quod intellectus veſter ita illuminatus per gratiam ſpiritus ſancti deſuper, quod ſcitis illa & alia quia ſemper fuiſtis bonus Theologus, & reprehenditis illos gentiles. Libenter vellem uo bis ſcribere vnam nouitatem, ſi ſcirem: ſed non audiui aliquid, quam quod fratres ac domini de ordine predicatorum habent hic magnas indulgentias, & abſoluunt à pena & culpa, quando aliquis eſt confeſſus & contritus, & habent ſuper hoc literas papales. Etiam ſcribite mihi aliquid, quia ego ſum veſter tanquam famulus. Valete. ex Nurenberga.

FRANCISCVS GENſclinus M. Ortuino Gratio.

Salutem

SAlutem quam mille talenta non poſſunt equiualere in ſua grauitate. Venerabilis domine Magiſter, ſcitote quod hic eſt magnus ſermo de vobis, & Theologi valde laudant vos, quod non reſpexiſtis aliquem, & ſcripſiſtis pro defenſione fidei contra doctorem Reuchlin. Sed aliqui ſocij, qui non habent intelligentiam, & etiam iuriſte qui non ſunt illuminati in fide Chriſtiana, ſpernunt vos, & loquuntur multa contra vos, ſed non poſſunt preualere, quia facultas Theologica tenet vobiſcum. Et nuper quando venerunt huc iſti libri, qui vocantur Acta Parrhiſienſium, tunc fere omnes magiſtri emerunt, & gauiſi ſunt maxime: ego pro tunc etiam emi, & miſi ad Heydelbergam, vt ibi viderent. Et credo, quod vbi viderunt, tunc penituit heydelbergenſes, quod non etiam concluſerunt cũ alma Vniuerſitate Colonienſi contra doctorem Reuchlin: et propterea audio, quod Vniuerſitas Colonienſis fecit vnum ſtatutum quod nunquam in eternum volũt promouere

vnum qui compleuit pro gradu bacculaureatus vel magiſterij in Heydelberga, & eſt bene factum, quia ſic debēt diſcere quid eſt vniuerſitas Colonienſis, & alia vice debent tenere cum ea: ego vellem quod ſic facerent alijs, ſed credo quod alie vniuerſitates non ſciuerunt, & igitur parcite eis propter ignorantiam. Etiam quidam ſocius dedit mihi pulchra carmina, que debetis intimaſſe in vniuerſitate Colonienſi, que oſtendi magiſtris & magiſtris noſtris, & fuerunt multum commendata: & miſi illa ad multas ciuitates pro veſtra gloria, quia faueo vobis, Et ſunt iſta, vt ſciatis quid puto.

Qui vult legere hereticas prauitates
Et cum hoc diſcere bonas latinitates
Ille debet emere Parrhiſienſium acta
Et ſcripta de Parrhiſia nuper facta
Quomodo Reuchlin in fide errauit
Sicut magiſter noſter Tungarus doctrinaliter probauit.
Illa vult magiſter Ortuinus legere
Gratis, in hac alma vniuerſitate.

Et

Et cum hoc textum vbiq; gloſare
Necnon quedam notabilia in margine notare
Et vult arguere pro & contra
Sicut fecerunt Theologi in Parrhiſia.
Quando ſpeculum oculare examinauerunt.
Et Reuchlin magiſtraliter damnauerunt.
Vt ſciunt fratres Carmelite
Et alij qui vocantur Iacobite.

Ego miror quomodo poteſtis ſpeculari talia, vos eſtis valde artificialis in compoſitionibus veſtris, & habetis magnam dulcedinem ita quod ſemper ego rideo pre leticia, quando lego aliquid quod vos compoſuiſtis, & opto ſemper quod velitis diu viuere, quod laus veſtra creſcat, ſicut fecit vſq; huc, quia veſtra ſcripta ſunt valde vtilia. Deus vos conſeruet & viuificet vos, & non tradat vos in manus inimicorum veſtrorum: & ſicut dicit Pſalmiſta, tribuat vobis dominus ſecundum cor veſtrum, & omne conſilium veſtrum confirmet. Et vos etiam ſcribatis mihi de factis veſtris, quod libenter audio, & video quid facitis ſeu agitis: & ſic valete. ex Friburga.

M. CONRADVS DE ZVICcauia S.D.M.Ortuino Gratio.

QVIA legitur Eccleſiaſt. vndecimo: Letare iuuenis in adoloſcentia tua. Quapropter ego nunc ſum lete mentis, & debetis ſcire, quod bene ſuccedit mihi in amore, & habeo multum ſupponere. Quia dicit Ezechiel: Nunc fornicabitur in fornicatione ſua. Et quare non deberem aliquando purgare renes? tamen non ſum angelus, ſed homo, & omnis homo errat. Vos etiam aliquando ſupponitis, quamuis eſtis theologus: quia non poteſtis ſemper ſolus dormire, ſecundum illud Eccleſiaſt. quarto: Si dormierint duo ſimul, fouebuntur mutuo: vnus autem quomodo caleſiet? Quando ſcribitis mihi quid facit veſtra amaſia? Nuper dixit mihi vnus, quod quando ipſe fuit Colonie, tunc fuiſtis in rixa cum ipſa, & percuſſiſtis eam, quia fortaſſis non fecit ſecundum opinionem veſtram: & ego miror quare poteſtis ita pulchram mulierem percutere, ego flerem ſi viderem: potius debetis di-

cere

cere, quod non faciat amplius, tunc ipſa emendaret ſe, & de nocte eſſet vobis amicabilior. Tamen, quando legiſtis nobis Ouidium, dixiſtis nobis, quod nullo modo debemus percutere mulieres, & allegaſtis ad hoc ſacram ſcripturam. Ego ſum contentus, quod amica mea eſt hilaris & non iraſcitur mecum, quando venio ad eam, tunc etiam facio talia, & ſumus in leticia, & bibimus cereuiſiam & vinum, quia vinum letificat cor hominis: ſed triſtitia exiccat oſſa. Aliquando ſum iratus ſuper eam, tunc dat mihi oſculum, & fit pax: & poſtea dicit: Domine magiſter eſtote lete mentis. Nuper volui ire ad eam, tunc vidi exire quendam iuuenem mercatorem, qui habuit apertas caligas, & ſudauit in fronte, & credidiſſem quod ſuppoſuiſſet eam: & fui quodammodo iratus, ſed ipſa iurauit, quod non tetigiſſet eam ille mercator, ſed voluiſſet ei vendere linteum ad faciendas camiſias. Tunc ego dixi, eſt bonum, ſed quando etiam datis mihi vnam camiſiam? Tunc

rogauit me quod deberem ei concedere duos florenos, quod poſſet ſoluere illum linum, tūc etiam vellet mihi dare vnam camiſiam: & pro tunc non habui pecuniam, ſed petij vnum ſocium qui conceſſit mihi, et dedi ei. Ego laudo quod aliquis ſemper eſt letus, & medici dicunt etiam quod ſanum eſt, quādo aliquis eſt letus. Quidam magiſter noſter hic ſemper iraſcitur & nunquam eſt letus, & propterea ſemper eſt infirmus: ipſe ſemper reprehendit me, & dicit, quod non debeo amare mulieres, quia ſunt diaboli, & perdificant homines, et ſunt immunde, & nulla mulier eſt pura: & quando aliquis eſt cum muliere, tunc eſt ſicut cum diabolo: quia permittunt nulli requiem. Tunc ego dixi, parcatis mihi domine magiſter noſter, veſtra mater etiam fuit mulier, & abiui. Ipſe etiā nuper predicauit, quod ſacerdotes nullo modo deberent habere concubinas ſecum, & dixit quod epiſcopi peccant mortaliter, quando accipiunt decimā lactis, & permittunt ancillas eſſe cum presbyteris, quia deberent eas totaliter expellere. Sed ſit

a vel b, nos debemus eſſe aliquando leti, & etiã poſſumus dormire cum mulieribus quando nemo videt: poſtea tamen facimus confeſſionem, & deus eſt miſericors, & debemus ſperare veniam. Ergo mitto vobis hic quedam ſcripta pro defenſione Alexandri Galli gramatici antiqui & ſufficientis: quamuis poete moderni volunt eum reprehendere: ſed non ſciunt quid loquuntur: quia Alexander eſt optimus vt olim dixiſtis mihi quando ſtetimus Dauentrie. Quidam magiſter hic dedit mihi: ſed neſcio vbi accepit. Ego vellem quod faceretis imprimere: tunc maxime faceretis iratos illos poetas. Quia ille auctor realiter vexat eos: ſed eſt ita poetaliter cõpoſitũ quod ille qui compoſuit eſt etiã bonus poeta: ſed cum hoc eſt Theologus, & non tenet cum ſecularibus poetis ſicut eſt doctor Reuchlin, Būſchius et alij. Statim quando fuit mihi data illa materia tunc dixi: quod vellem vobis mittere quod legeretis. Si habetis aliquid nouum tunc etiam mittatis mihi valete in charitate non ficta. ex Lyptzick.

IOANNES ARNOLDI S.D.P.
M. Ortuino Gratio.

QVoniam quoniamquidē igitur vos concupiſcitis ſemper habere vnā nouitatē ſecūdū quod dicit Ariſtot. Omnes homines natura ſcire deſiderant. Quare igitur ego Ioānes Arnoldi veſter diſcipulus et humilis ſubditus mitto dominationi ſeu honorabilitati veſtre hic vnū libellum quē compoſuit quidā ribaldus, et ſcandalizauit dominū Ioannē Pfefferkorn in Colonia, virū proculdubio integerrimum, & ego fui valde iratus, ſed non potui prohibere quod non imprimeret, quia iſte ſocius habet hic multos fautores, etiam nobiles, & vadunt armati ſicut bufones, cū longis gladijs in plateis. Sed tamen ego dixi quod nō eſt rectū, quia debetis notare quod iſte poete ſeculares adhuc faciēt multas guerras cum ſuis metris: ſi magiſtri noſtri nō habebunt aduertentiam, & non citabunt eos per magiſtrum noſtrum Iacobum de Hochſtraten ad curiam Romanam. Et ego timeo quod erit vnum magnum diſturbium in fide catholica.

Rogo

Rogo igitur vos quod velitis cõponere vnum librum contra iſtũ ſcandalizatorẽ, et realiter vexare eum. Tunc poſtea non erit ita audax, quod velit ſtimulare magiſtros noſtros, quia ipſe eſt ſimplex ſocius, et neq; eſt promot⁹ neque qualificatus in re vel artib. quãuis ſtetit in Bononia, vbi etiã ſunt multi poete ſeculares, nõ zeloſi et in fide illuminati. Ipſe nuper ſedit in menſa et dixit, quod magiſtri noſtri in Colonia & Parrhiſia faciũt iniuriã doctori Reuchlin: et ego tenui ei oppoſitũ. Tunc vexauit me multis malis verbis et ſcãdaloſis, quod fui ita iratus quod ſurrexi de menſa, & proteſtaui coram omnes de iniurijs, & non potui comedere vnam buccellam. Vos debetis mihi dare conſilium in ſupradicta cauſa, quia etiam pro parte eſtis iuriſta. Ego compilaui aliqua metra, quæ mitto vobis hic.

Choriambicũ, Hexametrũ, Saphicũ, Iambicum, Aſclepiadicum, Endecaſyllabum, Elegiacum, Dicolon, Diſtrophum.

Qui eſt bonus catholicus, debet ſentire cum
Parrhiſienſibus

Quia illud gymnaſium, eſt mater omniũ vni
uerſitatum.
Deinde Colonia ſancta, que eſt in fide Chri-
ſtiana tanta
Quia nullus debet contra dicere, vel merito
penam luere. ris auctor
Sicut Reuchlin doctor, qui eſt ſpeculi ocula-
Quem magiſter noſter Tungarus, probauit
quod eſt hereticus.
Necnon magiſter de altaplatea, qui fecit com
burere eius dictamina.

Si haberem vnum argumentum ego vellem componere vnum librum contra iſtum trufatorem, & probare, quod de facto eſt excommunicatus. Non habeo plus tempus ad ſcribendum, quia oportet me ire ad lectionem, quia vnus magiſter legit replicationes ſuper veterem artem valde ſubtiliter compoſitas, & ego audio eas pro completione. Valete ſuper omnes ſocios et amicos meos, qui ſunt hic & vbique, & in omnibus locis & honeſtis.

CORNELIVS FENESTRIFICIS S.D.P.M. Ortuino Gratio.

SAlutes tot quot habet celum ſtellas et mare arenas. venerande domine magiſter, ego habeo hic multas rixas et guerras a malis viris qui preſumunt eſſe docti, & tamen non didicerunt loicã que eſt ſcientia ſcientiarum. Ego legi nuper vnam miſſam ad predicatores de ſpiritu ſancto quod deus velit mihi dare ſuam gratiam, & bonam memoriam in ſyllogiſmis ad diſputandum cum illis qui ſciunt tantum latiniſare, & dictamina componere. Etiam impoſui vnam collectam in illa miſſa pro magiſtro noſtro Iacobo de Hochſtrat, & magiſtro noſtro Arnoldo de Tungaris ſummo regente in burſa Laurentij quod poſſint in diſputatione theologica ad metam redargutionis ducere quẽdam doctorem in iure qui vocatur Ioannes Reuchlin, etiam eſt poeta ſecularis & preſumptuoſus, & tenet oppoſitum contra vniuerſitates, pro iudeis. Et facit propoſitiones ſcandaloſas & offenſiuas piarũ aurium, et probauit Io. Pfefferkorn & magiſter noſter Tungarus: ſed non eſt fundatus in Theologia ſpeculatiua, nec qualifica

catus in Ariſtotele, aut Petro Hiſpano. Ideo magiſtri noſtri in Parrhiſia damnauerunt ad ignē vel reclamationē. Ego vidi literā & ſigillum domini decani ſacroſancte facultatis theologice Parrhiſienſis: vnus magiſtrorū noſtrorum valde profundus in ſacra theologia, & illuminatus in fide, qui eſt membrū quatuor vniuerſitatū, et qui habet plus quā centū ſcribentes ſuper libros ſententiarū, in quibus ſe fundat: dixit manifeſte quod predictus doctor Ioannes Reuchlin nō poteſt euadere. Et quod etiā Papa non audet dare ſententiā contra talem ſolenniſsimā vniuerſitatē: quia ipſe non eſt theologus, et beatū Thomā cōtra gentiles non intelligit, quāuis dicūt quod eſt doctus uidelicet in poeſi. Oſtendit mihi magiſter noſter qui eſt plebanus ad ſanctū Martinū epiſtolam, in qua illa vniuerſitas ſororij ſue vniuerſitati Colonienſi, valde amicabiliter promittit auxiliū ſuū realiter cū effectu. Et tamē iſti latiniſatores preſumūt tenere oppoſitum. Ego ſedi nuper Moguntie in corona hoſpicio, vbi tribulauerunt me valde indiſcrete duo

trufato-

truſatores, & vocauerunt magiſtros noſtros in Parrhiſia & Colonia fantaſticos, & ſtultos, & dixerunt quod ipſorum libri ſuper ſententias eſſent fantaſie: ſimiliter proceſſus, copulata, reparationes omnium burſarum dixerunt, quod eſſent vanitates. Tunc fui ita iratus, quod non ſciui reſpondere, cum hoc etiam vexauerunt me, quod feci paſſagium ad Treuerim ad videndum tunicam Domini, quia dixerunt quod fortaſsis non eſſet tunica Domini, & probauerunt ſic per Cornutum ſyllogiſmum. Quicquid eſt laceratum, non debet oſtendi pro tunica domini: ſed illa eſt talis, ergo etc. Tũc ego cõceſsi maiorẽ, ſed negaui minorẽ: tũc probauerũt ſic: B. Hiero. dicit: Vetuſto oriẽs colliſ⁹ errore tunicã domini incõſutilẽ deſuper cõtextã per totũ minutatim deſcripſit per fruſtra. Et ego reſpõdi, quod S. Hieron. non eſt de ſtilo euangelij, nec immodicite ex apoſtolis: et ſic ſurrexi de menſa, & reliqui illos truſatores. Vos debetis ſcire quo tam irreuerentialiter loquuntur de magiſtris noſtris, & Doctoribus illuminatis

in fide: quod certe de facto poſſunt eſſe excõicati a papa. Si ſcirent curtiſani ipſi citarent eos ad curiam rononam, & impetrarent eorum beneficia: vel ſaltem tribularent: eos cum expenſis. Quis vnquam audiuit: quod ſimplices ſocij: in nulla facultate promoti vel qualificati deberent vexare tam eximios viros, in omni profecto ſcibili profundiſsimos vt ſunt magiſtri noſtri? ſed ipſi ſuperbiunt propter ſua metra. Ego etiam ſcio facere metra & dictamina, quia legi etiam nouum latinum idioma M. Laurentij Coruini, & grammatici Braſsicani, & Valeriũ Maximum, & alios poetos. Et compilaui nuper in via eundo vnum dictamen metricum contra iſtos hoc modo.

Sunt Maguntie in publica Corona
In qua nuper dormiui in propria perſona
Duo indiſcreti buſones
In magiſtros noſtros irreuerentiales nebulones:
Qui audent reprehendere magiſtros in Theologia
Quãuis ipſi non ſunt promoti in Philoſophia.

Nec

Nec ſciunt in ſcholis formaliter diſputare
Et ex vna concluſione multa corellaria formare.
Vt docet fundamentaliter doctor ſubtilis
Qui contemnit eum eſt multum vilis
Vt concludunt quotlibeta doctoris irrefragabilis
Qui eſt in ſcientijs non expugnabilis:
Et non ſciunt quid eſt doctor Seraphicus
Sine quo nullus fit bonus Phiſicus:
Et qui veraciter ſcribit doctor ſanctus
In Ariſtotele & Prophyrio tantus
Quia ſolus exponit quinque vniuerſalia
Que dicuntur etiam quinq; predicabilia:
O quam breue continuat libros predicamentales
Et ſumat Ariſtotelis ſententias morales.
Que omnia non intelligunt poete
Ideo loquuntur ita indiſcrete
Vt iſti duo preſumptuoſi truſatores
Qui vocant magiſtros noſtros oſores
Sed magiſter noſter de Hochſtrat debet eos citare

Tunc

Tunc non amplius audebunt illuminatos vexare.

Valete et ſalutate mihi cum magna reuerentia dominos meos M. noſtrum Arnoldum de Tungaris, et M. noſtrũ Remigiũ, et M. noſtrũ Valentinũ de Gelterſsheym, & dominũ Iacobum de Ganda ordinis predicatorũ poetã ſubtiliſsimum, & alios.

M. HILTBRANDVS MAMmaceus. S.D.M. Ortuino.

AMiciſsime domine Ortuine, non poſſum iam ſcribere eleganter epiſtolam ſecundum precepta quæ ſcribuntur in modo epiſtolandi: quia hoc tempus non permittit ſed oportet breuiter & ſtatim manifeſtare paucis verbis quid eſt, quod habeo expedire caſum vnum vobiſcum, qui eſt mirabilis, & eſt talis res. Vos debetis intelligere, quod hic eſt terribilis fama, & omnes dicunt quod in curia Romana cauſa magiſtrorum noſtrorum male ſtat, quia dicunt quod Papa vult

autentizare ſententiam que ante annum lata eſt in Spira pro doctore Reuchin: quando audiui, tunc ita timui quod non potui aliquod verbum dicere, & fui ſicut mutus, & per duas noctes non dormiui. Quia amici Reuchlin gaudent, & vadunt vbique ſeminantes iſtam famam: & ego non crederem, niſi vidiſſem vnam literam vnius magiſtri noſtri de ordine predicatorum, in qua ſcripſit cum magna triſtitia illam nouitatem. Et cum hoc ſcripſit, quod Papa permiſit quod Speculum oculare debet in curia Romana imprimi, & mercatores debent vendere, & omnis homo debet legere. Et magiſter noſter Hochſtratus voluit exire curiam Romanam, & voluit iurare paupertatem, tunc iudices non voluerunt eum dimittere: ſed dixerunt, quod debet expectare finem, & quod non poteſt iurare paupertatem, quia intrauit vrbem Romanam cum tribus equis, et in curia Romana habuit commenſales, & expoſuit magnas pecunias, & propinauit Cardinalibus, & Epiſcopis, & auditoribus

*conſiſtorij multa munera, & propterea non
debet iurare paupertatem. O ſancta Maria,
quid volumus nunc facere, ſi Theologia ita
ſpernitur, quod vnus iuriſta debet preualere
omnes Theologos. Ego credo quod Papa non
eſt bonus Chriſtianus, qui ſi eſſet bonus Chri
ſtianus, tunc eſſet impoſſibile quod non tene-
ret cũ theologis. Sed etiã ſi Papa dat ſententiã
cõtra theologos, tũc videtur mihi quod debet
fieri appellatio ad conſiliũ: quia conciliũ eſt ſu
pra Papã, et in cõcilio theologi habent preua
lentiã ſuper alias facultates: tunc ſpero quod
dominus dabit benignitatẽ & reſpiciet famu
los ſuos Theologos, & nõ permittit quod ini
micus noſter ſupergaudeat nos, & dabit no-
bis gratiam ſpiritus ſancti, quod non poſſu-
mus ſperare fallimoniam iſtorum heretico-
rum. Quidam iuriſta nuper dixit hic quod eſt
fatatum, quod ordo predicatorum debet peri
re, & quod ex illo ordine debent venire ma
xima ſcandala in fidem Chriſti, ſicut non au
dita ſunt prius: & dixit vbi legit illam pro-
phetiam. Sed abſit quod hoc ſit verum. Quia
ille*

ille ordo eſt vtilis, & ſi ille ordo non eſſet, tunc neſcio quomodo ſtaret Theologia, quia ſemper predicatores ſunt profundiores in theologia, quam minores vel Auguſtinenſes, & tenent viam doctoris ſancti, qui tamen nunquam errauit. Et ipſi etiam habuerunt multos ſanctos in ſuo ordine, & ſunt audaces in diſputatione cõtra hereticos. Ego miror quare magiſter noſter Iacobus de Hochſtraten non poteſt iurare paupertatem, tamen eſt in ordine mendicantium, qui manifeſte ſunt pauperes. Si non timerem excommunicationem, ego vellem dicere quod Papa erraret ibi: & non credo quod hoc eſt verum, quod ipſe expoſuit ſic pecunias, & dedit propinas, quia eſt vir valde zeloſus: & credo quod iſti iuriſte & alij fingunt talia, & doctor Reuchlin ſcit ipſis ita blandire, quia etiam audiui quod multe ciuitates, et multi principes, ac domini ſcripſerunt pro eo. Et eſt ratio, quia non ſunt in theologia inſtructi, & non intelligunt factũ, alias permitterent iſtum hereticũ habere diabolum, quia eſt contra fidem, etiam ſi totus

mundus diceret contrarium. Vos debetis iſta ſtatim manifeſtare, magiſtris noſtris in Colonia: quod ſciunt capere conſilium. Et ſcribatis mihi quid volũt facere. Et valete in Chriſto. Datum in Tubinga.

M. CONRADVS DE ZVICCA uia S.D.M. Ortuino.

SIcut ſcripſiſtis mihi quod non amplius curatis illas leuitates, & non amplius vultis amare mulieres: vel ſupponere, niſi in menſe ſemel, aut bis: ego miror quod talia ſcribitis. Tamen ego ſcio contrarium. Eſt hic vnus ſocius, qui nuper venit ex Colonia, & bene eſt vobis notus, & fuit etiam ſemper ibi vobiſcum. Ipſe dicit quod ſupponitis vxorem Ioannis Pfefferkorn, & dixit mihi veraciter, & iurauit, & ego credo etiam. Quia vos eſtis valde amicabilis, & etiam ſcitis dare bona verba. Et cum hoc ſcitis perfecte artem amandi ex Ouidio. Etiam dixit mihi quidam mercator, quod dicunt Colonie quod magiſter noſter Arnoldus de Tungaris etiam ſupponit eam: ſed hoc non verum, quia

quia ego ſcio veraciter, quod ipſe adhuc eſt virgo, & quod nunquam tetigit vnam mulierem. Sed etiam ſi feciſſet, vel faceret ſicut non credo, tamē nō eſſet propterea ita malus, quia humanū eſt errare. Vos multū ſcribitis mihi de iſto peccato, quod nō eſt maius peccatū in mūdo, et allegatis multas ſcripturas. Ego ſcio bene quod nō eſt bonū, ſed tamen etiā in ſacra ſcriptura reperitur, quod aliqui ſic peccauerunt, et tamē fuerūt ſaluati. Sic Sāſon qui dormiuit cū vna meretrice, et tamē poſtea ſpiritus domini irruit in eū. Et poſsū cōtra vos arguere ſic: Quiſquis nō eſt maleuolꝰ, recipit ſpiritū ſanctū: ſed Samſon nō eſt maleuolus, ergo recipit ſpiritum ſanctū. Maiorem probo, quia ſcriptum eſt: In maleuolam animam nō introibit ſpiritus ſapientiæ, ſed ſpiritus ſanctus eſt ſpiritus ſapientie: ergo. Minor patet, quia ſi illud peccatū fornicatiōnis eſſet ita malum: tunc ſpiritus domini nō irruiſſet in Samſon, ſicut patet in libro Iudicum. Etiam legitur de Salomone, quod habuit trecentas reginas, & concubinarum non fuit numerus:

& ipſe fuit maximus fornicator vſq; ad mortem ſuam, & tamen doctores communiter concludunt quod eſt ſaluatus. Quid nunc videtur vobis? Ego non ſum fortior quam Samſon, & non ſum ſapientior Salomone, & ergo oportet aliquando habere vnam leticiam. Quia vt dicunt medici, hoc valet contra melancoliam. Ah quid dicitis de iſtis ſeriosis patribus? tamen dicit Eccleſiaſtes: Et deprehendi nihil eſſe melius, quam letare hominem in opere ſuo. Quapropter ego dico cum Salomone ad amicam meam. Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa mea, vulneraſti cor meum in vno crine colli tui. Quã pulchre ſunt mamme tue ſoror mea ſponſa mea. Pulchriora ſunt vbera tua vino, & cetera. Per deos valde iucundum eſt amare mulieres, ſecundum illud carmen Samuelis poete: Diſce bone clerice virgines amare, quia ſciunt dulcia oſcula preſtare, iuuentutem floridam tuam conſeruare. Quia amor eſt charitas, & deus eſt charitas: ergo amor non mala res. Soluatis mihi illud argumentum. Etiam dicit Salomon: Si

dederit

dederit homo omnem ſubſtantiam domus ſue pro dilectione, quaſi nihil deſpiciet eam. Sed permittamus iſta, & veniamus ad alia. Rogaſtis me quod deberem vobis noua ſignificare: ergo ſciatis quod iam in carniſpriuio fuit hic magna leticia. Et fuit haſtiludiū, et princips met equitauit in foro & habuit pulchrū equum, & pulchrum andallum deſuper, & in quo fuit picta vna mulier cum magno ornatu, & iuxta ipſam ſedit quidam iuuenis in criſpis crinibus qui organizauit ei ſecundum Pſalmiſtam. Iuuenes & virgines, ſenes cū iunioribus laudent nomen domini. Et quando princeps venit in ciuitatem, tunc vniuerſitas introniſauit eum cum magna proceſsione, et ciues braxauerunt multam cereuiſiam, et propinauerunt dulcia cibaria, & bene dapiuerunt principem & omnes curiales, & poſtea chorizauerunt, & ego ſteti in vno conſpicello quod potui videre. Nō ſcio plura, quā quod opto vobis omnia bona: & Valete in nomine Domini, ex Liptzick.

M. IOANNES KRABACIVS S.D.M.Ortuino Gratio.

EXcellens vir, ſecundum quod fui ante duos annos vobiſcum in Colonia, & vos dixiſtis mihi, quod ſemper deberem uobis ſcribere vbicunq; eſſem, ſic iam notifico vobis, quod audiui de morte vnius excellentiſsimi Theologi, qui vocatur M. noſter Heckman de Franconia, qui fuit vnus principalis vir, & tempore meo fuit ibi rector, & fuit profundus argumentator in via Scoti, et fuit inimicus omnium poetarum ſecularium, & fuit vir zeloſus, & libenter celebrauit miſſas, et quando tenuit rectoratum Vienne, tunc ſeruauit ſuppoſita in magno rigore: & fuit laudabilis. Semel venit vnus ſocius ex Morauia, quando ego fui Vienne, qui debet eſſe poeta & ſcripſit etiam metra, & voluit legere artem metrificandi, & non fuit intitulatus. Tunc ipſe magiſter noſter Heckman prohibuit ei, & ipſe fuit ita pretenſus, quod non voluit curare mandatum eius: tunc rector prohibuit ſuppoſitis, quod non deberent viſitare

ſitare eius lectionem. Tunc ille ribaldus acceſsit rectorem, & dixit ei multa ſuperba dicta, & tibiſauit eum. Tunc ipſe miſit pro famulis ciuitatis, & voluit eum incarcerare, quia fuit magnum ſcandalum quod ſimplex ſocius deberet tibiſare vnum rectorem vniuerſitatis qui eſt magiſter noſter, & cũ hoc ego audio, quod ille ſocius neque eſt baccalaurius neque magiſter, nec eſt aliquo modo qualificatus ſeu graduatus, & inceſsit ſicut bellator, vel qui vult ambulare ad bellũ, & habuit pileum et longum cultrum in latere, ſed per deos ipſe fuiſſet incarceratus ſi non habuiſſet notos in ciuitate. Ego doleo maxime ſi eſt verum, quod ille vir eſt defunctus, quia fecit mihi multa bona, quando fui Vienne: & propterea feci ei epitaphium tale.

Qui iacet in tumulis, fuit inimicus poetis
Et voluit eos expellere, quãdo voluerunt hic
practicare:
Sicut nuper vnus ſocius, qui fuit intitulatus:
Veniens ex Morauia, et docens facere metra:
Quem voluit incarcerare, propter ſuum tibiſare,

Sed quia nunc eſt mortuus, in Vienna ſepultus:
Dicatis bis vel ter, pro eo pater noſter.
Fuit hic nuncius qui portauit noua que ſunt mala ſi ſunt vera, quod cauſa veſtra non bene ſtat in curia Romana, ſed ego non credo: quia iſti nuncij dicũt etiam multa mendacia, poete bene murmurant hic contra vos, & dicunt quod volunt defendere doctorem Reuchlin cum ſuis carminibus: ſed quia vos etiã eſtis poeta quando vultis: credo quod bene manebitis pre ipſis. Tamen debetis mihi ſcribere quo modo ſtat negocium, ſi tunc poſſum adiuuare vos, tunc habebitis me fidelem ſocium & adiutorem. Valete. ex Nurenberga.

GVILHELMVS SCHERSCLEIferius S.D.M. Ortuino.

Valde miror venerabilis vir, quare mihi non ſcribitis, & tamen ſcribitis alijs qui non ſcribunt vobis ita ſepe ſicut ego ſcribo vobis. Si eſtis inimicus meus quod nõ vultis mihi amplius ſcribere, tunc ſcribatis mihi tamen quare non vultis amplius ſcribe-

re,

re, vt ſciam quare non ſcribitis, cum ego ſemper ſcribo vobis, ſicut etiam nunc ſcribo vobis, quamuis ſcio quod non eritis mihi reſcribere. Veruntamē oro vos precordialiter quod velitis mihi tamen ſcribere, & quando ſemel ſcripſiſtis mihi, tunc ego volo vobis decies ſcribere, quia libenter ſcribo amicis meis & volo me exercitare in ſcribendo, ita vt poſſum eleganter dictamina & epiſtolas ſcribere: ego non poſſum cogitare quid eſt in cauſa quod non ſcribitis mihi. Et conqueſtus ſum nuper quando hic fuerunt aliqui Colonienſes, & interrogaui: Quid facit tamen M. Ortuinus, quod non ſcribit mihi? ipſe non ſcripſit mihi in duobus annis: dicatis tamen ei quod ſcribat mihi, quia libentius vellem ſuas literas legere quam mel comedere, & ipſe fuit olim amicus principalis. Et interrogaui etiam quomodo tranſit vobis in illa lite cum doctore Reuchlin. Tunc dixerunt, quod ille iuriſta ſcit vos circumdare cum ſua arte. Tunc optaui quod dominus deus velit dare vobis ſuam gratiam quod eritis victor: ſi vultis mihi ſcri

bere:tunc etiam debetis mihi de illo ſcribere, quia vellem libenter ſcire. Iſti iuriſte vadunt hic, et dicunt: Doctor Reuchlin habet bonũ negocium, et theologi in Colonia fecerunt ei iniuriam. Et per deos ego timeo quod eccleſia poteſt in ſcandalum venire, ſi ille liber Speculum oculare nõ cõburitur, quia habet multas propoſitiones irreuerentiales, et cõtra fidem catholicã. Et ſi nõ cogitur ille Iuriſta ad reuocationẽ: tunc alij etiã tentabunt ſic ſcribere in theologia, quamuis non ſciunt, et neq; ſtuduerunt in via Thome, neq; in via Alberti neq; Scoti: et etiã nõ ſunt illuminati in fide per gratiam ſpiritus ſancti. Quia vnuſquiſq; debet manere in facultate ſua, & non debet mittere falcem in meſſem alterius: quia ſutor eſt ſutor, & ſartor eſt ſartor, & faber eſt faber. Et non ſtaret bene ſi vnus ſartor vellet facere calceos vel ſtamulta. Vos debetis audacter defendere vos & ſacram Theologiam, et ego etiam orabo deum pro vobis, quod velit vobis tribuere gratiam ſuam, & illuminare veſtrum intellectum, ſicut fecit antiquis patribus

tribus, ne diabolus preualeat cum ſuis ſeruito rib. cōtra iuſtitiā. Sed ſcribite mihi tamē pro pter deū quomodo ſtatis: vos facitis mihi magnam anguſtiam, & non indigetis. Sed pro nunc commendo vos domino deo. Valete in Chriſto. Datum Franckfurdie.

MATTHEVS MELLILAMBIus S.D.M. Ortuino Gratio.

QVoniam quidē ſemper fui amic9 ueſtre dominationis, et procuraui veſtrū bonū: ergo nūc volo uos in veſtris aduerſitatib. cauiſare, et volo in ueſtra fortuna eſſe let9, et in infortunio triſtis: quia vos eſtis amicus me9, et cū amicis debemus eſſe leti quando letātur, et contriſtari quādo triſtātur, ut ſcribit Tulius, quāuis eſt gētilis et poeta. Igitur manifeſto uobis quod hic habetis unū inimicū ualde malitioſum, qui dicit multa uituperia cōtra dominationē ueſtrā: et preſupponit multa extollens ſe in ſuperbia ſua, et dicit corā omnib. quod eſtis ſpuri9, et mater ueſtra eſt meretrix, & pater ueſter presbyter. tūc ego ſteti pro uobis et dixi: D. baccal. uel q̄liter eſtis q̄lificatus, vos eſtis

adhuc iuuenis, & non deberetis vituperare magiſtros. Quia vt ſcriptũ habetur in euangelio: Nõ eſt diſcipulus ſupra magiſtrum. Sed vos eſtis adhuc diſcipulus, & dominus Ortuinus eſt magiſter octo vel decem annorũ, & ergo non eſtis ſufficiens ad vituperandum vnum magiſtrum vel virum in tali dignitate conſtitutum, alias etiam inuenietis aliquẽ qui vituperabit uos, etiam ſi eſſetis adhuc ita ſuperbus, vos debetis habere verecundiam, & non facere talia. Tunc ipſe dixit, ego loquor veritatem, & ſcio probare dicta mea, et non volo vos reſpicere, quia Ortuinus eſt ſpurius, & quidam lanſmannus ſuus dixit mihi pro vero, quia nouit eius parentes, & etiam ego volo ſcribere hoc doctori Reuchlin quia adhuc non ſcit. Sed quare velletis me vituperare, vos nihil ſcitis de me. Tunc ego dixi. Ecce domini ſocij iſte pretẽdit ſe eſſe ſanctum, quia dicit quod non poteſt vituperari, & quod nihil mali fecit, ſicut ille phariſeus, qui dixit quod ieiunaret bis in ſabbato. Tunc ipſe fuit iratus & dixit: Ego non dico quod

non peccaui, quia hoc eſſet cõtra Pſalmiſtã, qui dicit: Omnis homo mendax, & exponit gloſa, id eſt, peccator. Sed dixi quod non debetis ſeu poteſtis me vituperare quantum ad generationem de patre et matre. Sed Ortuinus eſt ſpurius & non eſt legitimus: ergo eſt vituperabilis, & ego volo eum vituperare in eternum. Tunc ego dixi, non faciatis: quia dominus Ortuinus eſt excellens vir, & poteſt ſe defendere. Ipſe vero dixit adhuc plura ſcandala de matre veſtra, quod ſacerdotes & monachi & equeſtres & ruſtici in campo & in ſtabulo, & alibi ſuppoſuerunt eam. Et ego habui ita magnam verecundiam quod nõ creditis, ſed non poſſum vos defendere, quia non vidi patrem veſtrum & matrem, quamvis credo firmiter, quod ſunt honeſti & probi. Sed ſcribatis mihi quomodo eſt, tunc ego volo ſeminare veſtram laudem hic. Etiam dixi ſibi: vos non debetis talia dicere, quia ponamus caſum quod M. Ortuinus ſit ſpurius, tamen fortaſſis eſt legitimatus, tunc non eſt amplius ſpurius: quia ſummus põtifex habet po

teſtatem ligandi et ſoluendi: et poteſt vnū ſpu rium facere legitimū, & econtra. Sed ego vo lo probare ex euangelio quod eſtis dignus vi- tuperari. Quia ſcriptū eſt, qua menſura men- ſuraueritis, eadem menſurabitur et vobis: ſed vos menſuratis menſura vituperationis, ergo etiā ſic debet menſurari uobis. Etiā probo per aliud: quia dicitur à domino noſtro Ieſu Chri- ſto: Nolite iudicare ne iudicemini: ſed vos iudi catis alios et vituperatis eos: ergo etiam debe tis iudicari & vituperari. Tunc ipſe dixit, quod mea argumenta ſunt fraſcarie, et nō ha bent effectum: et fuit ita contumax quod di- xit: Etiā ſi papa feciſſet vnū filium extra ma trimoniū, et poſtea legitimaret eū, quod tamē corā deo nō eſſet legitimus, ſed ipſe uellet eum tenere pro ſpurio. Ego credo quod diabolꝰ eſt in iſtis ribaldis, quod ita vituperant vos: qua propter ſcribatis mihi quod poſſum veſtrū ho norem defendere: quia eſſet ſcandalū, quod do ctor Reuchlin ſciret de uobis, quod eſſetis ſpu rius, ſed dato quod ſitis: tamen ille non poteſt ſufficienter probare, et ſi videtur vobis bonū

tunc

tunc volumus eum citare ad curiã Romanã, & cogere quod debet facere reuocationẽ: ſicut ſciunt iuriſte cõcludere, et poſſumus eum facere irregularem: & per procuratorẽ poſſumus tribulare eum, et accipere eius beneficia ſi incurrerit irregularitatem, quia habet vnum canonicatum hic Maguntie, et vnam parrochiam alibi: & non habeatis mihi pro malo quod ſcribã vobis quid audiui, quia puto optime. Et valete in domino deo, qui cuſtodiat omnes vias veſtras. Datum Maguntie.

M. IOANNES HIPP. S. D.

M. Ortuino Gratio.

LEtamini in domino, et exultate iuſti, & gloriamini omnes recti corde Pſa. xxxi. Sed ne habeatis moleſtiam, dicentes: quid putat iſte cum ſua allegatione. Debetis legere vnam nouitatem cum leticia, quia hilarabit veſtram dominationem mirabiliter, & volo ſcribere cum breuibus verbis. Fuit hic vnus poeta, qui vocatur Ioannes Eſticampanus, & ipſe fuit ſatis pretenſus, & paruipendit ſepe Magiſtros Artium:

& anhilauit eos in ſua lectione, et dixit quod non ſunt ſufficientes, & quod vnus poeta ualet decem magiſtros: & quod poete in proceſſione deberent precedere magiſtros & licentiatos. Et ipſe legit Plinium, & alios poetas, & dixit quod magiſtri artium non ſunt magiſtri in ſeptem artibus liberalibus, ſed potius in ſeptem peccatis mortalibus: & non habent bonum fundamentum, quia non didicerunt poetriam, ſed tantum ſciunt Petrum Hiſpanum & parua loicalia: & habuit multos auditores & domicellos, & dixit quod nihil eſt cum Schotiſtis & Thomiſtis, & emiſit blaſphemias contra doctorem ſanctũ. Tunc magiſtri expectauerunt ſuum tempus vt vindicarent ſe cum adiutorio dei, & deus voluit quod ipſe ſemel fecit vnam orationẽ, & ſcandalizauit magiſtros, doctores & licentiatos & baccalaurios: & laudauit ſuam facultatem, & vituperauit ſacram Theologiam. Et fuit magna verecundia inter dominos de facultate. Et collegerunt magiſtri & doctores concilium, & dixerunt: Quid facimus?

mus? quia hic homo multa mira facit: ſi dimittimus eum ſic, omnes credent quod eſt doctior nobis? ne forte veniant moderni & dicant, quod ſunt de meliori via quam antiqui, & vilificabitur noſtra vniuerſitas, & fiet in ſcandalū. Et dixit M. Andreas Delizſch, qui eſt etiam alias bonus poeta, quod videtur ſibi, quod Eſticampianus eſt in vniuerſitate tanquam quinta rota in curru, quia impedit alias facultates, quod ſuppoſita non poſſunt bene in eis qualificari. Et alij magiſtri iurauerunt, quod eſt ita: & ſumma ſummarū ipſi concluſerunt, quod vellent relegare vel excludere iſtum poetam, etiā ſi deberent in perpetuum habere inimicitiam. Et citauerunt eum ad rectorem, & monuerunt eum in valuis eccleſie: & ipſe comparauit et habuit vnum iuriſtam ſecum, & pretendit ſe defendere, & habuit etiam alios ſocios qui ſteterunt cum eo. Et magiſtri dixerunt, quod deberent abire, quia alias eſſent periuri, quia ſtarent contra vniuerſitatē. Et magiſtri fuerunt fortes in bello, & permanſerunt conſtantes, &

iurauerunt quod vellent nemini parcere propter iuſtitiam, & aliqui iuriſte & curiales rogauerunt pro eo. Et domini magiſtri dixerunt, quod non eſt poſſibile, quia habent ſtatuta, & ſecundum ſtatuta debet relegari. Et quod eſt mirabile etiam princeps petiuit pro eo, & nihil iuuit: quia dixerunt ad ducem, quod oportet ſeruare ſtatuta vniuerſitatis, quia ſtatuta in vniuerſitate ſunt ſicut ligatura in libro: quia ſi ligatura non eſſet, tunc folia caderent hincinde: & ſi ſtatuta non eſſent tunc non eſſet ordo in vniuerſitate, & ſuppoſita ſtarent in diſcordia, & fieret confuſum chaos: ergo deberet procurare bonum vniuerſitatis, ſicut feciſſet pater ſuus. Tunc princeps permiſit ſibi perſuadere, & dixit, quod non poteſt facere contra vniuerſitatem, & quod expedit plus quod vnus relegatur, quã quod tota vniuerſitas patitur ſcandalum: & domini magiſtri fuerunt optime cõtenti, et dixerunt: Domine princeps deo gratias de bona iuſtitia. Et rector affixit unũ mandatũ in valuis eccleſie quod Eſticampianus eſt relegatus

ad decē annos:et auditores ſui fecerūt multa verba:et dixerunt, quod domini de cōſilio fecerunt iniuriā Eſticampiano, ſed ipſi domini dixerunt quod non vellent dare vnum obulū pro eo:et aliqui domicelli dixerūt, quod Eſticampianus vellet iſtam iniuriā vindicare, et vellet citare vniuerſitatē ad curiam Romanam. Tunc magiſtri riſerūt, & dixerunt: Ha quid vellet facere iſte ribaldus? Et debetis ſcire quod nunc eſt magna cōcordia in vniuerſitate. Et magiſter Delitzſch legit in arte humanitatis. Et ſimiliter magiſter Rotburgenſis, qui compoſuit vnum librum bene in triplo ita magnum ſicut eſt Virgilius in omnib. ſuis operibus. Et poſuit multa bona in illo libro:etiam pro defenſionē S. matris eccleſie: et de laudibus ſanctorum. Et commendauit noſtram vniuerſitatem principaliter, & ſacrā Theologiam, & facultatem artiſtarum, & reprehendit illos poetas ſeculares & gentiles. Et domini magiſtri dicunt, quod ſua metra ſunt ita bona ſicut metra Virgilij, & nō habent aliqua vitia, quia ipſe perfecte ſcit

artem metriſicandi, & ante xx. annos fuit bonus metriſta. Quapropter domini de conſilio permiſerunt, quod ipſe debet iſtum librum publice legere pro Terentio, quia eſt magis neceſſarius quam Terentius, & habet bonam Chriſtianitatem in ſe, & non tractat de meretricibus & bufonibus ſicut Terentius. Vos debetis hæc noua manifeſtare in veſtra vniuerſitate, tūc fortaſsis etiam fiet ſic Buſchio, ſicut factum eſt Eſticampiano. Quando mittitis mihi veſtrum librum contra Reuchlin? Vos dicitis multa, & nihil eſt. Et ſcripſiſtis mihi quod vultis mihi veraciter mittere, & non facitis. Deus parcat vobis, quod non diligitis me, ſicut & ego diligo vos, quia eſtis mihi ſicut cor meum. Sed adhuc mittatis mihi, quia deſiderio deſideraui hoc paſcha manducare vobiſcum, id eſt, iſtum librum legere. Et ſcribite mihi nouitates, & ſemel componite vnum dictamē, vel aliqua metra de me, ſi ſum dignus. Et valete in Chriſto domino Deo noſtro per omnia ſecula ſeculorū. Amen.

M. PE-

M. PETRVS NEGELINVS S.D.M. Ortuino.

QVamuis valde timeo eſſe ita audax, quod debeo vobis oſtendere vnum dictamen à me compoſitum, quia vos eſtis valde artificialis in compoſitione metrorum & dictaminorum. Sed ego ſum ſicut puſillus, et ſicut dicit Hieremias: A a a domine neſcio loqui, quia puer ſum ego: Nanq; ego nondum habeo bonum fundamentum, & non ſum perfecte inſtructus in arte poetria & Retorica. Attamen quia dixiſtis olim, quod deberem vobis componere omni modo vnum carmen & mittere ad vos, tunc velletis mihi illud emendare, & oſtendere vbi ſunt vitia. Tunc ego cogitaui nuper: Ecce iſte eſt preceptor tuus, & bene putat tecum, & tu deberes ei obedire. Ipſe etiam poteſt te promouere in his, et in omnibus: & tu poteris creſcere in doctum virum, ſi vult dominus deus, & poteſt tibi bene ſuccedere in tuis negocijs. Quia legitur in 1. lib. Regum. Plus valet obedientia quam victima. Quapropter mitto vobis hic vnũ poe-

ma per me compilatum in laudem ſancti Petri: & vnus cōponiſta, qui eſt bonus muſicus in cantu chorali & figurali, compoſuit mihi quatuor voces ſuper illud. Et ego feci magnā diligentiam, quod potui ita rigmizare, ſicut eſt rigmizatum: quia illa carmina ſonant melius, ſicut partes Alexandri ſunt compilate. Sed neſcio an habent vitia. Vos debetis illa ſcandere ſecundū artem metrificandi, & emendare.

Carmen nouum M. Petri Negelini in laudem S. Petri incipit.

Quia tibi dominus dedit cum iſtis clauibus
Poteſtatē maximam: nec non ſpecialem gratiam
Super omnes ſanctos: quia tu es priuilegiatus
Quod ſoluis eſt ſolutum, in terris & per celum,
Et quicquid hic ligaueris, ligatum eſt in celis.
Ergo te oramus, nec non deuote ſupplicamus
Vt ores pro noſtris peccatis, propter honorē vniuerſitatis.

Ipſi dicūt quod doctor Reuchlin, qui Hebraice

te vocatur Ioannes Capnion: acquiſiuit vnã ſententiam pro ſe in Spira, ſed magiſtri noſtri de ordine predicatorum dicunt, quod non nocet: quia ille epiſcopus non habet intelligentiam in ſacra Theologia. Et magiſter noſter Hochſtratus eſt in curia Romana, & bene viſus apud dominum apoſtolicum. Et etiam habet ſufficientiam in pecunijs & in alijs. Ego vellem dare quatuor groſſos, quod ſcirem veritatem, vos debetis mihi ſcribere. Sancte deus quid eſt, quod non mittitis mihi ſemel vnam literam? Tamen ego habeo libenter, quando ſcribitis mihi. Valete, & dignemini mihi ſalutare magiſtrum noſtrum Valentinum de Gelterſheym, & magiſtrum noſtrum Arnoldũ de Tungaris in burſa Laurentij, & magiſtrum noſtrum Remigium, & dominum Rutgerum in burſa montis licentiatum, et prope diem magiſtrum noſtrandum, necnon dominum Ioannem Pfefferkorn virum zeloſum, & alios qui ſunt bene qualificati in Theologia, et in artibus, et valete in nomine domini. Datũ Treueris.

STEPHANVS CALVASTRVS baccalaurius M. Ortuino Gratio.

SAlutem cum humilitate erga veſtrã maioritatem. Venerabilis domine magiſter, venit huc vnus ſocius qui portauit certa carmina, et dixit quod vos cõpoſuiſtis illa, & intimaſtis in Colonia. Tunc vnus poeta hic, qui habet magnam laudem, ſed non eſt bene Chriſtianus, vidit illa & dixit, quod non ſunt bona, & quod habent multa vitia. Et ego dixi: ſi magiſter Ortuinus compoſuit, tunc non habent vitia, hoc eſt certum, & volui impignorare tunicam meam, quod ſi illa metra haberent vitia, tunc vos non compoſuiſtis: ſed ſi vos compoſuiſſetis, tunc non haberent vitia: & mitto vobis iſta carmina, quod videatis an vos finxiſtis illa, & ſcribatis mihi. Et eſt illud carmen ſcriptũ in morte M. noſtri Sotphi in burſa Kneck, qui olim compoſuit gloſam notabilem, & nunc proh dolor eſt mortuus. Requieſcat in pace. Et eſt ſic initiatum.

Hic obijt vnum ſolenniſsimum ſuppoſitum
Per ſpiritum ſanctum vniuerſitati natum:

Quod

Quod rexit in burſa Kneck
Do macht er die copulat võ ſtuck zu ſtuck.
O ſi potuiſſet diutius viuere
Et plus in gloſa notabili ſcribere:
Tunc adiuuaſſet hanc vniuerſitatem,
Et docuiſſet ſcholares bonam latinitatem:
Sed nunc poſtquam deceſſit
Et Alexandrum nondum ſatis expreſſit:
Vniuerſitas luget ſuum membrum
Tanquam vnam lucernam vel cadelabrum:
Quod longe lateq; luxit
Per doctrinam que ab eo fluxit:
Nemo tam bene ſcripſit constructiones
Et confundebat poetas illos bufones.
Qui non recte diſcunt grammaticam
Per logicam ſcientiarum ſcientiam.
Et in fide non ſunt illuminati
Ideo a ſancta eccleſia alienati.
Et ſi non volunt recte opinari
Tunc debent per Hochſtratũ concremari.
Qui Ioannem Reuchlin iam citauit
Et in iudicio mirabiliter tractauit:
Sed tu audi deus omnipotens

Quod ego oro ſupplex ac flens.
Da mortuo membro fauorem ſempiternum
Et mitte poetas ad infernum.

Mihi videtur quod eſt optimum carmen, ſed non ſcio quomodo debeo ſcandere, quia eſt mirabile genus, et ego tantũ ſcio ſcandere hexametra. Nõ debetis pati, quod aliquis reprehendit veſtra carmina: & igitur ſcribatis mihi, tunc ego volo uos defendere vſq; ad duellum. Et valete ex monaſterio in Vueſtphalia.

IOANNES LVCIBVLARIVS M. Ortuino Gratio.

Salutes quas nemo poteſt numerare. Venerabilis domine magiſter, ſecundum quod promiſiſti mihi prius quod velletis mihi eſſe adiutorium quandocunq; haberem neceſſitatem, & velletis me promouere pre omnibus alijs: et dixiſtis, quod audaciter deberem vos inuocare, tunc velletis mihi ſuppetiare ſicut fratri, et non velletis me derelinquere in anguſtijs meis. Sic nunc rogo vos pro amore dei quia eſt valde neceſſe, quod velletis mihi ſubuenire, quia poteſtis bene. Rector hic licen-

tiauit

tiauit vnum collaboratorem, & vult habe-
re vnum alium: quapropter velitis pro me
ſcribere literas promotoriales, quod velit ſeu
dignetur me acceptare. Quia iam non habeo
amplius de pecunia, quia expoſui omnia, &
etiam emi libros & calceos. Vos bene noui-
ſtis me, quod ſum ſufficiens de gratia dei: quia
quando vos fuiſtis Dauentrie, tunc ego fui ſe
cundarius: & poſtea in Colonia ſteti per an-
num, ita quod compleui pro gradu baccalau-
riatus, & fuiſſem promotus circa feſtum Mi
chaelis, ſi habuiſſem pecuniam. Etiam ſcio
ſcholaribus reſumere exercitium puerorum,
vel opus minus ſecunde partis: & ſcio artem
ſcandendi, vt vos docuiſtis me: & Petrum
Hiſpanum in omnibus tractatibus, & par-
uulum philoſophie naturalis. Etiam ſum can
tor & ſcio Muſicam choralem & figuralẽ,
& cum hic habeo vocem baſſam, et poſſum
cantare unam notam infra gammaut. Sed nõ
ſcribo vobis talia iactanter, & ideo parcatis
mihi, & ſic commendo vos omnipotenti. Va
lete, ex Suollis.

M. CONRADVS DE ZVICCA uia S.D.M. Ortuino Gratio.

SIcut enimuero ſcripſiſtis mihi nuper de ueſtra amaſia quo modo amatis eam intime, & etiam ipſa amat vos, & mittit vobis ſerta & facíletas, & zona, & talia, et non accipit pecuniam à vobis ſicut meretrices. Et quando vir eius eſt extra domum, tunc accedítis eam, & ipſa bene contenta, & nuper dixiſtis mihi quod pro vna vice ter ſuppoſuiſtis eam, & ſemel ſtando retro ianuam in introitu, poſtquam cantaſtis: Attollite portas principes veſtras. Et poſtea vir eius venit, & uos fugiſtis poſterius per hortum. Sic etiam nunc volo vobis ſcribere, quomodo ſuccedit mihi cum mea amaſia. Ipſa eſt valde excellens mulier, & eſt diues, & venit mirabiliter quod ego acquiſiui noticiam cum ea: quia quidā domicellus qui fuit notus pōtifici, promouit me. Et ego ſtatim incepi eā ualde amare, ita quod non ſciui aliquid facere in die, & de nocte nō potui dormire. Sed quando dormiui, tunc clamaui in lecto: Dorothea Dorothea Dor.

ita

ita quod ſocij qui ſtant in burſa audiuerunt, & ſurrexerunt & dixerunt mihi: Domine magiſter, quid vultis quod ſic clamatis? Si vultis confeſsionem facere, tunc volumus afferre ſacerdotem, quia putauerũt, quod eſſem in articulo mortis, & inuocarim ſanctã Dorotheam cum alijs ſanctis: & ego erubeſcui valde. Sed quando veni ad illam amaſiam, tunc ſemper fui ita perterritus, quod non potui eam aſpicere, & fui rubicundus. Tunc ipſa dixit: Ah domine magiſter, quare eſtis ita verecundus? & ſepe interrogauit me rationem: & ego dixi, quod non audeo dicere. Sed ipſa uoluit ſcire, & non voluit me dimittere, niſi vellem dicere ei: & dixi quod non vellet iraſci ſuper me, etiam ſi dicerem unam magnã nequitiam. Tunc ſemel fui audax, & reuelaui ei ſecreta mea. Quia uos dixiſtis mihi olim, quando legiſtis Ouidium de arte amãdi, quod amatores debent eſſe ualde audaces ſicut bellatores, alias nihil eſt cum ipſis. Et dixi ei: Domina mea reuerenda, parcatis mihi propter deum, & propter honorem omnem ueſtram,

ego amo vos, & elegi vos pre filijs hominũ, quia vos eſtis pulchra inter mulieres, & macula non eſt in vobis. Quia vos eſtis ſpecioſiſſima ſicut eſt vna in toto mundo. Tunc ipſa riſit, & dixit: Per deos vos ſcitis amicaliter loqui, ſi ego vellem credere. Et poſtea ſepe veni in domum eius, & bibi cum ea. Et quando fuit in eccleſia, tunc ſteti ita, quod potui aſpicere eam, & ipſa etiam aſpexit me, quaſi vellet me tranſuidere. Et nuper rogaui eã ualde, quod uellet me habere cõmendatum. Tunc dixit quod nõ amarẽ eam, & ego iuraui quod amarẽ eam ſicut propriã matrẽ, et vellẽ omnia facere ad ſeruitiũ eius, etiã ſi ſolueret mihi vitã. Tunc reſpõdit illa pulchra amaſia mea: ego bene volo videre an eſt ita, & fecit vnã crucẽ ad domum ſuã cum creta, & dixit: Si amatis me, tunc ſemper de ſero quando eſt tenebroſum debetis oſculare illã crucẽ propter me. Et ego feci taliter per multos dies. Tunc ſemel venit vnus, et permerdauit mihi crucem, & ego oſculando maculaui os, & dentes, & naſum: & fui valde iratus ſuper eam.

Sed

Sed ipſa iurauit ad ſancta ſanctorum, quod non feciſſet, & ego credo, quia per deos alias eſt honeſta. Et imaginaui mihi unum ſocium. qui debet feciſſe: & ſi poſſum perſcrutare, dico vobis quod debet habere retributionē ſuā. Sed iam habet amicabiliores geſtus erga me quā antea: et ſpero quod ſupponā eā. Dudū aliquis dixit ei, quod ſum poeta, et ipſa dixit: ego audiui quod eſtis bonus poeta: ergo debetis mihi ſemel ſcribere vnū carmē, et ego feci illud et cantaui de ſero in pletea, quod ipſa audiuit: & poſtea expoſui ei teutonice, & eſt hoc.

O alma Venus amoris inuentrix & dominatrix:
Quare tuus filius eſt inimicus meus?
O pulchra Dorothea quam ego elegi amicā:
Fac mihi etiam ſic qualiter ego tibi:
Pulchrior es tu inter omnes huius vrbis puellas:
Et ſplendes ſicut ſtella, et rides ſicut roſa.

Ipſa dixit quod uult per ſuā vitā ſeruare illud propter me. Vos debetis mihi dare conſilium, quomodo debeo me regere, & quomodo

debeo facere quod amat me. Et parcatis mihi quod fui ita groſſus ſcribendo ad dominationem veſtram. Quia eſt conſuetudo mea, quod ſum ſocialis cum amicis meis. Valete in nomine benedicti. ex Lyptzick.

GERHARDVS SCHIRRVGlius M. Ortuino Gratio.

SAlutem dixit variam per domini noſtri gloriam, qui reſurrexit à mortuis, et nunc ſedet in celis. Honorande vir notifico vobis, quod nō ſum libēter hic et penitet me quod nō manſi Colonie apud uos, vbi potui melius proficere: & vos potuiſſetis me facere bonū loicum, & etiam pro parte poetam. Et in Colonia ſunt homines deuoti, & libenter uiſitant eccleſias, & in dominica vadunt ad ſermonem, & non eſt tanta ſuperbia ſicut hic. Suppoſita non faciunt reuerentiam magiſtris, et magiſtri non habent aduertentiam ad ſuppoſita, & mittunt eos ire quomodo volunt, & non portant caputia: & quando ſunt in zechis ad vinum, tunc iurant per deum, et blaſphemant, & faciunt multa ſcandala. Sicut nuper

nuper vnus dixit, quod non credit quod tunica domini in Treueris eſſet tunica domini: ſed vna antiqua & pediculoſa veſtis, & nõ credit etiam, quod crinis beate Virginis eſt adhuc in mundo. Et unus alter dixit, quod poßibile eſt quod tres Reges in Colonia, ſunt tres ruſtici ex Veſtphalia: & quod gladius et clipeus ſancti Michaelis non ſunt ad ſanctũ Michaelem. etiam dixit, quod uellet merdare ſuper indulgentias fratrum predicatorum, quia ipſi eſſent bufones, & deciperent mulieres et ruſticos. Tunc ego dixi: Ad ignem, ad ignem cum iſto heretico: & ipſe deriſit me. Ego uero dixi: Tu ribalde tu deberes talia dicere, quod magiſter noſter Hochſtratus in Colonia audiret, qui eſt inquiſitor heretice prauitatis. Tunc dixit: Hochſtratus eſt una execrabilis & maledicta beſtia, & maledixit ei et dixit Ioannes Reuchlin eſt probus uir: et theologi ſunt diaboli, & iniuſte iudicauerunt, quando combuſſerunt ſuum librum, qui uocatur Speculum oculare. Tunc ego reſpondi: Noli dicere hoc, quia ſcriptum habetur in

Eccleſiaſt. cap. viij. Non iudices contra iudicē, quia ſecundū quod iuſtū eſt iudicat. Tu vides quod vniuerſitas Parrhiſienſis, vbi ſunt theologi profundiſſimi & zeloſi, & qui non poſſunt errare: etiā iudicauerunt ita ſicut Colonienſes: quare ergo vis eſſe cōtra totā eccleſiam. Tunc ipſe dixit, quod Parrhiſienſes eſſent iniquiſſimi iudices, & quod acceperunt pecuniā a fratribus de ordine predicatorum, quam portauit ipſis (vt ille nequā mentitur) zeloſus vir & theologus ſcientificiſſimus d. Theodoricus de Ganda legatus vniuerſitatis Colonienſis: & adhuc dixit, quod iſta non eſt eccleſia dei, ſed eſt illa de qua dicit Pſal. Odiui eccleſiam malignantium, & cum impijs non ſedebo. Et culpauit magiſtros noſtros in Parrhiſia in omnibus actibus ſuis: & dixit, quod vniuerſitas Parrhiſienſis eſſet mater omnis ſtulticie que haberet ibi originem, ct ueniſſet in Alemaniam & Italiam, & quod illa ſchola ſeminaſſet vndique ſuperſtitionem & vanitatem: & frequenter omnes, qui ſtudent in Parrhiſia habent mala capita,

ta, & ſunt quaſi fatui. Et dixit quod Thalmut non eſt ab eccleſia damnatus. Tunc ſedit ibi magiſter noſter Petrus Meyer plebanus in Francfurdia, & dixit: Ibi ego volo oſtendere, quod iſte ſocius non eſt bonus Chriſtianus, & non ſentit recte cum eccleſia. Sancta Maria vos ſocij vultis multum loqui de theologia, & non ſcitis. Quia etiam Reuchlin ignorat, vbi ſcriptum eſt quod Thalmut eſt prohibitus. Tunc ille ſocius queſiuit: Vbi eſt ſcriptum? Et dixit magiſter noſter Petrus, quod legitur in Fortalitio fidei. Reſpondit ille trufator, quod Fortalitium fidei eſt merdoſus liber, & non valet, & quod nemo allegat iſtum librum, niſi ſtultus & fatuus. Et ego fui perterritus, quia valde iratus fuit magiſter noſter Petrus ita, quod tremuerunt ei manus: & ego timui, quod noceret ei, & dixi ei: D. eximie eſtote patiens, quia qui patiens eſt, multa gubernatur ſapientia. Prouerb. xiij. Permittatis iſtum, quod peribit ſicut puluis a facie venti. Ipſe dicit multa, & tamen nihil ſcit. Et ſicut

ſcribitur in Eccleſiaſtico: Stultus uerba multiplicat, ita ipſe etiam facit. Tunc ipſe proh dolor incepit multa dicere de ordine predicatorum, quomodo iſti probi fratres fecerunt unã nequitiam in Berna, quod ego non credo per uitam meam, & quomodo fuerunt combuſti, & quod ipſi ſemel impoſuerunt uenenum in ſacramento euchariſtie, & ſic interfecerunt unum imperatorem: & dixit quod oportet iſtum ordinẽ delere, alias fient multa ſcandala in fide, quia omnis malitia eſt in illo ordine, & alia multa dixit. Ergo debetis aperte ſcire, quod uellem libenter redire ad Coloniã, quia quid debeo facere cum talibus maledictis hominibus. Veniat mors ſuper illos, et deſcendant ad infernum uiuentes, ut inquit Pſalmiſta, quia ſunt filij diaboli. Si uidetur uobis, tunc prius uolo accipere gradum: ſi non, tunc uolo abire ſtatim. Ergo debetis mihi cito ſcribere mentem ueſtram, ſecundum illam uolo me regere, & cum hoc commendo uos domino deo. Valete. ex Maguntia.

IOAN-

IOANNES VICKELPHIVS humilis ſacre Theologie profeſſor S.D. M. Ortuino Gratio poete & Theologo, &c.

QVoniamquidem olim fuiſtis diſcipulus meus in Dauentria, & ego amaui pro tunc vos ante omnes ſcholares, quia habuiſtis bonum ingenium, & fuiſtis valde diſciplinatus iuuenis: quapropter nunc etiam volo vobis dare conſilium vbicunque poſſum. Sed vos debetis etiam bono animo accipere, quia deus eſt ſcrutator cordium; & ſcit quod ego loquor vobis ex dilectione, & pro ſalute anime veſtre. Fuerunt hic aliqui Colonienſes qui dixerunt, quod habetis Colonie vnam mulierem, quæ eſt ſepe apud vos, & vos apud ipſam, & dicunt veraciter quod habetis actũ cum ipſa: & ego dolui valde cum magno terrore quando audiui, quia eſt magnum ſcandalum ſi verum eſt, quia eſtis graduatus, et pro tempore aſcendetis etiam ad altiora, ſcilicet ad gradus in ſacra Theologia: & quando talia audiuntur de vobis, tunc dant malum ex-

emplum iunioribus, qui peiorantur exinde. Vos tamen bene legiſtis in Eccleſiaſtico: Propter ſpeciē mulieris multi perierunt, & ex hac concupiſcentia quaſi ignis ardeſcit. Et in Eccle. Auerte faciem tuā a muliere compta, & ne circumſpicias ſpeciem alienam. Et ibidem: Virginem ne conſpicias, ne forte ſcandalizeris in decore illius. Vos ſcitis etiam, quod maximū peccatū eſt fornicatio. Sed cum hoc audio quod illa mulier eſt legitima, & habet virum. Propter deum dimittatis eam, & reſpiciatis famam veſtrā: eſt ſcandalum, quod homines debent dicere, quod Theologus eſt adulter, quia alias habetis ſatis bonā famā: omnes dicunt, quod eſtis bene qualificatus, ſicut etiā ego ſcio. Vos deberetis quotidie ſimul habere vnam deuotam recordationem paſſionis dominice: quia illud eſt magnū remediū cōtra tentationes diaboli, & ſtimulum carnis: & petere in orationibus veſtris, quod dominus velit vos cuſtodire a malis cogitationibus. Ego credo quod talia legiſtis in poetis ſecularibus, & peioratis vos inde: & ergo

vellem, quod dimitteretis illos poetas, quia ſcitis, quod ſanctus Hieronymus fuit percuſſus ab angelo, quia legit in libro poetarum. et Dauentrie ſepe dixi etiam vobis, quod nō debetis fieri poeta vel iuriſta: quia iſti ſunt male affectionati in fide: & habent quaſi omnes malam diſpoſitionem in moribus. Et de illis loquitur Pſalmiſta: Odiſti omnes obſeruantes vanitatem ſuperuacue. Etiam de alio volo ſcribere uobis. Ipſi dicunt, quod vos ſcripſiſtis contra Ioannem Reuchlin in cauſa fidei, & eſt bonum, quia vultis lucrari ſuper talentum veſtrum, quod tradidit vobis Deus. Sed dicitur hic, quod Ioannes Pfefferkorn, quem etiā defenditis vos, eſt malus nequam, & non eſt factus Chriſtianus amore fidei: ſed propterea quod Iudei voluerunt eum ſuſpendere propter ſuas nequitias, quia dicunt, quod eſt fur & proditor, & ſic fuit baptizatus: & omnes dicunt quod occulte eſt malus Chriſtianus, et non manebit in fide: ergo debetis videre quid facitis. Iam cōbuſſerūt in Hallis vnum baptizatū Iudeum, qui etiam

vocatur Ioannes Pfefferkorn, & fecit multa mala. Ego timeo quod ille faciet ſemel talia, tunc vos male ſtaretis. Sed nihilominus debetis defendere Theologiam, & accipite in bonam partem quod fraterne conſului vobis: & valete in bona proſperitate. Datum Madeburck.

PAVLVS DAVBENGIGELIus S.D.P.M. Ortuino Gratio.

ECce ſi ego ſum mendax ſicut nuper dixiſtis, quod promitterē uobis ſemper quod vellem vobis ſcribere, & tamen non ſcriberem vobis. Iam volo probare quod teneo vobis fidem, quia vir maturus & rectus nihil debet promittere quod non vult ſeruare: & eſſet magna inconſtantia de me, ſi non ſeruarem vobis promiſſa, & eſſem fallax. Vos debetis ſimiliter ſcribere mihi, tunc ſepe volumus adinuicem mittere ſeu dirigere epiſtolas. Et iā debetis ſcire, quod doctor Reuchlin per miſit imprimere vnum librum, qui intitulatus eſt Defenſio: in quo ſcandalizat valde dedecoroſe, & vocat vos aſinum, & verecundatus

datus ſum valde legens illum librum, quamuis non legi eum per totum, quia proieci ante parietem, quando vidi quod eſt ita malignoſus contra theologos & artiſtas: vos poteſtis eum legere ſi vultis, quia mitto hic eum vobis: mihi videtur quod autor ille cum ſuo libro debet comburi, quia eſt maxime ſcandaloſum quod aliquis debet talem librum compilare. Nuper fui Equiritia, & volui emere equum, in quo vellem equitare ad Viennam, tunc vidi illum librum venalem: & ego cogitaui mecum quod neceſſe eſt quod vos videbitis illum, vt poßitis ei reſpondere ad ſuā peruerſitatem, quia ſi poſſem facere vobis maiora ſeruitia, non vellem tardari, quia habetis me humilem ſeruatorem et fautorem veſtrū. Sciatis quod adhuc habeo malos oculos, ſed venit huc quidam Alchimiſta, qui dicit quod ſcit medicare oculis, etiam ſi homo eſſet totaliter cecus in illa infirmitate: & alias habet bonam experientiam, quia ambulauit per Italiam & Franciam, & multas prouincias. Et ſicut ſcitis omnis Alchimiſta eſt medicus aut

vocatur Ioannes Pfefferkorn, & fecit multa mala. Ego timeo quod ille faciet ſemel talia, tunc vos male ſtaretis. Sed nihilominus debetis defendere Theologiam, & accipite in bonam partem quod fraterne conſului vobis: & valete in bona proſperitate. Datum Madeburck.

PAVLVS DAVBENGIGELIus S.D.P.M. Ortuino Gratio.

ECce ſi ego ſum mendax ſicut nuper dixiſtis, quod promitterē uobis ſemper quod vellem vobis ſcribere, & tamen non ſcriberem vobis. Iam volo probare quod teneo vobis fidem, quia vir maturus & rectus nihil debet promittere quod non vult ſeruare: & eſſet magna inconſtantia de me, ſi non ſeruarem vobis promiſſa, & eſſem fallax. Vos debetis ſimiliter ſcribere mihi, tunc ſepe volumus adinuicem mittere ſeu dirigere epiſtolas. Et iā debetis ſcire, quod doctor Reuchlin permiſit imprimere vnum librum, qui intitulatus eſt Defenſio: in quo ſcandalizat valde dedecoroſe, & vocat vos aſinum, & verecun

datus

datus ſum valde legens illum librum, quamuis non legi eum per totum, quia proieci ante parietem, quando vidi quod eſt ita malignoſius contra theologos & artiſtas: vos poteſtis eum legere ſi vultis, quia mitto hic eum vobis: mihi videtur quod autor ille cum ſuo libro debet comburi, quia eſt maxime ſcandaloſum quod aliquis debet talem librum compilare. Nuper fui Equiritia, & volui emere equum, in quo vellem equitare ad Viennam, tunc vidi illum librum venalem: & ego cogitaui mecum quod neceſſe eſt quod vos videbitis illum, vt poſſitis ei reſpondere ad ſuã peruerſitatem, quia ſi poſſem facere vobis maiora ſeruitia, non vellem tardari, quia habetis me humilem ſeruatorem et fautorem veſtrũ. Sciatis quod adhuc habeo malos oculos, ſed venit huc quidam Alchimiſta, qui dicit quod ſcit medicare oculis, etiam ſi homo eſſet totaliter cecus in illa infirmitate: & alias habet bonam experientiam, quia ambulauit per Italiam & Franciam, & multas prouincias. Et ſicut ſcitis omnis Alchimiſta eſt medicus aut

ſaponiſta, quamuis iam eſt depauperatus aliquantulum. Vos queſiuiſtis etiam, quomodo ſuccedit mihi alias. Gratior vobis quod queritis ita, ſed debetis ſcire, quod adhuc bene ſto de gratia dei: & in iſta vindemia detorculaui multum vinum, & in frumentis habeo bonam ſufficientiam. Sed de nouitatibus ſcitote, quod sereniſſimus dominus imperator mittit magnum populum in Lombardiam cōtra Venetianos, & vult eos corrigere pro ſuperbia ſua. Ego vidi bene duo milia cum ſex baniris, & habuerunt pro dimidio cuſpides, et pro dimidio pixides ſeu bombardas, & fuerunt ſatis terribiles, & habuerunt ſciſſas caligas, & fecerunt multa damna ruſticis & villanis, & homines dixerunt, quod vellent quod omnes interficerentur: ſed ego opto quod redibunt cum ſanitate. Mittatis mihi cum iſto nuncio formalitates & diſtinctiones Scoti, quas compoſuit Brulifer, & etiam clipeum Thomiſtarum in litera Aldi, ſi poteſtis reperire. Etiam vellem libenter videre modum metrificandi, quem vos compoſuiſtis.

Et emite mihi Boetium in omnibus ſuis operibus, & precipue de diſciplina ſcholarium, & de conſolatione philoſophica cum commento Doctoris ſancti, & cum hoc valete, & habeatis me commendatũ. ex Auguſta.

M. PHILIPPVS SCVLPTORIS S.D.M. Ortuino.

SIcut ſcripſi vobis ſepe, ego habeo moleſtiam, quod iſta ribaldria ſcilicet facultas poetarum ſit communis, & augetur per omnes prouincias & regiones, tempore meo fuit tantum vnus poeta qui vocatus fuit Samuel. Et nunc ſolum in iſta ciuitate ſunt bene viginti, & vexant nos omnes qui tenemus cũ antiquis. Ego nuper realiter expediui vnũ qui dixit, quod ſcholaris nõ ſignificat perſonã qui vadit ad ſcholas diſcendi cauſa: et dixi, aſine vis tu corrigere doctorẽ ſanctũ, qui ponit iſtã dictionem. Poſtea ſcripſit ipſe vnam inuectiuam ad me, & poſuit multa opprobrioſa dicta, et dixit, quod non ſum grammaticus bonus, quia non recte expoſui iſta vocabula, quando practicaui in prima parte Alexandri:

& in libro de modis ſignificandi. Et volo vobis ſcribere formaliter illos terminos, quod debetis videre quod recte expoſui, ſecundum omnes vocabularios, & ad hoc poſſum allegare autenticos autores, etiam in theologia. Et primo dixi: Seria aliquando ſignificat ollam, & tunc dicitur a ſyria, quia in tali prouincia primo facta eſt: etiam poteſt dici a ſerijs, quia eſt vtilis & neceſſaria, vel a ſerie, id eſt ordine fit. Item patricij dicuntur patres ſenatorum. Item currus dicitur a currendo, quia per eum currunt interiora ad extra. Item ius iuris ſignificat iuſtitiam: ſed ius iutis ſignificat prodium, vnde verſus: Ius iutis mando, ius iuris in agmine pando. Item Lucar ſignificat pecuniã que colligitur ex luco vel ex ſylua. Item mantellus ſignificat pallium, & inde venit diminutiuum manticulus. Mechanicus, id eſt adulterinus, hinc dicũtur artes mechanice, id eſt adulterine reſpectu liberaliũ, que ſunt vere artes. Item menſorium eſt quicquid ad menſam pertinet. Item Polyhiſtor dicitur, qui ſcit multas hiſtorias: inde venit Polyhiſtoria,

lyhiſtoria,id eſt,pluralitas hiſtoriarum. Polyſemus dicitur,qui habet plures ſenſus. Iſta & ſimilia dicunt non eſſe vera, & ſcandalizauit me coram ſcholaribus meis. Tunc ego dixi, quod ſufficit ad eternam ſalutem, quod aliquis eſt ſimplex grãmaticus, et ſaltem ſcit exprimere mentis conceptum. Tunc reſpondit, quod neq; ſum ſimplex neq; duplex grammaticus, & nihil ſcio. Tunc fui letatus, quia iam volo citare eum ad priuilegia vniuerſitatis Viennenſis, vbi debet reſpondere mihi, quia ibi ſum promotus de gratia dei in magiſtrum: & ſi fui ſufficiens toti vniuerſitati, etiam volo ſufficiens eſſe vni poete, quia vniuerſitas eſt plus quam poeta. Et credatis mihi, ego non vellem iſtam iniuriã dare pro viginti florenis. Dicitur hoc, quod omnes poete volunt ſtare cum doctore Reuchlin contra theologos, & quod vnus iam compoſuit vnum librum, qui vocatur Triumphus Capnionis, & continet multa ſcandala etiam de vobis. Vtinam omnes poete eſſent ibi vbi piper creſcit, quod dimitterent nos in pace, quia

timendum eſt, quod Facultas Artiſtica peribit propter illos poetas, quia ipſi dicunt, quod artiſte ſeducunt iuuenes, & accipiunt ab eis pecuniam, & faciunt eos baccalaureos et magiſtros, etiam ſi nihil ſciunt. Et iam fecerunt, quod ſcholares non amplius volunt promoueri in artibus: ſed omnes volunt eſſe poete. Ego habeo vnum amicum qui eſt bonus iuuenis, & habet optimum ingenium, & parentes ſui miſerunt eum ad Ingelſtad, & ego dedi ei literas promotoriales ad quendam magiſtrũ, qui bene eſt qualificatus in artibus, & nunc tendit procedere ad gradũ doctoratus in theologia. Tunc ipſe iuuenis receßit ab illo magiſtro, & venit ad Philomuſum poetam, et audit lectiones eius. Et ſi miſereor illius iuuenis, ſecundum quod ſcriptum eſt Prouerb. xix. Feneratur domino qui miſeretur pauperis, quia ſi manſit uſq; ad hoc tempus apud illum magiſtrum, tunc iam eſſet baccalaurius. Sed ſic nihil eſt etiam ſi ſtudet decem annos in poetria. Ego ſcio quod etiam habetis multas vexas ab iſtis poetis ſecularibus, quamuis enim

vos

vos eſtis etiam poeta, tamẽ non eſtis talis poeta, ſed vos tenetis cum eccleſia: & cum hoc eſtis bene fundatus in Theologia, & quando copulatis carmina, tunc non ſunt de vanitatibus, ſed de laudibus ſanctorum. Libentiſſime vellem ſcire, quomodo ſtaret negotium illum cum doctore Reuchlin: ſi poſſum in hoc vtilis eſſe vobis, tunc ſignificate mihi, & ſimul ſcribatis mihi omnia, & valete.

ANTONIVS RVBENSTADIus M. Ortuino Gratio.

Salutem ex cordiali affectu amicabiliter optat. Venerabilis domine magiſter, ſciatis, quod pro nunc non habeo tempus ad ſcribendum de alijs rebus nõ ualde neceſſarijs, ſed tantũ reſpondeatis mihi ad vnam queſtionẽ, quam ſic propono. Vtrum doctor in iure teneatur facere reuerentiam magiſtro noſtro, qui non incedit in habitu. Eſt autem habitus magiſtrorum noſtrorum, ſicut ſcitis, Caputium magnum cum liripipio. Eſt hic vnus doctor, qui eſt promotus in vtroque iure, & habet inimicitiam magiſtro noſtro Petro

Meyer plebano. Et nuper obuiauit ſibi in platea, quando magiſter noſter Petrus nõ iuit in habitu, tunc ille iuriſta non fecit ei reuerentiam: & poſtea fuit dictum, quod non bene feciſſet, quia etiam ſi eſſet inimicus eius, tamen deberet ei facere reuerentiam, propter honorem ſacre Theologie. Quia deberet eſſe inimicus perſone, & non ſcientie, quia magiſtri ſunt in loco apoſtolorum, de quibus ſcriptum eſt: Quam ſpecioſi pedes euangelizantiũ bona predicantium pacem. Quapropter ſi ſpecioſi ſunt pedes eorum, quanto magis capita et manus debent eſſe ſpecioſa. Et videtur quod omnis homo etiam principes debent honorem et reuerentiam facere theologis & magiſtris noſtris: Tunc ille iuriſta reſpondit, & preciſe in contrarium allegauit ſuas leges et multas ſcripturas, quia ſcriptum eſt: Qualem te inuenio, talem te iudico: ſed nemo tenetur facere ei reuerentiam, qui non incedit qualiter debet, etiam ſi eſſet princeps. Et quando prebyter reperitur in aliquo indecenti opere, & non eſt veſtitus ſicut ſacerdos eſſe debet, ſed habitu ſeculari,

culari, tunc iudex ſecularis poteſt eum habere & tractare pro homine ſeculari, & afficere eum pena corporali, non obſtantibus priuilegijs clericorum. Sic dixit ille iuriſta, ſed vos debetis mihi ſignificare mentem veſtrã, & ſi non ſcitis per voſmetipſum, tunc habetis conſulere iuriſtas & theologos in vniuerſitate Colonienſi, quod ſciam veritatem, quia deus eſt veritas, & qui amat veritatem, amat etiam deum. Similiter debetis notificare mihi, quomodo procedit in veſtra lite contra doctorem Reuchlin: ego audio quod ipſe eſt depauperatus propter magnas expenſas, et valde letor, quia ſpero quod Theologi erunt victores, & vos etiam valete in nomine domini. Datum Franckfordie.

IOANNES STABLERIVS S.D.M. Ortuino Gratio.

SIcut ſemper cupiuiſtis a me habere nouitates, iam eſt tempus quod debeo et poßum vobis noua ſcribere, quamuis doleo, quia non ſunt bona. Sciatis quod fratres de ordine predicatorum habuerunt hic indulgentias, quas

impetrauerunt in curia Romana magnis expenſis, & colligerunt etiam ſatis magnam pecuniam: tunc de nocte venit quidam fur in eccleſiam, & accepit plus quam trecentos florenos, & furatus eſt eos, & iſti fratres zeloſi, & in fide Chriſtiana valde bene affectionati triſtes fuerunt, & conqueruntur de illo fure. Sed ciues miſerunt vndiq; & non poſſunt reperire eum, quia aufugit, & habet ſecum pecuniam. Et eſt magna nequitia, quod hoc debet fieri in indulgētijs papalib. et in loco ſacro, ipſe eſt excōmunicatus ſit ubi ſit. Homines qui ſunt abſoluti, et dederunt pecuniā ſuam ad illā ciſtā: nunc putāt quod nō ſunt abſoluti: ſed nihil eſt: ipſi ſunt ita bene abſoluti, vt ſi fratres predicatores haberent adhuc pecuniā ſuā. Etiā ſciatis quod iſti qui ſunt ex parte D. Reuchlin vadūt hic et faciūt multos rumores, quia dicūt, quod fratres predicatores propterea impetrāt illas indulgentias in curia Romana, quod cū illa pecunia volūt vexare ipſum doctorē et tribulare eū in cauſa fidei. Et quod homines non debent eis dare aliquid in

quocunq;

quocunq; ſtatu fuerint ſiue alto ſiue baſſo ſiue eccleſiaſtico ſiue mundano. Nuper fui Moguntie in actu illo quē celebrauerunt magiſtri noſtri contra Reuchlin: tunc eſt ibi quidā predicator in ſummo, qui eſt magiſter noſter promotus in Heydelberga et vocatur Bartholome⁹ Zehender latine decimarius: ille publicauit in ambone quod homines deberēt conuenire ad ſequentē diē et videre quomodo Speculū oculare cōbureretur, quia ipſe putabat quod nō eſſet poſſibile, quod D. Reuchlin poſſet inuenire vnā fallaciā quod illud nō fieret: tunc vnus ſocius qui eſt ibi, et dicunt quod eſt poeta, circūiuit et ſeminauit peſſimos ſermones cōtra predictū magiſtrū noſtrū, et quādo obuiauit ei tūc aſpexit eū aſpectu draconico et venenoſo. Et dicit publice: Iſte predicator nō eſt dignus, quod debet ſedere in menſa vbi ſedent probi viri, quia poſſum probare quod eſt nequā & pultronus, quia in ambone in eccleſia ueſtra coram omni populo mentitus eſt cōtra ſamā vnius excellētis viri, et dixit illa que non ſunt facta. Et pretenditur dici, ex

inuidia tribulant iſtum bonum doctorem, et appellauit eum beſtiam & canem, & dixit, quod nullus phariſeus vnquam fuiſſet ita nequitioſus & inuidus, & venit talis ſermo ad predictum magiſtrum, & ipſe excuſauit ſe ſufficienter, vt mihi videtur: quia dixit quod quamuis non combuſtus eſt ille liber, tamen fortaßis comburetur in poſterum. Et allegauit ſcripturam ſacrã in multis paßibus, quod non eſt mendacium, quando aliquis dicit aliquid pro fide catholica. Et dixit quod balini, & officiales Epiſcopi Moguntinenſes impediuerunt illum factum contra omnem equitatem. Sed homines deberent videre quid poſt hac contingeret, quia ipſe vellet eſſe propheta, quod ille liber combureretur etiam ſi imperator & rex Francie, & omnes principes & duces ſtarent pro doct. Reuchlin. Talia volui vobis ſignificare, vt eſſetis cauiſatus: & rogo vos quod velitis eſſe diligens in negocijs veſtris, ne incurratis ſcandalum, & ſic valete. Datum in Miltenbergk.

FRA-

FRATER CONRADVS DOLlenkopfius M. Ortuino Gratio.

Salutem & deuotionem humillimam cũ orationibus quotidianis apud dominũ noſtrum Ieſum Chriſtum. Venerabilis vir non habeatis moleſtiam, quod ſcribo vobis de negotijs meis cum vos bene habetis maiora pro agendo: ſed dixiſtis mihi olim, quod deberem vobis ſemper ſcribere quomodo ſtuderem, et non deberem ceſſare in ſtudendo, ſed deberem procedere, quia haberem bonum ingenium, & poſſem cum adiutorio dei bene proficere, ſi met uellem. Ergo debetis ſcire quod ego pro nunc contuli me ad ſtudium Heydelbergenſe & ſtudeo in theologia: ſed cũ hoc audio quotidie vnam lectionem in poetria, in qua incepi proficere notabiliter de gratia dei, & iam ſcio mentetenus omnes fabulas Ouidij in metamorphoſeos, & ſcio eas exponere quadrupliciter, ſcilicet naturaliter, literaliter, hiſtorialiter & ſpiritualiter, quod non ſciunt iſti poete ſeculares, & nuper interrogaui vnum ex illis, unde dicitur Mauors? tunc dixit mi-

hi vnam ſententiam que non fuit vera: ſed etiam correxi eum, & dixi quod Mauors dicitur quaſi mares vorans, & ipſe fuit confuſus. Tunc dixi quid ſignificatur per nouē muſas allegorice? tunc etiam ignorauit: & ego dixi, quod ix. muſe ſignificant vij. choros angelorum. Tertio dixi, vnde dicitur Mercurius: ſed quando non ſciuit, tunc dixi ei, quod Mercurius dicitur quaſi mercatorū curius, quia eſt deus mercatorū, et habet curam pro eis. Ita videtis quod iſte poete nūc ſtudent tantum in ſua arte literaliter, et non intelligūt allegorias et expoſitiones ſpirituales, quia ſunt homines carnales: & vt ſcribit Apoſt. 1. ad Cor. ij. Animalis homo nō percipit ea que ſunt ſpiritus dei. Sed poſſetis dicere, vnde habetis iſtā ſubtilitatē? Reſpondeo, quod nuper acquiſiui vnū librū, quē ſcripſit quidā magiſter noſter Anglicus de ordine noſtro, & habet nomen Thomas de Vualleis, & compoſitus eſt ille liber ſuper librum Metamorphoſeos Ouidij: exponens omnes fabulas allegorice & ſpiritualiter. Et eſt ita profundus in Theologia

quod

quod nõ creditis. Certiſsimũ eſt, quod ſpiritus ſanctꝰ infudit huic viro talẽ doctrinam. Quia ſcribit ibi cõcordantias inter ſacrã ſcripturã, et fabulas poetales. Sicut poteſtis notare ex iſtis que iam ponã. De Phitone ſerpente quem interfecit Apollo, ſcribit Pſal. Draco iſte quẽ formaſti ad illudendũ ei. Et iterũ: Super aſpidem et baſiliſcũ ambulabis. De Saturno qui ſuperponitur homo ſenex, et pater deorũ comedens filios ſuos ſcribitur ab Ezechiele: Comedent patres filios in medio tui. Diana ſignificat beatiſsimã virginem Mariam ambulãs cum multis uirginibus hincinde. Et ergo de ea ſcribitur in Pſal. Adducentur virgines poſt eam. & alibi: Trahe me poſt te, curremus in odore vnguentorũ tuorum. Item de Ioue, quãdo defloravit Caliſtonẽ virginem, & reuerſus eſt ad celum: ſcribitur Matth. xij. Reuertar ad domũ meã vnde exiui. Item de Aglauro pediſſequa, quam Mercurius vertit in lapidem: illa lapidificatio tangitur Iob quadrageſimo ſecundo: Cor eius indurabitur vt lapis. Item quomodo Iupiter ſuppoſuit Europam

virginem, etiam habetur in ſacra ſcriptura, quod ego ignoraui prius, quia ſic dixit ad eã. Audi filia & vide & inclina aurem tuam, quia concupiuit rex ſpeciem tuam. Item Cadmus querens ſororem ſuã: gerit perſonã Chriſti, qui querit ſuam ſororem, id eſt, animam humanam: & edificat ciuitatem, id eſt, eccleſiam. De Actione vero qui vidit Dianã nudam, prophetizauit Ezech. cap. xvi. dicens: Eras nuda & confuſione plena, & tranſiui per te & vidi te. Et non eſt fruſtra a poetis ſcriptum, quod Bacchus eſt bis genitus, quia per hoc ſignificatur Chriſtus, qui etiam eſt bis genitus, vno modo ante ſecula, & alia vice humaniter & carnaliter. Et Semele que nutrit Bacchum, ſignificat beatam virginẽ, cui dicitur Exod. ij. Accipe puerum iſtum et nutri mihi, & ego dabo tibi mercedem tuã. Item fabula de Piramo & Thisbe ſic exponitur allegorice & ſpiritualiter: Piramus ſignificat filium Dei, & Thisbe ſignificat animam humanam, quam amat Chriſtus, & de qua ſcribitur in euangelio: Tuam ipſius animam

mam

mam pertranſibit gladius. Luce ij. Sic Tiſpe interfecit ſe gladio amaſii ſui. Item de Vulcano qui eijcitur de celo: & efficitur claudus: ſcribitur in Pſalmis. Expulſi ſunt nec potuerunt ſtare. Hec & talia multa didici ex illo libro. Vos videretis mirabilia ſi eſſetis mecū. Et iſta eſt via qua debemus ſtudere poetria. Sed parcatis mihi quod pretēdo quaſi docere veſtram dominationem: quia vos ſcitis melius quam ego, ſed feci in bona opinione. Ego diſpoſui hic aliquis in Tubinga debet me certificare quicquid agit doc. Reuchlin ita quod poſſum vos cauiſare. Sed iam nihil ſcio: alias vellem vobis notificare. Sed iā valete in charitate non ficta. Datum Heydelberge.

M. TILMANNVS LVMPLIN S. D. M. Ortuino. Gratio.

STultiſſimus ſum virorum, & ſapientia non eſt mecum: non didici ſapientiam, et non noui ſapientiā ſanctorum. Prouerb. 30. Ergo non debetis me ſpernere quod pretendo vobis dare conſiliū in factis veſtris: quia ego facio talia ex bono animo. Et volo cauiſare

vos ſecundum quod ego intelligo, & modicum volo corrigere vos, quia vexatio dat intellectum. Et ſcriptum eſt in Eccleſ. cap. xiij. Qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. Sic etiam ſit vobis, quia vultis habere quod ſum amicus veſter: propterea oportet etiã pro bono accipere vexationes à me. Ego percepi ſeu intellexi, quod vos tacetis in cauſa Io. Reuchlin, & non reſpondetis ei contra ſuas ſcandalizationes. Et iratus ſum valde, quia amo vos & ſcriptum eſt, quẽ diligo corrigo. Nã quare incepiſtis ei reſpondere, ſi nõ vultis continuare? An nõ eſtis ſufficiens. Vos eſtis per deos, & preſertim in facultate theologica eſtis ei melior: & ergo debetis ei reſpondere, et defendere famã veſtram et predicare fidẽ Chriſtianam, contra quam ſcribit ille hereticus. Et nõ debetis aliquẽ reſpicere, quia dicit Salo. in Eccl. xiij. Noli eſſe humilis in ſapientia, ne humiliatus in ſtultitiã ſeducaris. Neq; debetis timere potentiã iuriſtarum, quod faciãt vobis periculum corporis, quia debetis talia pati pro fide & veritate. Vnde Chriſtus dicit

cit in euangelio Matth. xvi. Qui voluerit animam ſuam ſaluam facere, perdet eam. Et ſi timetis, quod nō poteſtis eum vincere, tunc non creditis euangelio, quia iſta eſt cauſa fidei. Et ſcriptum eſt in euang. quod nihil eſt impoſsibile hoī qui credit, quia ponitur Matt. xvij. Si habueritis fidem ſicut granum ſinapis, dicetis monti huic, tranſi hinc & tranſibit, & nihil erit impoſsibile vobis. Sed non eſt poſsibile, quod doctor Reuchlin poteſt verum ſcribere, quia non habet fidem integre, quia defendit Iudeos, qui ſunt hoſtes fidei, & eſt cōtra opiniones doctorum, & cum hoc eſt peccator, ſicut ſcribit M. Ioannes Pfefferkorn in ſuo lib. qui dicitur Sturmglock. Sed peccatores nō debent aliquid habere agere in ſcriptura ſacra, quia ſcribitur Pſal. xlix. Peccatori aūt dixit deus: quare tu enarras iuſtitias meas & aſſumis teſtamentum meum per os tuum? Quapropter ergo hortor vos et rogo pectoraliter quatenus velitis audacter defendere vos quod hoīes poſſunt laudabiliter dicere de vobis, quod defendiſtis eccleſiā et famā veſtrā.

Nec debetis reſpicere aliquem, etiam ſi papa vellet prohibere, quia eccleſia eſt ſuper papam. Et debetis me habere excuſatum, quod moneo vos, quia vos amo, & tu ſcis domine quod amo te. Valete in fortitudine corporis & animi.

PROFVNDISSIMO NECNON illuminatiſsimo magiſtro Ortuino Gratio, theologo, poete, & oratori in Colonia, domino ac preceptori ſuo obſeruandiſsimo Ioannes Schnarholtzius mox licentiatus, ſalutes exuberantiſsimas dicit, cum ſui humilima commendatione ad mandata.

Cordialiſsime necnon profundiſsime M. Ortuine, ego Io. Schnarholtzius mox licentiandus in theologia in alma vniuerſitate Tubingen. vellem libenter loqui cum veſtra dignitate, ſed timeo quod eſt irreuerētialitas, quia vos eſtis ita doctus, & tam magne reputationis in Colonia, quod nullus debet ad veſtram dignitatem accedere, qui prius non bene preuidit ſe, quia ſcriptum eſt: Amici

mice quomodo huc intraſti, non habens veſtem nuptialem? Sed vos eſtis humilis, et ſcitis vos humiliare, ſecundum quod dicit ſcriptura: Qui ſe humiliat exaltabitur, & qui ſe exaltat humiliabitur. Ideo volo deponere pudorem, & cum dominatione veſtra audacter loqui, ſed tamen qua decet reuerentia. Ego audiui nuper predicare hic a quodã magiſtro de Parrhiſia in magna audientia in feſto aſcenſionis domini, qui premiſit tale thema: Aſcendit deus cum iubilatione: & fecit vnum bonum ſermonem, quem omnes laudauerunt audientes, & fleuerunt, meliorantes ſe ex illa predicatione. Ipſe in ſecunda parte ſue collationis induxit duas concluſiones valde magiſtrales & ſubtiles. Prima fuit quando dominus aſcendit in altũ cum eleuatis manibus. Tunc apoſtoli & beata virgo ſteterũt & clamauerunt cum tanta iubilatione vſq; ad raucitatem, vt impleretur prophetia, que dicit: Clamauerunt & rauce facte ſunt voces eorum. Et probauit, quod iſte clamor fuit letitialis, et neceſſarius in fide catholica, teſte

domino, dicente in euangelio: Amen amẽ dico vobis, ſi iſti tacebunt lapides clamabunt. Ipſi clamauerunt omnes charitatiue cum magno zelo. Precipue tamen b. Petrus qui habebat vnam tubalem vocem, vt teſtatur Dauid. Iſte pauper clamauit. Ipſa b. virgo nõ clamauit, ſed deum laudauit in corde ſuo, quia nouit bene quod iſta omnia deberent fieri, ſicut ei predixit angelus. Et quando apoſtoli ita vnaminiter cũ iubilatione & deuotione clamauerunt: venit vnus angelus de celo & dixit eis: Viri Galilei quid hic ſtatis & clamatis & aſpicitis in celum. Hic Ieſus, qui aſſumptus eſt in celum, ſic venit quemadmodũ vidiſtis eum. Et hoc factum eſt, vt impleretur ſcriptura, que dicit: Clamauerunt iuſti, et dominus exaudiuit eos. Secunda concluſio extitit magiſtralior, et talis in ſui forma. Filius hominis voluit habere ſuã paſſionẽ, ſepulturã, reſurrectionem in Hieruſalem, que eſt in centro terre, quod omnes regiões ſcirẽt de eius reſurrectione, & quod nullus gentilis poſſet ſe excuſare cum ſua hereſi, & dicere: Ego neſcivi

ſciui

ſciui, quod dominus reſurrexit a mortuis: quoniã ergo quod eſt in medio, omnes videre poſſunt qui ſunt circa medium, & quod nullus incredulus haberet vnũ paruũ refugium excuſationis. In illo loco vbi dominus aſcendit, eſt in centro et in medio terre, ac ibi pendet vna campana quã omnis mundus audit, & quando ipſa pulſat, tunc dat horribilem ſonũ de extremo iudicio, & de aſcenſione domini. Et quando pulſat etiã ſurdi audiunt. Deduxitque multa corollaria ex illa cõcluſione, que dicit in Parrhiſia. Sed quando ceſſauit predicare, tunc quidã magiſter de Erphordia voluit eum reprehendere, ſed ſtetit cum confuſione. Vos debetis mihi oſtendere libros vbi iſta materia habetur, & volo emere. Datum ex Baſilea apud beatum Rhenanum, qui eſt veſter amicus.

BARTHOLOMEO COLPIO baccalaurio theologie formato, ordinis Carmelitarum Vuillibrordus Niceti ordinis Vuilhelmitarum curſor in theologia autoritate reuerendiſſimi generalis in ordine ſeſe cõmendat cum ſalute.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVot in mari ſunt gutte, et quot in Colonia ſancta begutte, quot pilos habēt aſinorum cutes, tot & plures tibi mitto ſalutes. Venerabilis domine Carmelita Colpe, ego ſcio quod eſtis de optimo ordine, & habetis multas indulgentias a ſede apoſtolica, et quod nullus ordo veſtro ordini poteſt preualere, quia poteſtis varios caſus abſoluere in confeſſione, quando videlicet confitentes ſunt cōtriti & compuncti, & volunt communicare. Ideo volo a dominatione veſtra interrogare vnam queſtionem theologicalem, quā vos bene poteſtis determinare, quia eſtis vnus bonus artiſta, & ſcitis bene predicare, & habetis vnum bonum zelum, & eſtis conſcientioſus: & cum hoc audio quod habetis unam magnam liberariam in veſtro conuentu, in qua ſunt multi libri in ſacra ſcriptura, in philoſophia, & in loica, etiam Petro Hiſpano. Necnon quidam proceſſus magiſtralis de Colonia de burſa Laurentij, vbi regit actu magiſter noſter Tungarus, vir valde zeloſus ac. profundus in Theologia ſpeculatiua, & illu-

minatus

minatus in fide catholica. Quamuis quidam doctor in iure vult eum vexare, ſed non eſt formalis in diſputando, nec qualificatus in libris ſententiarum, ideo non curant eum magiſtri noſtri. Necnon precipue audio, quod in predicta liberaria vbi curſores in theologia habent ſuum ſtuditorium, eſt ligatus in ferrea catena vnus liber valde notabilis, qui dicitur Combibilationes, qui etiam continet autoritates in Theologia, & prima principia ſacre ſcripture, quem vobis legauit vnus magiſter noſter de Parrhiſia in mortis articulo quando fecit confeſſionem & reuelauit quedam ſecreta in Bonauentura, & mandauit, quod nemo deberet in eo legere, qui non eſſet de veſtro ordine, & in hoc papa dedit quaſdam indulgentias & carenas, apud quem librum iacet Henricus de Haſſia & Verneus: & omnes alij doctores ſuper libris ſententiarum, in quibus omnibus vos eſtis fundatus, & ſcitis defendere omnem viam in diſputando antiquorum, modernorum Scotiſtarum, Albertiſtarum, & etiam illorum qui ſunt

de ſecta de burſa Kneck in Colonia, vbi habent proprium proceſſum. Ideo rogo vos cordialiter et charitatiue, quod nõ velitis grauare in mea petitione: ſed mihi dare vnũ bonum conſilium in mea queſtione ſecundũ veſtrum poſſe. Et allegare quid domini doctores determinant diſputatiue et concluſiue. Eſt autem queſtio iſta talis in ſui forma: Vtrũ Lolhardi & Begutte in Colonia ſunt ſeculares vel ſpirituales perſone, utrum teneatur facere profeſſionem. Et an poſſint accipere mulieres & viros. Ego diu ſtudui in ſacra ſcriptura in Diſcipulo, & in Faſciculo temporum, nec non in alijs libris autenticis ſacre ſcripture, ſed nõ potui inuenire. Sic etiam quidam ſacerdos in Fulda, qui multum ſtuduit in dictis libris, ſed non inuenit in regiſtro vel in libris, ipſe eſt de genealogia domini paſtoris ibidẽ, qui eſt poeta, quia ſcit bene latiniſare, dictaminaq́; componere, quia ego ſum plebanus ratione monaſterij: & habeo multos communicantes, & etiam tales perſonas, de quibus iam facio queſtionem. Superintendens noſter dicit manifeſte

nifeſte, quod ipſe non poteſt conſcientiam ſu am ſaluare in deſciſsione talis queſtionis: quã uis habeat diſputata multorum doctorum de Parrhiſia & Colonia, quia compleuit vſque ad licentiaturam, & reſpondit materialiter & formaliter pro completione: ſi vos non po teſtis determinare illam materiam, debetis interrogare magiſtrum Ortuinum, ille docebit nos omnia, nam vocatur Gratius propter gratiam diuinam in ſe que nihil ignorat. Compilaui vnum carmen heroicum de predi cto libro: vos debetis legere & corrigere, & facere unum punctum vbi ſum ſuperfluus uel diminutus, & audite quomodo placet magiſtro Ortuino: ego volo mittere imprimere. Et ſic incipit.

Nemo debet eſſe tam ſtultus,
Et in tanta preſumptuoſitate ſepultus:
Quod velit fieri illuminatus in ſacra ſcriptura
Et formaliter deducere corollaria ex Bonauentura:
Qui non didicit mentetenus combibilationes

Quas magiſtri noſtri reſumunt per omnes re
giones:
Preſertim in Parrhiſia que eſt mater omniũ
vniuerſitatum
Et in Colonia vbi nuper magiſtraliter eſt pro
batum:
Per magiſtros noſtros in theologicali diſputa
tione
In qua determinauerũt omnia ſeraphica pro
batione:
Quod multo meliùs eſt ſcire iſtas combibila-
tiones
Que plurima tractant per irrefragabiles ra-
tiones:
Quam mentetenus ſcire Hieronymum et Au
guſtinum
Qui tantum ſciunt ſcribere bonum latinum:
Quia combibilationes ſunt optima materia
Ceu diſputant magiſtri noſtri per omnia mo
naſteria:
Ipſe concludunt per concluſiones magiſtrales
Qui ſunt in diuinis ipſi termini eſſentiales:
Et tractant etiam prima principia theoloi-
calia Et

Et alia multa que ſunt valde magiſtralia.

M. ORTVINO GRATIO VIro inenarrabilium doctrinarũ, magiſter Gingolfus ligniperçuſſoris mille millium ſalutes dicit in charitate non ficta.

GLorioſiſſime magiſter ego amo vos pectoraliter ex intimo zelo, quia vos me ſemper amauiſtis ex quo fuiſtis preceptor meus ſingulariſſimus in Dauentria, et quicquid vos ſtimulat in conſcientia veſtra hoc me magis ſtimulat, & quod me ſtimulat ſcio, quod vos etiam ſtimulat, et veſter ſtimulus ſemper fuit etiam ſtimulus meus, & nemo vos vnquam ſtimulauit, qui me non durius ſtimulauit, atque cor meum totiens patitur ſtimulos, quotiens aliquis vos ſtimulat, credatis mihi in bona fide quando Hermannus Buſchius ſtimulauit vos in ſuo proemio, amplius me ſtimulauit quam vos, et cogitaui quomodo poſſum iſtum indiſcretum rixatorem reſtimulare, qui etiam tam preſumptuoſe ſuperbie eſt, quod audet ſtimulare magiſtros noſtros de

Parrhiſia & Colonia, & ipſe tamen non eſt promotus, quamuis ſocij eius dicunt, quod ipſe eſt promotus in baccalaurium iuris in Lypſi. ſed ego non credo, quia etiam ſtimulat magiſtros in Lypſik, videlicet magnum canem & minorem canem, & alios multos qui eum poſſunt multo melius ſtimulare, quàm ipſe illos ſtimulat: verum ipſi neminem volunt ſtimulare propter ſuam moralitatem, & propter doctrinam Apoſtoli, dicentis: Nolite calcitrare cõtra ſtimulos. Verum enimuero vos debetis eum reſtimulare, quia habetis vnum bonum ingenium, & eſtis inuentiuus, & ſcitis in vna hora multa metra facere ſtimulatiua, ſcitis etiam eum ſtimulare in omnibus ſuis factis & dictis. Ego compilaui vnum dictamen contra eum, ipſumque magiſtraliter poeticeque ſtimulo, non poteſt euadere ſtimulum meum, ſi vult reſtimulare, tunc volo iterum fortius ſtimulare. Datum raptim ex Argen. apud Matthiam Schuchſtulium.

MAM-

MAMMOTRECTVS BVNTEmantellus in ſeptem artibus magiſter, magiſtro Ortuino Gratio philoſopho, oratori, poete, iuriſte, theologo, & ſic ſine ſtatu, Salutem dicit cordialißimam.

Conſcientioſißime domine M. Ortuine credatis mihi firmiter, quod vos eſtis cor meũm, ex quo audiui multa a dignitate ueſtra in poeſi in Colonia, in qua vos excellitis omnes in illa arte, & eſtis multo melior poeta quam Buſchius vel Ceſarius, & ſcitis etiam Plinium legere & Grammaticam grecam. Ex illa confidentia volo reuerentie veſtre quedam manifeſtare ſub fide confeßionis. Venerabilis domine magiſter, ego amo hic vnam virginem filiã campanatoris Margaretam cum nomine, que ſedit nuper in latere veſtro, videlicet quando plebanus noſter dominationẽ veſtram inuitauit ad cõuiualitatem & tractauit vos reuerentialiter quando bibimus & fuimus lete mentis, quando illa etiam propinauit vobis bonos hauſtus:

ego amo eam in tanto amore, quod non ſum mecum, credatis mihi firmiter, quod neq; comedo neq; dormio pre ea. Et homines dicunt ad me: Domine magiſter, quare ita palleſcatis amore dei, relinquite libros veſtros, vos nimium ſtudetis, debetis aliquando ſolatium querere & zechare, vos eſtis adhuc vnus iuuenis vir, bene poteſtis adhuc proficere ad doctoratum, & fieri magiſter noſter, eſtis etiam fundamentalis & bonus ſcholaris, & iã quaſi valetis vnum doctorem, ſed ego ſum timidus, & non poſſum dicere meam infirmitatem: Ego lego Ouidium de remedio amoris, quem Colonie gloſaui a veſtra dignitate cum multis notabilibus & moralitatibus in margine, verũ non iuuat, quia iſte amor quotidie fit maior. Nuper choriſaui cum ea ter in chorea ſerotinali in domo ſtulteti: tunc fiſtulator fiſtulauit cantilenam de paſtore de noua ciuitate, & ſtatim omnes choriſatores amplexebantur ſuas virgines ſicut mos eſt: et ego etiã meam valde amicabiliter cõpreßi ad pectus meum cum ſuis mammillis. Necnon tetigi fortiter

titer

titer manum eius: tunc ipſa riſit, & dixit: in anima mea domine magiſter eſtis delectabilis vir, & habetis molliores manus quam alij, non debetis ſacerdos fieri, ſed vxorem accipere, & inſpexit me delectabiliter, quod ego credo quod me etiam occulte amat: verũ oculi eius cor meum ſic leſerunt, ſicut vna ſagitta pertranſiſſet, & ſtatim iui domum cum famulo meo, & poſui me ad lectum. Tunc mater mea fleuit, quia timuit quod haberem peſtilentiam, ac cucurrit cum vrina mea ad doctorem Brunellum, clamans: Domine doctor rogo vos propter deum iuuate filium meum, volo vobis dare ad propinam vnam bonam camiſiam, quia promiſi quod debet ſacerdos fieri. Tunc medicus vidit vrinam, & dixit ille patiens pro parte eſt cholericus, et pro parte flegmaticus, ipſe habet timere de magno tumore circa renes propter inflationes ac tormenta ventricalia ex mala digeſtione: debet ſumere medicinam extractiuam, eſt vna herba que uidelicet dicitur gyni, naſcens in locis humidis, habens grauem odorem, ſicut docet

herbarius, illius herbe partes inferiores debetis contevere, & cum ſuo ſucco facere vnum longum emplaſtrum, & ei ponere ad totum ventrem ſuum hora conſueta, & debet iacere ſuper ventrem ſuum bene ad vnam horam multum ſudando: ſic ſine dubio ceſſabunt illa tormenta ventricalia cum ſuis inflationibus, quia non eſt alia medicina tam efficax ad iſtam infirmitatem ſicut illa, vt eſt probatum in multis patientibus. Verum certe bonũ eſt, vt ipſe prius accipiat vnam purgationem de albo greco cum ſucco raphani ana ʒ. iij. & bene erit. Tunc mater venit & dedit mihi talem purgationem contra voluntatem meam, & habui in illa nocte quinque ſedes magnas, atque nihil dormiui, ſemperque cogitaui, quomodo illam in chorea compreßi cum ſuis mammillis ad pectus meum, ac quomodo illa me aſpexit. Precor vos propter omnem bonitatem, quam in vobis habetis, quod velitis mihi dare vnum experimentum de amore ex veſtro paruo libro, in quo ſtat ſcriptũ, probatũ eſt, quẽ mihi ſemel oſtendiſtis.

ſtis. Ecce ex illo libro poſſum facere, quod omnis mulier me amat, et niſi faciatis D. magiſter, tunc ego moriar, & mater mea pre dolore etiam morietur. Ex Heydelbergo.

MAGISTER ORTVINVS Gratius Magiſtro Mammotrecto profundiſsimo amico in primo gradu amicitiarum S. D.

EX quo dicit ſcriptura: amat dominꝰ ora dictes ſimpliciter, ideo laudo dominationem veſtram, ſubtiliſsime domine magiſter, quod ſcribitis mihi tam ſimpliciter conceptum mentis veſtre, oratorie tamen, ſicut eſtis bene ſtilatus in latiniſando: ego volo vobis etiam ſimpliciter ſcribere rhetoricaliter, & non poeticaliter. Domine magiſter amicabiliſsime, vos manifeſtatis mihi de amore veſtro: ego miror, quod non eſtis prudentior quã quod vultis amare uirgines: dico vobis, quod malefacitis, et habetis propoſitũ peccaminoſum, quod uos poſſet ducere ad infernũ:

ego cogitaui quod eſtis diſcretus, & non curatis iſtas leuitates, que ſemper habent malũ exitum. Aſt dabo vobis conſilium meũ quod petitis: ex quo dicit ſcriptura: Qui petit accipit. Debetis primo relinquere illas vanas cogitationes de veſtra Margareta, quas diabolus vobis ſuggerit, qui eſt pater omnis peccati, teſte Richardo ſuper iiij. Et quandocunq; de ea cogitatis, facite crucem ante vos, necnon orate vnum Pater noſter, cum illo verſu in Pſalterio: Stet diabolus a dextris eius. Etiam ſemper comedite ſal benedictum in die dominico, & ſpargite vos cum aqua ſancta, quod conſecrauit ſtationarius ſancti Ruperti, et ſic poteſtis effugere illum diabolũ, qui vobis ſuggerit illum magnum amorem de veſtra Margareta, que non eſt ita pulchra vt putatis, ipſa habet vnam verrucam in fronte, ac magna rubeaque crura, groſſas nigrasq; manus, ſibiq; olet os ſuum propter malos dentes: necnon etiam habet ſpiſſum culum ſecundũ commune prouerbium: Ars Margarete eſt mirabile rete. Sed vos eſtis cecus ex illo diabolico

amore,

amore, quod non videtis eius vitia. Ipſa multum bibit & comedit, ac bis nuper bombiſauit, quando ſedit apud me in menſa, & dixit quod fecit cum ſcamno. Ego habui in Colonia pulchriorem veſtra Margareta, & tamen dereliqui eam. Poſtquam accepit virum ſepe vocauit me per vnam antiquam vetulam, quando vir eius fuit abſens, ſed non veni preter ſemel, ſed tūc fui ebrius. Ego hortor, quod bis ieiunatis in ſabbato, & poſtea faciatis cōfeſſionem vni magiſtro noſtro ordinis predicatorum, qui poſſet vos bene inſtituere. Et quando feciſtis confeſſionem, tunc debetis orare de ſancto Chriſtophoro, quod velit vos portare in humeris ſuis, ne iterum recidiuetis ac mergatis vos in mare amplum & ſpacioſum, in quo ſunt reptilia, quorum non eſt numerus, id eſt, peccata infinita, ſicut exponit cōbibilator, ac poſtea orate ne cadetis in tentationem. Surgite etiam mane, lauate manus veſtras, ornate crines, & nolite eſſe accidioſus, ſcriptura enim dicit: Deus deus meus, ad te de luce vigilo. Etiam vitate loca ſecreta,

nos ſcimus, quod loca & tempora ſepe indu- cunt homines ad peccandum, & maxime ad luxuriandum. Verum quod vultis a me habe re vnum experimentum probatum de amo- re: ſciatis quod ego non poſſum ſaluare conſci entiam meam. Quando gloſaui vobis hic Oui dium de arte amandi, dixi vobis, quod nemo deberet facere per artem nigromantiam quod mulieres ſe amant. Et quicunque contraiue- rit, ipſe eſt excommunicatus de facto, & ex quiſitores heretice prauitatis poſſent eum ci- tare, atque in ignem damnare. Ego dixi vo- bis etiam vnum exemplum, quod debetis no- tare, videlicet hoc. Vnus baccalaurius Lyp- ſenſis amauit vnam virginem Katharinam piſtoris, & iactauit ipſam cum pomo nigro mantico, & ipſa pomum accepit & poſuit ad pectus ſuum inter memmillas, & ſtatim incepit iſtum baccalaurium furialiter ama- re ſic, quod quando fuit in eccleſia, ſemper in ſpexit iſtum baccalaurium. Et quando de- buit orare Pater noſter qui es in celis, orauit. Baccalaurie vbi es? Etiam in domo, quando

pater

pater vel mater clamauit ſibi, reſpondit: Baccalaurie quid vultis? Et ipſi non intellexerunt, donec quidam magiſter noſter pretergrediens domum eius, ſalutauit iſtam virginem, dicens: Domina Katharina bonum ſero, proficiat vobis, vos habetis vnum pulchrum crinale. Et reſpondit illa virgo Katharina: Deo gratias, bone baccalaurie, vultis mecum bibere de optima cereuiſia, porrigens ſibi cantharum. Verum ille magiſter noſter fuit iratus, accuſauit ipſam apud matrem ſuam ſic: Domina piſtoriſſa, corrigite filiam veſtram, ipſa eſt valde indiſcreta, ſcandalizauit noſtram vniuerſitatem, nam vocauit me baccalaurium, & ſum magiſter noſter. Amen amen dico vobis, quod perpetrauit peccatum mortale, abſtulit mihi honorem meum, & peccatum non dimittitur, niſi ablatum reſtituatur. Alios magiſtros noſtros nominauit etiam baccalaurios: ego credo quod amat vnum baccalaurium, habete aduertentiam. Tunc mater eius accepit vnum lignum, percutiens ipſam ad

caput & dorſum ſuum, quod perminxit ſeſe, incluſitq; ipſam in cubile per dimidium annũ, & dedit ei panem & aquam comedere. Interea temporis baccalaurius proceſſit, & celebrauit primitias, poſteaque rexit vnã parrochiam in Saxonia Padoravu, quod cum ipſa audiuit, ſaltauit ex alta feneſtra, & fregit quaſi dextrum brachium, & fugit in Saxoniam ad iſtum baccalaurium, cum quo adhuc eſt hodierna die, & habet cum eo quatuor pueros. Vos uero bene ſcitis, quod hoc eſt ſcandalum in eccleſia. Ergo igitur debetis cauere ab illa arte nigromantica, ex qua veniunt multa mala. Verum poteſtis bene vti medicina, quam vobis dominus doctor Brunellus docuit de gyni, eſt bona medicina, ego probaui eam ſepe contra tormenta ventricalia. Valete cum matre veſtra. Ex Colonia e domo domini Ioannis Pfefferkorn.

LYRA BVNTSCHVCHMAcherius ordinis predicatorũ, theologus Guilermo Hackineto, qui eſt theologorũ theologiſſimus. S. dicit.

Vos

VOs ſcripſiſtis mihi ex Anglia de Londino vnam longam literam pulchre latiniſatam, in qua petiuiſtis quod deberem vobis ſcribere vnam nouitatem ſiue bonam ſiue malam, quia eſtis naturaliter inclinatus ad audiendum noua, ſicut faciũt omnes qui ſunt de complexione ſanguinea, & audiunt libenter cantilenas muſicales, ac in menſa ſunt lete mentis. Ego fui valde letatus, quando accepi veſtram literam, ſicut qui inuenit vnam preciosam margaritam, & oſtendi eam dominis meis Ioanni Grocino & Linacro, dicens: Videte domini mei videte, nonne iſte magiſter noſter eſt formalis in latiniſando & componendo dictamina, & arte epiſtolandi. Et iurauerunt, quod non poſſunt ſimiles epiſtolas componere in arte latinitatis, quamuis ſunt poete, greci & latini. Et extulerunt vos ſuper omnes qui ſunt in Anglia, Francia, Germania, & omni natione que ſub celo eſt. Ideo non eſſet mirum, quod vos eſtis generalis in veſtro ordine, & quod rex in Gallia diligit vos, non enim habetis ſimilem in latiniſando,

diſputando, & predicando, ac ſcitis regem cũ regina optime informare in confeßione. Etiam iſti duo poete laudauerunt vos, quod habetis artem rhetoricalem: verum fuit ibi vnus iuuenis ſocius, qui intitulauit ſe Richardum Crocum: ille preſumpſit cõtra vos, quod non ſcribatis ſecundum regulas artis rhetoricalis, verum fuit valde confuſus, quando debuit probare. Ipſe nunc ſtat in Lypſik & diſcit logicam Petri Hiſpani, credo quod poſtea erit cautior. Sed accedo ad nouitates. Schvuizenſes & Lanßknechti fecerunt vnam magnam guerram inter ſe, interficientes ſe ad multa milia: eſt timendum, quod nullus illorum venit in celum, quia faciunt propter pecuniam, & vnus Chriſtianus non debet interficere alium. Sed vos iſta nõ curatis, ſunt enim leues perſone, & ſequuntur rixas ex propoſito. Alia nouitas eſt peior, Deus det, quod non ſunt vera. Scribunt de Roma, quod Speculum Ioannis Reuchlin eſt de nouo tranſlatus de materna lingua in Latinum ex mandato domini pape, & quod plusquam in ducentis

centis

centis locis aliter ſonat in latinitati, quam tranſtulerunt magiſtri noſtri & dominus Ioannes Pfefferkorn in Colonia, ac dicunt pro certo, quod Rome publice legitur & imprimitur cum Iudeorum Talmut. Ex hoc inferunt, quod magiſtri noſtri ſunt falſarij & infames, quod male tranſtulerunt, etiam quod ſunt aſini, non intelligentes Latinum, vel teutonicum: ac ſicut combuſſerunt iſtum librum apud ſanctum Andream in Colonia, ſic etiam debent comburere ſententiam ſuam & ſentimentum Parrhiſienſe, vel ipſi met debent eſſe heretici. Ego poſſem ſanguinem flere, adeo doleo, quis vult amplius in Theologia ſtudere, & magiſtris noſtris exhibere condebitam reuerentiam, qui talia audit, omnes credent, quod doctor Reuchlin eſt profundior quam magiſtri noſtri, quod eſt impoßibile. Cum hoc etiam ſcribunt, quod poſt tres menſes debet venire finalis ſententia cōtra magiſtros noſtros. Necnon quod papa mandabit ſub pena latißime cenſure, quod fratres ordinis predicatorum debent propter

ſuam proteruitatem portare vnũ album bril lũm ſiue perſpecillum in ſua nigra cappa in dorſo adperpetuam memoriam & ſcandalũ, quodfecerunt iniuriam Speculo oculari domini Ioan. Reuchlin, ſicut iam etiam debent pati vnum ſcandalum in celebratione miſſali; propter intoxicationem alicuius Imperatoris. Ego non ſpero, quod papa erit tam ſtultus quod faciet. Si faciet, volumus per vniuerſum noſtrum ordinem contra ipſum legere iſtũm pſalmum: Deus laudẽ. Ceterum patres & magiſtri noſtri nunc cogitant, quomodo poſſunt obuiare iſto malo. Ipſi volunt a ſede apoſtolica impetrare latiſſimas indulgentias, & maximam pecuniam colligere in Germania & Gallia, per quam poſſunt reſiſtere illi fautori Iudeorum, donec moriatur, quia eſt ſenex. Et volunt eum omnino damnare. Valete & date conſilium veſtrum ſecundum veſtrum poſſe, & promouete bonum ordinis.

EITELNARRABIANVS DE Peſſeneck ordinis Vuilhelmi curſor in theologia M. Ortuino Gratio S.D. numeroſiſſimã.

A na-

A Matura ſumus procliui ad malum, vt legimus in autenticis. Ideo inter homines audimus ſemper plura mala quam bona. Ego diſputaui nuper in Vuormatia cum duobus Iudeis, & probaui quod ipſorum lex per Chriſtum eſſet caſſata, atque quod expectatio ipſorum de Meßia eſſet vna mera fraſta, & phantaſia, ac ſuper hoc allegaui dominũ Ioan. Pfefferkorn in Colonia. Illi vero riſerũt dixeruntq́ue: Veſter Ioan. Pfefferkorn in Colonia eſt vnus peſſumus trufator, nihil ſcit in Hebreo: ipſe factus eſt Chriſtianus, vt ſuam nequitiam occultaret. Quando fuit adhuc Iudeus in Morauia, percußit vnã mulierem in faciem, quod non potuit videre in bancis, ubi mutantur floreni, & accepit plus quã cc. florenos, aufugiens. Et in alio loco propter ſuum furtum fuit ibi erectum patibulum, ſed neſcio quomodo fuit liberatus, nos vidimus patibulum, & multi Chriſtiani viderunt, etiam aliqui nobiliſte, quos poſſumus vobis nominare: propterea non debetis mihi allegare iſtum furem. Tunc ego fui iratus, & reſpondi: Men-

timini in collum veſtrum vos peßimi Iudei, niſi haberetis priuilegiũ, ego vellem vos criniſare & in ſtercus proijcere: vos dicitis talia ex odio in dominum Ioan. Pfefferkorn. Ipſe eſt bonus & zeloſus Chriſtianus, ſicut eſt aliquis in Colonia: ego habeo ex experientia, quia multum confitetur ad predicatores cum vxore ſua: audit libenter miſſas, & quando ſacerdos eleuat euchariſtiam, tunc aſpicit de uotarie, et non videt in terram, ſicut ſibi obijciunt ſui inuidi, niſi quãdo expuit: ſed hoc facit pro eo, quia eſt multum flegmaticus, & mane comedit medicinã pectoralem. Putatis quod magiſtri noſtri in Colonia & burgimagiſtri ſunt ſtulti, qui fecerunt eum hoſpitalarium maioris hoſpitalis: necnon menſuratorẽ ſalis, quod certe nequaquam feciſſent, niſi eſſet bonus catholicus. dico vobis quod volo omnia talia ſibi nunciare, quod poteſt defendere honorem ſuum, & vos realiter vexare ſcribendo de veſtra confeßione. Verum dicitis, quod ipſe eſt gratiabilis apud magiſtros noſtros & burgimagiſtros propter ſuam formoſam

moſam vxorem. Hoc non eſt verum, nam burgimagiſtri habent met pulchras vxores, & magiſtri noſtri non curant mulieres: & nunquam eſt auditum, quod aliquis magiſter noſter fuiſſet adulter. Ipſa vero eſt ita honeſta matrona, ſicut eſt vna in Colonia: vellet libentius vnum oculum, quam bonam famam perdere. Et ego ſepe audiui ab ea, quod audiuit frequenter a ſua matre, quod viri preputiati faciunt feminis maiorem voluptatem, quam non preputiati, eam ob cauſam dicit, quando ſuus maritus moritur, & ipſa alium accipiet, ille debet etiam nullam cutem habere in membro. Ergo non eſt credendum, quod amat burgimagiſtros, quia burgimagiſtri non fuerunt Iudei, nec ſunt circumciſi, ſicut dominus Ioan. Pfefferkorn: propterea relinquite ipſum in pace: alias ſcribet cõtra vos vnũ tractatũ, quẽ intitulabit: die ſturmglock, vt fecit contra Reuchlin. Vos debetis iſtam literam oſtendere Domino Ioanni

Pfefferkorn, vt ſe defendat realiter cõtra tales Iudeos, & Hermannum Buſchiũ, quoniã ipſe eſt amicus meus ſingulariſsimus, & mutuauit mihi x. florenos quando fui promotus baccalaurius formatus in theologia. Datum ex Verona Agrippina, vbi Buſchius & eius ſocius comederunt pingui de gallina.

LVPOLDVS FEDERFVSIVS mox licentiandus M. Ortuino Gratio tot ſalutes dicit, quot auce comedunt gramina.

Domine magiſter Ortuine eſt in Erphordia in quodlibetis mota vna queſtio multum ſubtilis in duabus facultatibus, theologicali & phyſicali. Quidam dicunt, quando Iudeus fit Chriſtianus, pro tunc renaſcitur ſibi preputiũ, quę eſt cutis preciſa de membro virili in natiuitate per legem Iudeorum, & illi ſunt de via theologorum, & habent pre ſe magiſtrales rationes, de quibus eſt vna quod alias Iudei facti Chriſtiani, in extremo iudicio putarentur eſſe Iudei, ſi eſſent nudi in ipſorum membro virili, & ſic ipſis fieret iniuria.

iuria. Sed Deus nemini vult facere iniuriam, ergo, &c. Alia ratio tenet ex auctoritate Pſalmiſte, qui dicit: Et abſcondit me in die malorũ, & protexit me in abſcondito. Dicit in die malorũ, id eſt, in extremo iudicio in ualle Ioſephat, quando oportet reddere rationem omniũ malorum. Alias rationes relinquo propter breuitatem: ex quo in Erphordia ſumus moderni, & moderni ſemper gaudent breuitate, vt ſcitis. Etiam pro eo quod ego habeo malã memoriã, non poſſum multa mentetenus ſcire allegando, prout faciunt dominiiuriſte. Sed alij volunt, quod illa opinio non poteſt ſubſiſtere, & habent pro ſe Plautũ, qui dicit in ſua poetria, quod facta infecta fieri nequeunt. Ex hoc dicto probant, ſi aliquam partem corporis Iudeus amiſit in ſua iudaitate, non recuperant illã in Chriſtiana religioſitate. Et cum arguunt quod ipſorum argumenta non concludunt formaliter, alias ex prima ratione ſequeretur, quod illi Chriſtiani qui perdiderunt propter ſuam luxuriã partẽ vnam e ſuo membro, vt ſepe contingit in ſecularibus

& ſpiritualibus perſonis: etiã crederentur in extremo iudicio eſſe Iudei, ſed hoc aſſerere eſt hereticum, et magiſtri noſtri heretice prauitatis inquiſitores nequaquã concedunt, quia ipſi aliquando etiã ſunt defectuoſi in iſta parte, ſed hoc nõ contingit ipſis ex meretricibus, ſed quando in balneis ſe nõ preuident. Iccirco precor dominationẽ veſtrã humiliter & deuotarie, quod velitis veſtra deſciſsione determinare rei veritatẽ, et interrogare vxorẽ. d. Ioan. Pfef. ex quo cũ ea bene ſtatis, & illa nõ verecundatur dicere corã uobis quecunque vultis propter illã amicabilẽ conuerſationẽ quã habetis cum uiro ſuo. Et ego etiam audio, quod eſtis eius cõfeſſor: propterea poteſtis eam cõpellere ſub pena ſancte obedientie. Dicatis domina mi, nolite verecundari, ego ſcio quod eſtis honeſta perſona, ſicut eſt vna in Colonia, nõ peto inhoneſtũ à vobis, ſed vt manifeſtetis mihi rei veritatẽ: vtrum maritus veſter habet preputium, vel non, dicatis audacter ſine verecundia, amore dei quid tacetis? Verum ego nolo vos docere, vos melius ſcitis, quomodo

do

do debetis vos habere cum mulieribus, quàm ego. Datũ raptim ex Erphurdia: ex Dracone.

PADORMAMNNVS FORNA
cificis licentiatus Magiſtro Ortuino
Gratio Salutem ſalutariſ-
ſimam dicit.

NVper ſcripſiſtis ad me de Colonia, & reprehendiſtis me quòd ego non ſcriberem ad vos, ex quo dixiſtis præ alijs libenter legiſtis meas literas: quòd habent bonum ſtilum: nec non procedunt recte ſecundum artem epiſtolandi: quam audiui à veſtra preſtantia in Colonia: ego ſcreberem vobis nõ habeo ſemper inuentionem & materiam, vt nunc habeo: Vos debetis notare quòd iam hic celebratur quodlibetum: & magiſtri doctoréſque expediũt ſe artificialiter cum magna doctrina in determinandis, ſoluendis, proponendis, queſtionibus, argumentis, problematibus in omni ſcibili. Et cum hoc poëte & oratores apparent valde artificioſi ac ſcientioſi, inter quos eſt vnus notabilis &

magiſtralis in illa arte pre ceteris, qui facit ſibi magnũ titulum, quando intimat lectiones ſuas. Et dicit quod eſt poeta poetarũ, & quod preter eũ non eſt alius poeta. Ipſe ſcripſit quẽdam tractatũ metrice, quem notabiliter intitulauit, ego ſum oblitus nomẽ, credo quod eſt de ira & colericis: in quo tractatu ſtimulat magiſtros multos, & alios poetas qui ſe impediuerũt legere in vniuerſitate propter ſuã luxurioſam artẽ: verũ magiſtri dicunt ſibi in faciem, quod non eſt tam bonus poeta ſicut gloriatur, & tenent ſibi multũ in oppoſitum, & probant per vos, videlicet quod eſtis multo profundior in arte poeticali, cũ hoc oſtendunt quod non eſt bene fundatus in quantitate ſyllabarũ, prout determinat magiſter de villa dei in tertia ſui, quã iſte videtur non ſufficienter legiſſe, atque deducuntur cõtra ipſum intentũ ſuũ multipliciter. Primo per nomen veſtrũ, & hoc dupliciter. Primo ſic: ecce iſte vult profundior eſſe poeta, quã magiſter Ortuinus, & tamen nomen ſuũ non patitur. Profecto magiſter Ortuinus dicitur Gratius

tius a ſupernali gratia, que vocatur gratia gratis data: quia alias non poteritis ſcribere tam profunda dictamina poeticalia, ſiue illa gratia gratis data vobis per ſpiritum ſanctũ, qui vbi vult ſpirat, & vos eam impetraſtis per humilitatem veſtrã: deus enim reſiſtit ſuperbis, & humilibus dat gratiã. Qui veſtrã poetriam legunt, & intelligunt negotiũ, fatentur in conſcientia ſua, quod non habetis parẽ, & mirantur quod iſte eſt ſic inſulſus et inuerecundus, quod vult eſſe ſuper vos: quoniam vnus puer poßet intelligere quod illũ excellitis, ſicut Laborintus Cornutum excellit. Ipſi volunt colligere dictamina veſtra, et curare imprimere, que in varijs tractatibus hincinde ſcripſiſtis, videlicet in tractatu magiſtri noſtri de Tungaris ſummi regentis in burſa Laurentij, in tractatu de ſcandaloſis propoſitionibus Ioan. Reuchlin in ſentimento Parrhiſien. in multis tractatibus domini Io. Pfefferkorn, qui fuit olim Iudeus, & nunc eſt optimus Chriſtianus. Ipſi timent quod alias pereat veſtra poetria, & dicunt quod eſſet

vnum maximum ſcandalum illius temporis, & peccatũ mortale ſi periret per negligentiam, & nõ imprimeretur: orant etiam domini magiſtri, quod dignemini ſibi mittere apologiam veſtrã cõtra Io. Reuch. in qua realiter tribulatis illũ pretenſum doctorẽ, quod audet oppoſitum tenere cõtra quatuor vniuerſitates: volunt exſcribere, et vobis remittere. De iſto modo probandi ſunt magiſter Io. Kirchberg amicus meus ſingulariſſimus mecũ promotus magiſter Io. Hungen amicus meus affectualiſſimus, magiſter Iacobus de Nurẽberga, magiſter Iodocus Vuytzheim, et alij multi magiſtri amici mei digniſſimi & fautores veſtri imperterriti. Verum enimuero ergo alij opponunt ſe & dicunt, quod iſte modus probandi eſt quidem ſubtilis, & concludit magiſtraliter: ſed non ſit de mente veſtra, quia hoc ſonaret multum ſuperbe: ſi vos diceretis: Ecce domini mei, ego vocor Gratius a ſupernali gratia, quam mihi dedit Deus in poetria: & in omni ſcibili, & hoc idem repagnaret humilitati veſtre, per quam habetis

illam gratiam, & eſſet oppoſitum in adiecto. Nam gratia ſupernalis & ſuperbia non patiuntur ſe in eodem ſubiecto. Porro gratia ſupernalis eſt virtus, & ſuperbia vitium, que ſe non compatiuntur, propter hoc, quod vnum contrariorum natum eſt expellere reliquum, ut caliditas expellit frigiditatem: magiſter noſter poeta ſecundum Petrum Hiſpanum in predicamentis, qui diſputat, quod virtus contrariatur vitio. Ergo eſt alia ratio multo melior, propter quam vocatur Gratius, videlicet a Gracchis Romanis, depoſita vna litera propter malam ſonantiā, de quibus legitur in hiſtorijs Romanorū, quod fuerunt valde notabiles poete & oratores. Iſti Gracchi, & quod Roma illo tempore pares non habuit, qui fuerunt tam ſubtiles & profundi, ſicut illi in poeſi & in Rhetorica. Et legitur, quod fuerunt de molli & ſuaui voce, non tubali & groſſa, ſed dulci, ſicut vna fiſtula, ad quā fiſtulam ipſi etiam aliquando inceperunt rhetorizare in principio ſui dictaminis, propterea populus audiuit eos

cum magna affectualitate, et dedit eis primã laudem pre ceteris in illa arte. Ab iſtis igitur Gracchis nominatus eſt magiſter Ortuinus. Porro nemo eſt ſibi par in poeſi, & in dulcore vocis. Et illos omnes ſic precellit, ſicut illi Gracchi Romanorũ poetas omnes precellebant. Ergo ideo igitur debet tacere & ſe humiliare ille poeta hic in Vuitenburga, alias eſt profundus, ſed reſpectu veſtri eſt vnus puer. Illam viam probandi tenent amici mei cordialiſsimi Eobanus Heſſus, M. Henricus Vrbanus Ritius Euritius, M. Georgius Spalatinus, Vlricus Hutenus: & in primis doctor Ludouicus Miſtotheus dominus & amicus meus, & defenſor veſter. Vos debetis mihi ſcribere qui ſunt de via meliori, ac informare rei veritatem. Et volo vnam miſſam pro vobis legere apud predicatores, quod debetis vincere doct. Reuchlin, qui vocauit vos hereticum immerito, quod ſcripſiſtis in veſtra poetria: Flet Iouis alma parens. Valete in maxima valetudine. ex Vuittenburgo, ex arce apud magiſtrũ Spalatinum, qui vobis mittit

tot

tot ſalutes, quot cantantur halleluia infra paſcha & penthecoſtes. Iterum valete & ridete ſemper.

NICOLAVS LVMINATOris D. magiſtro Ortuino tot ſalutes mittit quot in vno anno naſcuntur culices & pulices.

SCientifice preceptor magiſter Ortuine, ego ſignifico vobis plures grates, quam habeo crines in corpore meo, quod dediſtis mihi conſiliũ quod deberem ambulare ad Coloniã pro ſtudeo ad burſam Laurentij: pater meus fuit optime contentus, & dedit mihi x. florenos, & emit mihi vnam magnam cappam cum liripipio nigro coloris. in primo die quando veni ad vniuerſitatem, & depoſui beanium in predicta burſa, tunc didici vnũ notabile, quod non vellem carere pro x. albis. Quidã poeta Hermannus Buſchius venit ad iſtam burſam cum negotio ad vnũ regentem collateralem. Tunc ille magiſter dedit ſibi manum ſuam, & excepit eum reuerentialiter, dicẽs: Vnde mihi hoc, quod mater domini venit ad

me? Et Buſchius reſpōdit: Si dominus noſter non habuit pulchriorē matrē, quā ego ſum, certe ipſa non fuit multum pulchra, & nō intellexit illā ſubtilem rethoricalem allegoriā, quam ille regens burſalis pretendit in ſuo ſermone. Ego ſpero quod volo adhuc multa in hac alma vniuerſitate diſcere: tam vtilia, ſicut hoc notabile eſt. Hodie enim proceſſum burſe, cras debeo arguere in diſputatione burſali de illa materia, vtrum materia prima ſit ens in actu, vel potentia. Colonie ex burſa Laurentij.

HERBORDVS MISTLADErius M. Ortuino incomparabili in doctrina, preceptori ſuo fulſiſsimo, Salutem dicit, quam nemo dinumerare poterit.

ILluminatiſsime magiſter, quando diſceſsi a veſtra dominatione ad Suollis ante duos annos, promiſiſtis mihi ad manum meam, quod velitis mihi frequenter ſcribere, & mihi modum dare dictandi in veſtris dictaminibus

minibus: aſt non facitis, & mihi non ſcribitis ſiue viuitis, ſiue non viuitis: ſiue viuitis, ſiue non viuitis, non tamen ſcribitis vt ſcio quid eſt, quomodo vel qualiter eſt. Sancte deus quomodo me ſollicitatis, rogo vos propter deum & ſanctũ Georgiũ liberate me ex mea cura, quia timeo quod caput vobis dolet, vel quod habetis infirmitatem in ventre, & eſtis laxus, ſicut olim fuiſtis, quando permerdaſtis caligas veſtras in plateis & non ſenſiſtis, donec vna mulier dixit: Domine magiſter vbi ſediſtis in merdis, ecce tunica & pantofoli veſtri ſunt maculata: tunc iuiſtis in domum domini Ioannis Pfefferkorn, & mulier eius dedit vobis alia veſtimenta: vos debetis comedere oua dura, & caſtaneas in fornace aſſatas, nec non fabas coctas aſperſas cum papauere, vt fit in Vueſtphalia patria veſtra. Mihi ſomniauit de vobis, quod habetis grauem tuſſim, & multum de phlegmate: comedite zuccarum, & piſas contuſas mixtas cũ ſerpillo et allio contrito: ac ponite vnum aſſatum cepe ad vmbilicum

veſtram, & per ſex dies debetis abſtinere a mulieribus: tegite caput & lumbos veſtros bene, & ſanabitis: vel ſumite receptum quod vxor domini Ioan. Pfefferkorn ſepe languentibus dederat, quod eſt probatum ſæpe. ex Suollis.

VILIPATIVS DE ANTVVERpia baccalaurius M. Ortuino Gratio amico ſuo ſingulariſſimo ſalutem dicit maximam.

VEnit ad me vnus religioſus ordinis predicatorum, diſcipulus magiſtri noſtri Iacobi de Hochſtrat heretice prauitatis exquiſitoris, & ſalutauit me. Et ſtatim interrogaui: Quid facit amicus meus ſingulariſſimus M. Ortuinus Gratius, a quo multa didici in logica & poeſi? Et reſpondit, quod eſtis infirmus: tunc cecidi in terrā ante pedes eius pre terrore. ipſe me perfudit cum aqua frigida, & criniſauit me apud pudenda, & vix ſuſcitauit. Tunc dixi: O quam me terruiſtis, que eius infirmitas? Et ait, quod dextera veſtra mammilla eſt inflata, ac doloroſa infirmitate

vos

vos vexat & impedit a ſtudio, ſic cepi iterum mentẽ, dicens. Ha non eſt aliud, ego poſſum bene ſanare iſtam infirmitatem, habeo artem per experientiam. Verum domine magiſter audite primum, vnde venit iſta infirmitas? Tunc ſubiugaui remediũ. Quando mulieres male pudoroſe vident vnum pulchrum virum, ſicut vos eſtis, videlicet qui habet giluos crines, brunellos oculos vel grauos, os rubeum, magnum naſum, & eſt bene corporatus, tunc volunt eum habere. Sed quando ille eſt bene moratus, qualificatusq; in mente ſicut vos, & non curat ipſarum leuitates & fallacias, tunc fugiunt ad artes magicas, & in nocte ſedent ſuper vnam ſcobem, equitantes ſuper iſtam ſcobem ad pulchrum iſtum virum, quem amant, facientes negotium ſuum cum eo quando dormit, & nihil ſentit niſi ſomnium. Aliqui fiunt catte vel aues, & ſugunt ſanguinem eius per mamillas, & faciũt ſuum amicum aliquando ſic infirmum, quod vix valet cum bacculo ambulare. Ego credo quod diabolus docuit ipſas illam artem: ve-

rumenimuero ſic debemus ipſis obuiare, ſicut legi in liberaria magiſtrorum in Roſtochio in antiquiſsimo libro, & poſtea probaui, et eſt verum. In die dominico debemus ſumere ſal benedictum, & cum eo ſuper linguam facere vnam crucẽ, & comedere ex mandato ſcripture. Vos eſtis ſal terre. i. comeditis: poſtea facere vnã crucem in pectore, & unam in dorſo: ſimiliter ponere in vtramque aurem ſemper cum cruce, cauendo ne cadat exinde. Ac poſtea orate talem orationem deuotam: Domine Ieſu Chriſte, & vos quatuor euangeliſte, cuſtodite me a malis meretricibus, et ab ipſis incantatricibus, ne exugant meum cruorem, & faciant grauem dolorem, in meis mammillis, queſo reſiſtite illis, dabo vobis offertorium, vnum pulchrum aſperſorium: & eritis liberatus. Si iterum veniunt, tunc exſugunt ſuum ſanguinem, & fiunt met infirme. Ceterum quomodo ſtat res cum doctore Reuchlin? magiſtri dicunt hic, quod vos vicit: ego non credo, quod poſſet vincere magiſtros noſtros. Et multo magis miror, quod

non

non ſcribitis vnum dictamen contra ipſum. Valete ſuper eternaliter, & ſalutate dominũ Io. Pfefferkorn cum ſua vxore, dicatis quod ego opto ſibi plures bonas noctes, quã Aſtronomi habent minutas. Ex Franckfurdia apud Oderam.

Appendix Epiſtolarum.

ANTONIVS N. MEDICINE quaſi doctor, id eſt, Licentiatus: ſtatim autem promotus, ſpectabili viro Magiſtro Ortuino Gratio, preceptori ſuo multum venerando S. dicit.

PReceptor ſingulariſsime ſecundum quod ſcripſiſtis mihi nuper, quod debeã vobis ſcribere noualia, ſciatis quod ego nuperrime veni ex Heydelberga ad Straſsburg, volens emere quedam materialia, quibus vtimur in noſtris medicinalibus, ut ſcitis credo: quia etiam eſt conſuetudo apud

veſtros medicos, vt ſi non habent in ſuis apo tecis, tunc ſolent pergere in aliam ciuitatem, vt poſſuut emere ad practicationem ſuam, ſed ſtent illa. Cum itaque veniſſem illuc, venit ad me vnus bonus amicus, qui eſt mihi multum fauorabilis, & quem vos bene cognoſcitis, quia fuit diu etiam Colonie ſub virga veſtra, ille mihi dixit tunc de vno, qui erat dictus Eraſmus Roterodamus, mihi prius incognitus, qui eſſet homo valde doctus in omni ſcibili, omniq; doctrinarum genere, et dixit, quod eſſet iam in Straſsburg: ego no lui credere & adhuc non credo, quia videtur mihi impoßibile, quod vnus homo paruus, vt ipſe eſt, tam multa deberet ſcire. Rogaui ergo illum qui mihi talia dixit valde plurimum, vt vellet me tamen ducere ad eum, vt poſſem eum videre. Habui etiam mecum tũc vnum Rapiarium quod intitulaui Vade mecũ in medicina, vt ſoleo ſemper habere quan do ambulo tranſcampis ad viſitandos patien tes vel ad materialia emenda in hoc habeo etiam varias queſtiones, que ſunt valde ſubtiles

les in arte medicinali ex illo rapiario enuclea ui mihi vnam queſtionem cum ſuis notabilibus & argumentis pro & contra, cum quibus volui armatus venire contra illum quē dicebant tam ſcientioſum, vt poſſem tamē experientiam facere, an etiam aliquid ſciat in medicina vel non. Cum igitur dixiſſem hoc amico meo, inſtituit collationem optimam, et inuitauit theologos ſpeculatiuos, iuriſtas ſplēdidiſsimos, & me quaſi vnum ex medicinarū practicatoribus, licet indignus: nempe cū ſediſſent tunc diu tacuerunt, neque aliquis ex nobis voluit incipere pre pudore. Tunc ego ſtimulaui meum proximum conſeſsorem, quod mihi ad ſaluos deos ex abrupto occurrit in memoriam: Cōticuere omnes intentiq; ora tenebant, quem verſum adhuc habeo in recenti conſideratione, quia vos cum expoſuiſtis Vergilium in Eneidis, tunc pinxi ad illū verſum, vt facerē mihi locationem in libro meo, ſecundum quod iuſsiſtis nos, vnum virū qui habet clauſtrum in ore: ſic ergo iam optime venit ad propoſitum, cum ille ſcientificus e-

tiam ſit poeta, vt ipſi dicunt. Quippe cum ſic taceremus inuicem, ipſemet incepit magno preludio ſermoniſare: ego vero non intellexi, vel non ſum ex legitimo thoro natus, vnicum verbum, quia habet tam paruam vocem: puto autem quod fuit ex theologia, & hoc fecit, vt poßit attrahere illum magiſtrū noſtrum virum maxime profundum in theologia, qui nobiſcum ſedebat in collatione. Quinimo cum finiuiſſet illud preludium, tunc incepit magiſter noſter diſputare ſubtiliſsime de ente & eſſentia, quod non opus eſt iam repetere, quia bene pertractaſtis illam materiam. Illo finito, ipſe reſpondit paucis verbis: tunc iterum omnes tacuerunt. Tunc ergo hoſpes noſter, qui eſt bonus humaniſta, incipit quedam dicere ex poetria, vbi laudauit valde Ceſarem Iulium in ſuis ſcriptis & etiam factis. Profecto cum hoc audiuiſſem, erat mihi bene adiuuatum, quia multa legi & audiui in poeſi a vobis dum fui in Colonia, & dixi: Quoniamquidem igitur incepiſtis loqui de poetria, non potui me

longius

longius occultare, & dico ſimpliciter, quod non credo Ceſarem ſcripſiſſe illa cōmentaria, & volo dictum meum roborare hoc argumento, quod ſic ſonat: Quicunq; habet negotium in armis et continuis laboribus, ille non poteſt latinū diſcere. Sed ſic eſt quod Ceſar ſemper fuit in bellis & maximis laboribus, ergo non potuit eſſe doctus vel latinum diſcere. Re uera puto igitur non aliter quam quod Suetonius ſcripſit illa Commentaria, quia nunquā vidi aliquem, qui magis haberet conſimiliorem ſtilum Ceſari, quam Suetonius. Poſt quā ita dixiſſem, & multa alia verba, que hic cauſa breuitatis omitto, quia vt ſcitis ex antiquo dicterio: Gaudent breuitate moderni. Tunc riſit Eraſmus, & nihil reſpondit: quia eum tam ſubtili argumentatione ſuperaui. Et ſic impoſuimus finem collationi, & nolui queſtionem meam in medicina proponere, quia ſciui quod ipſe non ſciret: cum non ſciret mihi ſoluere illud argumentum in poeſi, & ipſe tamen eſſet poeta: & dico per deum, quod non eſt tam multum, vt dicunt de eo, nō

ſcit plus quam etiam alius homo, in poeſi bene concedo quod ſcit pulchrum latinum dicere. Sed quid eſt, in anno multa poſſumus talia diſcere, ſed in ſpeculatiuis ſciẽtijs, vt eſt theologia & medicina multo aliter faciendũ eſt, ſi quis velit eas diſcere, quamuis ipſe etiam vult eſſe theologus. Sed bone preceptor qualis theologus? nempe ſimplex, quia laborat tantum circa verba, & non guſtat res ipſas interiores: ſicuti (volo facere optimam comparationem) ſi aliquis velit comedere nucem & comederet ſuperiorem partem, & nucleum nunquam attingeret: ſic etiam eſt cum illis ſecundum meum obtuſum intellectũ. Sed multo aliter intelligitis, quam ego, quia audio quod iam etiam vultis accipere ornamenta doctoralia in Theologia, ad quod deus & ſancta genetrix velint vos promouere. Sed tamen hoc dico pro me ne ſiam longior quã propoſui, quod velim plus acquirere mea arte (ſi ſaltem deus concederet mihi, vt haberẽ multos egrotos) in vna ſeptimana, quam Eraſmus vel alius poeta in vno anno. Et hoc ſuffi

ciat

ficiat pro nunc, et habeant ſibi hoc, quia per deum iam maxime fui iratus: alia vice volo vobis plura noualia ſcribere. Viuite & valete quam diu vnus fenix viuere poteſt, quod dent vobis omnes ſancti dei, & me diligete, ſicut adhuc ſemper feciſtis. Datum in Heydelberga.

GALLVS LINITEXTORIS Gundelſingenſis Cantor inter bonos ſocios, S.D.M. Ortuino Gratio preceptori ſuo pluriſariam dilecto.

REuerende domine magiſter, quia ſcripſiſtis mihi ad Eberburck valde ſolacio ſam literam, in qua conſolaſtis me, quia audiuiſtis me eſſe infirmum: propterea habeo vobis grates ſempiternas. Sed in illa epiſtola ſcripſiſtis vobis fuiſſe mirum, quare fuiſſem factus infirmus, cum non habeam magnos labores, vt etiam nec alÿ habent qui dicuntur ſine labore, id eſt, dominorũ ſerui. Ha ha ha oportet me ridere, vel ſim ſpurius, quod queris ex tam ſimplici mente: nõ ſcitis, quod hoc

eſt in dei voluntate, quod poteſt vnum facere infirmum quando vult, & iterum ſanare quando ſibi placet: ſi ſemper deberet venire infirmitas ex labore, tunc mihi non eſſet bonum, licet vos dicatis me non multum laborare. Quippe cum fui nuper in Heydelberga apud bonos ſocios, tunc maxime ſemper cogebar laborare cum collo, bibendo ſcilicet vinũ quod non mirum fuiſſet, quod traxiſſem collũ meum ab inde, & vos non putatis eſſe illum laborem? Sed ſufficiat hec reſponſio ad illam partem: poſtea ſequitur in veſtra litera, quod debeam vobis diſponere vnum libellum, in quo ſtet aliquid pulchrũ pro iuuenibus, quod poſsitis reſumere. Cum igitur fuiſtis mihi ſemper amabilis, propter diſciplinas veſtras varias quas ſcitis mentetenus, non potui me ſeruare, vt non mitterem vobis vnam epiſtolam ex pulchro libello, qui inſcriptus eſt Epiſtolare magiſtrorum Lipſenſium, quem dictauerunt magiſtri diſpoſitiſsimi in alma vniuerſitate Lipſenſi: & hoc propterea feci, ſi placet vobis illa prima litera, tunc volo

mittere

mittere totum librum: quia non libenter per mitto a me: eſt ergo illa epiſtola talis in principio.

MAGISTER CVRIO REGENS veterrimus in burſa Henrici Lipſig S. D. Matthie Falckenbergenſi ex antiqua fa milia Nobiliſſe ante quinquaginta annos, & adhuc ſuo ſocio indiuiſibili.

QVoniam quidem cum ſit iam longum tempus vt non fuimus ſimul apud inuicem, bonum eſſe puto vobis ſemel velle ſcri bere, vt antiqua amicitia non deſtruatur, quia audiui a multis vos adhuc viuere et vos bene habere, atque ſitis adhuc in bona poſſibilitate, ſicut fuiſtis adhuc iuuenis, quod ego per Deum ſanctum cum maxima hilaritate audiui: ſed parcat mihi bonus Deus, quod tam robuſte iuraui. Vtinam Deus & ſancta Maria ſemel velint permittere, vt huc poſſitis equitare: quia audio vos iam non ſic libenter equitare ſicut feciſtis, quando

fuiſtis mecũ in Erphordia, & in ceteris partibus Saxonie, quando ego ſepius admiratus ſum veſtram hilaritatem cum equitaſtis in equo. Ego valde timui quando audiui Vuormacienſes habere litigium cum quodam nobiliſta, ne vos etiam eſſetis cum illo, quia vna antiqua familia, ſicut vos eſtis eſt libenter apud aliã, ſemper in iuuentute cum illis libẽter fuiſtis zecchando & equitando, in quo ego vos ſepe taxaui. Sed tamen cũ adhuc omnia bona ſunt, volumus referre Deo Ieſu meritas grates, quod tam diu manſimus ſani. Miror valde quod mihi nunquam ſcripſiſtis cum tamen habetis multos nuncios ad Lipſig, & bene ſciuiſtis, quod hic ſemper habitaui. Ego nõ poſſum eſſe tam piger, vt vos eſtis, quare etiam ſcribo vobis & ſemper ſcribo libenter, & ſcio quod in illis annis, quibus nos ſimul inuicem non uidimus, ſcripſi plus quam uiginti literas ad doctos uiros meos equales. Sed tranſeat ille error cum cæteris. Domine nobiliſta, ego uelim quod nuper fuiſſetis hic, quando ſereniſſimus princeps Saxonie habuit ſuas

nuptias

nuptias cũ pulcherrima choriſatione, vbi fuerunt multi nobiliſtæ. Ego fui in illis nuptijs miſſus cum rectore noſtro Lipſenſi, vt ſolet fieri, vbi propinauimus magnam Crateram, & multos florenos intra, & manſimus ibi per duos dies, & fuimus valde leti & hilariter nos refecimus comedendo & bibendo. Ego habui mecum vnum famulum, qui habuit duas ollas, & ille bene ſciuit vbi ego ſederem in menſa, et poſuit illas ollas infra ſcamnum meũ, tunc habuimus vinum de meliori: ſcitis bene quod eſt illud, eſt enim dulciſsime dulce, quod ego tam libenter bibo, vt mihi fiat rotundum caput inde, & poſt prandium ſoleo tunc choriſare: tunc accepi & impleui de meliori, & iterum poſui infra menſam: hoc autem feci quod aliquid haberemus bibere in via. Poſtea inter alia multa fercula habuimus bonum galrinum cum multis gallinis & bonis rebus: tunc accepi aliam ollam & impleui cum tota gallina, etiam hoc feci ut magnificus dominus Rector & ego haberemus aliquid comedere in uia: illo ſic habito

dixi ad vnum nobiliſtam : Domine nobiliſta vocate mihi ſeruũ meum, habeo ſibi aliquid dicere:cum ille feciſſet & ſeruus venit, dixi: famule veni, leua mihi cultellum, quod cecidit mihi infra menſam (ſed tamen ego libenter miſi cadere) & ſic repſit infra menſam, et accepit cultellum & ollas infra ueſtem, & ſic diſtillauit, quod nullus unquã uidit. O ſancta Dorothea, ſi tunc affuiſſetis nobiſcum in uia quando perreximus ad Lipſig iterũ, quã iucunditer uoluiſſemus uitã habuiſſe: ego comedi etiam ad duos dies poſtea de illis reliquijs, quia non potuimus totum comedere in uia: propterea autem uobis hoc ſcripſi, quia ſcio, quod uos etiam libenter diſtillatis per filtrum & per ſaccum: tunc enim feciſtis cum fuiſtis adhuc mecũ ubi ego didici a uobis, & eſt in bona fide optima ars: ego non uellem carere centum aureis. Dixit mihi nuperrime unus quod habetis pulchrum hortum in ueſtra patria, in quo habetis multos fructus & piras & pomas & botros: & cum eſtis in hoſpicio ueſtro, quia non habetis propriam

menſam

menſam in domo, tunc habetis magnum Carnirum, in quem diſtillatis & ſimellas & aſatas aues, & carnes, & ita pulchre facitis diſtillationem, ut nemo uidit, quod ego miror: ſed credo hoc habetis ex longo uſu, uſus enim facit artem, ut dicit philoſophus nono phiſicorum. Audio etiam, quod habetis uobiſcum unam amaſiã, que nõ uidit bene cũ uno oculo, ego miror profecto, quod adhuc poteſtis eſſe in nocte unus uir, & eſtis tam ſenex: et quod mihi maxime mirũ eſt, audiui, quod res ueſtra ſtetit una ſtatione ad ſex hebdomadas, quod non potuiſtis flectere, & uos dixiſtis, quod eſſet ex infirmitate. O dio ſi etiã haberem talem infirmitatem, quam bonus ſocius tunc uelim eſſe. Sed credite mihi, non poſſum amplius, ſicut ſciui in iuuentute: & percuſſi extra domum meam Coccam ante quatuor hebdomadas tam diu eſt, quod nihil magis potui. Eſt adhuc unũ, quod uolo uos petere antequã faciã concluſionem ſi habetis aliquem puerum uel conſanguineum, uel ſi ſcitis

bonum amicum qui habet & debet ſtudens fieri, tunc mittite huc ad Lipſig ad me, nos habemus multos doctos magiſtros apud nos, & habemus bonum comedere in burſa noſtra & quotidie ſeptem fercula bis, mane & ſero, ſcilicet primum dicitur Semper, id eſt, teutonice grutz. Secundum, Continue.i. ſupp. Tertium Quotidie.i.muß. Quartū Frequenter.i.magerfleiſch. Quintum Raro.i.gebrottes. Sextum Nunquam.i. keß. Septimū aliquando.i.epffel vnd birn. Et cum hoc habemus bonam potationem, que dicitur Conuentum. Ecce uidete non eſt ſatis illum ordinem ſemper ſeruamus per totum annum, & laudatur ab omnibus. Sed tamen in habitationibus noſtris extra ordinarie nō habemus multa comedere, quod etiam non eſſet bonū, alias enim ſuppoſiti noſtri non ſtuderent, quare ego ſcripſi ad habitationes omnium illos duos uerſus.

Regula burſalis, eſt omni tempore talis
Prandia fer tecum, ſi uis comedere mecū.

Sed hoc ſit ſatis, uidetis quod etiā ſum poeta,

ne

ne videar ſuperfluus. Datum raptim ex Lipſig ſub blauio celo: & valete cum amaſia veſtra letius quam apis in thymo, vel piſcis in vndis. Valete adhuc ſemel. Nunc videte domine magiſter Ortuine ſi placet vobis illa epiſtola, tunc volo vobis mittere totũ librũ plenũ, qui ſunt valde bone ſecundum meũ debile ingenium: alias nihil magis poſſum vobis iam ſcribere. Valete in eo qui cuncta creauit. Datũ in Eberburck, vbi velim, quod eſſetis mecum vel diabolus confundat me Sexta feria infra paſcha & penthecoſte.

ARNOLDVS DE THVNGARIS magiſter noſter in ſacra pagina S. D. Magiſtro Ortuino Gratio.

VEnerabilis domine magiſter, ego vexor iam ſupra vexationem: nunc intelligo illud dicteriũ poetarũ eſſe verum: Nullũ damnum ſolum, & hoc volo ſic probare. Ego iam ſum infirmus, & ſupra illã infirmitatem venit mihi alia vexatio maxima, que eſt talis. Currunt quotidie ad me homines, & etiã ſcribunt ad me ex diuerſis prouincijs, vt

notus ſum in omnibus regionibus propter libellum, quem feci contra defenſorium Ioannis Reuchlin, ut ſcitis. Illi homines dicunt & ſcribunt eos mirari, quod permittimus Ioanni Pfefferkorn tinctum Iudeum accipere noſtrorum cauſa laborem ſcribendi, vt defendat ſe & nos omnes contra Reuchlin, & defendat fidem noſtram: ſic quod ipſe habeat nomen, & nos tamen ſcripta omnia fecerimus, que emiſit ſuo nomine, vt tunc verum eſt, in confeſſione hoc dixi. Dixerunt etiam quod iam compilaſſet nouum librum, quem intitulauit in Latino Defenſorium Ioannis Pfefferkorn contra Ioannem Reuchlin, in quo enarrat totum factum a principio vſque ad finem, quem libellum theutoniſauit etiam. Cum ego hoc audiuiſſem, dixi quod non eſſet verum ſimpliciter, quia ego nihil ſcirem de hac re, & ſi fecit, tunc per Deum ſcandalum eſt, quod me non fecit certum: & tamen prius ſemper me conſultauit. Credo, quod ipſe iam non recordatur mei, cum ſum infirmus: ſi me interrogaſſet, tunc dixiſſem

vno modo ſatis fuiſſe, quia ſcio, quod ſcriben dō nihil acquiremus: nam Reuchlin ſemper re ſtimulat, quod habet diabolum. Si ergo ita eſt, tunc peto diligenter, vt non faciat, quia vos poteſtis impedire tanquam corrector ſuo rum librorum. Secundo audiui etiam, quod non tam vehementer dolui, vos lardaſſe ancillam, cum honeſtate dico, Quentels impreſ ſoris, & feciſſe ſibi vnum puerum: atque vt verum ſit, tunc ipſe dedit ſibi veniam, & non vult pati amplius in domo, & iam eſt in propria domo, & facit antiquas tunicas nouas. Peto vos propter maximam charitatem, quam habuimus ſemper alternatim, vt velitis mihi hoc ſcribere an ſit vel non, quia ego libenter vellem eam diu ſuppoſuiſſe, ſed tamen non volui facere, quia timebam, quod eſſet adhuc virgo. Si autem ita ſit quod vos feciſtis, tunc ſi poteſtis pati, volumus ad vnam dicam lardare, ego hodie & vos cras, quia digniora ſunt priora, ego Doctor & vos magiſter: dico tamen hoc ſine contemptione, ſicque volumus hoc in

ſecreto ſeruare atq; eam nutrire cū puero expenſis mutuis, & ſcio quod ipſa libenter erit contenta, atq; etiā ſcio, ſi diu lardaſſem eam. non eſſet mihi infirmitas illa: ſpero tamē quod volo renes purgare, vt fiam ſanus. Et cū hoc valete, ſi non fuiſſem debilis tranſitionis, tūc met iuiſſem ad vos, & non ſcripſiſſem: ſed tamen uos debetis mihi reſcribere. Datū raptim ex burſa noſtra Montis.

IOANNIS CVRRIFICIS AMbachenſis Ortuino Gratio Dauentrienſi Salutis plurimū.

QVoniam quidē mihi nuper ſcripſiſtis, quomodo mihi ſuccederet in Heydelberga, & quod etiam vobis reſcriberē quomodo placerent mihi Doctores & Magiſtri. Sciatis ergo primo, quod quā primū veni ad Heidelbergā fiebam cocus in burſa, vbi habeo menſam gratis, & etiā aliquas pecunias pro mercede, & poſſum proficere & cōplere ad gradū magiſterij. Sic etiā fecit pauper Hēricus, qui nō habuit libros neq; papirū, ſed omnia ſcripſit ad pelliciū ſuū. Ita etiā nutriuit

ſe

ſe Plautus, qui portauit ſaccos ad molendinã ſicut aſinus, & tamen poſtea euaſit in doctiſſimum autorẽ, quia poſtea ſcripſit metra & proſas. Preterea vt ſciatis, qui ſunt hic viri docti volo vobis prius recitare de dignioribus & deinde ſucceſſiue de alijs, quia vt dicit philoſophus primo phyſicorũ: Oportet ex vniuerſalibus ad ſingularia procedere. Et Porphirius etiam deſcẽdit a genere generaliſſimo ad ſpeciem ſpecialiſſimã, vbi iubet Plato quieſcere. Et a dignioribus debet fieri denominatio, vt dicit gentilis magiſter in ſecundo de anima. Inter omnes doctores Theologie eſt vnus hic qui eſt predicator nobiſcũ, & habet tubalem vocẽ, licet paruus ſit: illum audiunt homines libenter predicare & tenent aliquid de eo, quod per deũ ipſe eſt doctus & doctus in ſuperlatiuo dico vobis, & multi homines intrant eius predicationes, quia ipſe eſt delectabilis, & lacerat bonos poſſos in ambone ſiue cancellis. Ego audiui ſemel ab eo ex libris Poſteriorũ de queſtione, quia eſt, quid eſt, ſi eſt, & propter quid eſt, & omnia ſciuit in

theutonice dicere. Preterea ſemel predicauit de virginitate, & dixit quod virgines, que amiſerunt ſuam virginitatem, ſolent dicere, quod ſit eis per vim factum. Tunc ipſe dixit: Beneueneritis per vim. Ego quero, ſi vnus haberet nudum gladium in vna manu, & vaginam in alia, & ipſe ſemper moueret vaginam, nonne eſt ita, quod ipſe non poſſet gladium intraſtimulare: ſic etiam eſt in virginibus. Preterea ſemel in Nouo anno, quando vnicuique ſtatu dedit nouum annum, tunc dedit ſtudentibus in Tribus Burſis (quia hic ſunt moderni & antiqui) modernis dedit Saturnum, & ita expoſuit: Saturnus eſt frigidus planeta, & ille bene conuenit modernis, quia ipſi ſunt frigidi artiſte, quia non ſeruant Sanctum Thomam & Copulata & Raparationes ſecundũ proceſſum burſe Montis in Colonia. Sed Thomiſtis dedit pro nouo anno vnum puerum, qui dormiuit apud Iouem, & vocatur Ganimedes. Ille quadrat realiſtis, quia Ganimedes propinat Ioui vinum & cereuiſiam & dulcem potum

de lacaritio, quam hiſtoriam pulcherrime interpretauit Torrentinus in primo libro Aeneidos. Sic etiam reales infundunt eis artes, & ſcientias, & multa arguitur. Et multa alia delectabilia, vt vnus poſſet mirare. Ego credo, quod iacuit multas noctes & non dorminit, quando illa ita ſubtiliter & pulcherrime ſpeculauit. Sed ſunt multi, qui dicunt, quod ſit fraſcaria, quod ipſe predicat, & vocant eum Quacculator & Ioannes cum deſtructo capite, & auca caput ex illa ratione, quia ipſe ſtetit ſemel male in diſputatione, tūc expediuerūt eū ita realiter, ſicut unus in centū annis expeditus eſt. Et vnus expectauit eū ante lectoriū, & detraxit ſuū baretū ab inde (ſed nō propter honorē, ſed ſicut fecerūt Iudei, quādo coronauerūt Chriſtū, et flectebant genua) & dixit domine doctor cū ſupportatione Deus benedicat vobis balneū. Tunc ipſe dixit: Deo gratias Domine Baccalaurie, & non dixit amplius & abiuit. Vnus dixit mihi, quod oculi eius ſteterunt ſibi plenum aqua, & credidit quod plorauit

poſtea. Et quando ego audiui tales vexationes, tunc doluit mihi in ventre, & ſi ego ſciuiſſem quis ille leccator fuiſſet, ego percuſſiſſem me cũ eo, & ſi deberent mihi caput cum una dila abinde truſiſſe. Sed ipſe habet adhuc vnũ diſcipulũ, ille eſt mihi vnus doctus vir, & quaſi plus quã doctus, & etiã quaſi plus doctus quã ſuus preceptor, niſi quod ipſe eſt ſimplex baccalaurius in biblia, ipſe cum paucculis; imo paucißimis temporibus preteritis intimauit bene viginti queſtiones & ſophiſmata, & ſemper contra modernos, videlicet V. deus ſit in predicamento, V. eſſentia & exiſtentia ſunt diſtincte, V. rollationes a ſuo fundamento ſint diſtincte, & V. decem predicamẽta ſint realiter diſtincta. Hui quot reſpondentes, ego non vidi in vita mea plus reſpondentes, in lectorio, & ipſe etiã defendit ſua dicta, & impoſuit honorem, quia vnus ſimplex magiſter haberet cum vno ſufficientiam: ego miraui quare Decanus admiſit, ego credo quod fuit inſanus propter Caniculares, quia eſt contra ſtatuta. Et quando diſputa-

tio

tio fuit, ex tunc ego in laudẽ ipſius metrificaui illa carmina ex tempore, quia ego pro parte ſum humaniſta.

Hic eſt vnus doctus magiſter
Qui intimauit bis vel ter
An eſſe eſſentie
Diſtinguatur ab eſſe exiſtentie
Et de Rollationibus
Et de predicamentorum diſtinctionibus
Et vtrum deus in firmamento
Sit in aliquo predicamento
Quod nemo fecit ante eum
Per omnia ſecula ſeculorum.

Sed de hoc ſufficiẽter nunc de poetis. Volo aliquid dicere vel ſcribere, & ſic eſt hic vnus, qui facit valerium Maximũ, ſed ipſe non placet mihi in media parte tam bene, ſicut vos mihi placuiſtis, quando vos feciſtis Colonie Valeriũ Maximũ, quia ille hic procedit ſimpliciter: vos autem quando legiſtis ibi de neglecta religione, de Somnijs & de Auſpicijs, tunc allegaſtis ſacrã ſcripturã, videlicet Cathenam aureã, que vocatur Continuũ beati

Thome Durandũ et alios ſublimatos in Theo logia, & iuſſiſtis quod bene notaremus illa puncta ex ſacra pagina, & pingeremus ibi vnã manũ, & diſceremus mentetenus. Sciatis etiã, quod hic nõ intrant tam multa ſuppoſita, ſicut Colonie, quia Colonie ſtudentes poſſunt eſſe ſicut hic ſunt ſcutones, & ibi aliqui ſtudentes ſcutant etiam parthecas, quod non volunt hic concedere, quia oportet hic, quod omnes habeant menſam in burſa, & ſint in matricula vniuerſitatis. Sed quãuis hic ſunt pauci, tamẽ ſunt audaces et bene tam audaces ſicut illi multi in Colonia, quia ipſi ſcalauerũt nuperrime vnũ regentem in burſa, qui ſtetit ante cameram, & audiuit quod luſerunt interius, tunc vnus voluit exire & inuenit eũ ibi, & proiecit eum per gradus. Preterea etiã ſunt audaces, quia percutiunt ſe hic cum reuteris, ſicut faciunt Colonie cũ Doleatoribus, et incedunt more reuterorũ cũ productis gladijs, & Chordis & Spadis, etiã cum plumbatis, vbi habent cordulam, ut poſſunt iactare & iterum adſe trahere. Nuper ſemel reuteri

teri ſecauerunt hic vnum Domicellum per ſcabiem, quod cecidit ad terram, ſed cito ſur rexit & defendit ſe realiter, & percuſsit et ſecauit eos omnes quod habuerunt Sanctum Valentinum, & omnes currebant fugens. Adhuc vnum eſt, quod debetis ſcire. Vos debetis interrogare Doctorem Arnoldum de Tungaris, qui non eſt minimus in Theologia, an etiam ſit peccatum ludere in taxilis pro indulgentijs. Ego ſcio aliquos ſocios, qui ſunt ribaldi, qui perluſerunt omnes indulgentias, quas dedit eis Iacobus de alta platea, quando ipſe terminauit cauſam Reuchlins Mag. quia tres fuerunt ibi, & etiam dixerunt, quod ille indulgentie non eſſent hominibus proficue. Si eſt peccatum, ſicut credo, & non eſt poſsibile, quod non ſit peccatum, ego noſco illos bene, tunc ego volo hoc predicatoribus dicere, qui erunt eos recte confundere, & ego etiam volo eis met in propria perſona, ego ſum bene tam audax ad panem eorum ponere. Nihil eſt iam amplius ad ſcribendum, niſi ſalutate

mihi ancillam Quentels, que iam eſt in puerperio, & valete pancratice, athletice, pugilice, baſilice, belle & magnifice, pro vt dicit Eraſmus in parabolis. Datū Heidelberg.

VVENDELINVS PANNITONſoris baccalaureus & Cantor in Straſ bergk, Magiſtro Ortuino Gratio S. D. P.

Vos culpaſtis me in ſuperiori litera quod atramentū eſſet mihi balſamus, & calamus biſſinus & papirus aurea, eo quod ego vobis ita raro ſcriberem. Ego volo nunc deinceps ſemper vobis ſcribere, & maxime, quia vos fuiſtis preceptor meus in Dauentria in quinto loco, & quia etiam eſtis vitrinus meus, quare ego teneor vobis ſcribere. Sed quia iam nullas nouitates habeo, volo vobis alia ſcribere: ſed ego ſcio, quod illa non delectabunt vos, quia vos eſtis bonus ſuper latere predicatorū. Nuper ſemel ſedimus in ſimpoſio, tunc ſedit ibi vnus qui loquebatur tā mirabile latinū, quod ego non omnia verba intellexi, ſed aliqua verba bene, & inter cete-

ra dixit, quod vellet vnũ tractatũ compone re, qui deberet exire ad proximã mißã Frãckfurdenſem, qui deberet intitulari Cathalogus preuaricatorũ, hoc eſt, predicatorum, quia vellet ſcribere omnes eorum nequitias, quas fecerunt, quia iam eſſent inter omnes ordines nequitioſißimi. In primis, quomodo contigiſſet in Berna, quod Prior & ſuperiores introduxerunt meretrices ad clauſtrum, & quomodo fecerunt nouum Sanctũ Franciſcũ, & quomodo beata virgo & cetere Sancte apparuiſſent illi nolhardo, & etiã quomodo monachi voluerunt poſtea illi nolhardo venenũ dare in corpore Chriſti, & quod hec omnia eſſent nequitie & fantaſie, quod ipſi monachi fecerunt, & quomodo deinde eſſent combuſti. Deinde voluit componere, quomodo ſemel vnus predicator ſuppo uit Moguntie in eccleſia ante altare vnã meretricẽ, & quando deinde alie meretrices fuerunt irate ſuper illam, tunc nuncupabant eam: monachus meretrix, eccleſia meretrix, et altare meretrix: & hoc audierunt homines, & cognoſcunt

etiam adhuc illam meretricem. Et vult etiam componere, quomodo vnus predicator uoluit vno modo Maguntie in hoſpitio ad Coronam ancillam lardare, quando predicatores de Augſpurg habuerũt ſuas indulgentias ibi, quia iacuerunt in illo hoſpitio, & ancilla voluit lectum facere, & vnus monachus vidit eam, & currit ei poſtea & proiecit eam ad terram, & voluit ante: tunc ancilla clamauit, et homines venerunt ei in auxilium, alias oportuiſſet, quod illa ancilla ſeruaſſet ei vnum ex. Et voluit componere, quomodo hic in Straßberg in clauſtro predicatorũ fuiſſent monachi, qui duxiſſent mulieres ad cellas eorum per ripam que fluit apud clauſtrum eorũ & raſerunt eis crines abinde, & ille mulieres iuerunt longe pro monachis, & iuerunt ad forum & emebant piſces a viris ſuis, qui erant piſcatores, & poſtea fuerunt tradite, & taliter predicatores fecerunt ſemel nequitiam bacchantibus: & quando ſemel vnus predicator iuit ſpaciatũ cum monacha, tunc iuerunt apud ſcholas, et ſcholares trahebant

illos

illos duos monachos ad ſcholã & correxerũt eos audacter: & quando monacham correxerunt, viderunt quod habuit vuluam: tunc omnes riſerunt et dimiſerunt eos in pace, & tota ciuitas fiebat deinde plena de illa re. Tunc ego fui per deum valde iratus quando talia dixit, & dixi ad eum: Vos non deberetis talia dicere poſito caſu quod eſſent vera, tamen adhuc non deberetis dicere: quia poſſet bene contingere, quod omnes occiderentur in vna hora, ſicut Templarij, ſi homines illas nequitias omnes ſcirent. Tunc dixit, ego ſcio adhuc tot quod non poſſem ad viginti arcus papyri ſcribere. Tunc ego dixi: Quare vultis de omnibus predicatoribus ſcribere, non tamen fecerunt omnes. Si illi in Maguntia & in Augſpurgk & in Straſsberg ſunt nequitioſi, tunc alij ſunt forte probi. Tũc ille dixit: Quomodo cõfundis me, ego credo, quod tu ſis filius predicatoris, uel fuiſti met predicator: nuncupa mihi vnũ clauſtrũ vbi ſunt probi predicatores. Tũc ego dixi: quid fecerũt illi in Frãckfurdia.

Tunc dixit ille, neſcis hoc? illi habent principalem apud eos, qui vocatur Vuigandus, ille eſt caput omnium nequitiarum, & ipſe incepit illam hereſem in Berna, & fecit vnũ libellum de Vueſalio, & illum poſtea in Heydelberga reuocauit, caſſauit, extirpauit & annullauit: & fecit etiam deinde vnũ aliũ librum, qui vocatur die Sturmglock, & ipſe non fuit ita audax, quod ſcriberet ſuum nomen: ſed miſit Ioan. Pfefferkorn ſuum nomen ſcribere, vt daret ſibi medium lucrum, tunc velit eſſe contentus, quia bene ſciuit quod Io. Pfefferkorn eſſet talis homo, qui neminem curaret, etiam ſuam famam non curaret, quando niſi lucraret pecunias, ſicut faciunt omnes Judei. Et quando vidi, quod eorũ erant plus quam meorum, tunc ego abiui, ſed fui valde iratus, quod ipſe non fuit ſolus, ſi fuiſſemus ego & ipſe ſolus: ego vellem diabolum poſuiſſe. Valete. Datum ex Straſsberg Feria quarta poſt feſtum Sancti Bernhardi, Anno Milleſsimo quingenteſsimo decimoſexto.

IACO-

IACOBVS DE ALTA PLATEA ſeptenarum & liberaliũ necnon ingenuarum artiũ et ſacratiſsime Theologie profeſſor humiſsimus necnon in aliquibus partibus in Germania hereticorum magiſter, id eſt, correctior, Ortuino Gratio Dauentrienſi in Colonia vitam trahens, Salutem in domino noſtro Ieſu Chriſto.

NVnquam fuit tam grata ruriculis dulciſsima pluuia tempore longe ſiccitatis, neq; ſol poſt longas nebulas, quam mihi fuit litera veſtra quã ad me huc ad Romam miſiſtis. Quando ego eam legi tunc fui ita gaudibundus quod libenter fleuiſſem, quia mihi videbatur quod iam eſſem in Colonia in domo veſtra, quando bibimus ſemper vnam vel duas quartas vinum vel ceruiſie, & luſimus in aſſere ita letus fui. Sed vos vultis quod iterum ita faciam ſicut vos, hoc eſt, quod ego etiam ſcriberẽ quid faciam hic in Roma tam longe & quomodo mihi ſuccedat, quod volo libentiſsime facere. Sciatis ergo quod ego ad

huc ſum ſanus, diuina ſpiratione. Sed tamen quamuis ſum ſanus adhuc, tamen non ſum libenter hic in Roma, quia illa cauſa propter quam ego ſum hic, eſt mihi nunc aduerſa: ego vellem quod nunquam incepiſſem eam, omnes derident me et vexant me, & noſcunt hic Reuchlin melius quam in Almania et multi Cardinales et epiſcopi et prelati, & curtiſani amãt eũ. Si nõ incepiſſem tũc eſſem adhuc in Colonia & comederẽ et biberẽ bene, ego habeo hic aliquando vix ſiccũ panem. Ego credo etiã quod male iã procedat in Almania, quia ego ſum abſens omnes iã ſcribũt libros in theologia ſecundũ ſuũ libitum: ipſi dicunt quod Eraſmus Roterodamus compoſuit multos tractatus in theologia: ego nõ credo, quod faciat omnia recte. Ipſe etiã prius in vno paruo tractatu vexauit theologos, et iam ſcribit theologice, eſt mihi mirũ. Si ego venio ad Almaniam et lego ſuos codiculos, & inuenio vnum paruiſsimum punctum vbi errauit, vel vbi ego non intelligo, ipſe debet videre, quod ego volo ſibi ſuper cutem. Ipſe ſcri

pſit

pſit etiam grece, quod non deberet facere, quia nos ſumus Latini & non Greci. Si vult ſcribere quod nemo intelligat, quare non ſcribit etiam Italicum & Bohemicum & Hungaricum, & ſic nemo intelligeret eum, faciat ſe conformem nobis Theologis in nomine centum diabolorum, & ſcribat per vtrum & Contra, & arguitur & replica, & per Concluſiones, ſicut fecerunt omnes Theologi, ſiç etiam nos legeremus. Ego non poſſum vobis tam omnia ſcribere, neque meam paupertatem quam hic habeo dicere. Illi Curtiſani, quando vident me, tunc nuncupant me apoſtata, & dicunt quod ego cucurri ex ordine, & ſic etiam faciunt Doctori Petro Meyer Plebano in Franckfurdia, quia vexant eum ita bene ſicut me, quia ipſe fauet mihi. Sed tamen ipſe habet melius, quam ego, quia ipſe habet bonum officium, quia eſt Capellanus ſuper Dei agro, quod eſt per deos bonum officium, licet Curtiſani dicunt, quod ſit viliſſimum inter omnia officia, que in Roma poſſunt eſſe. Sed hoc

nihil nocet; ipſi dicunt hoc ex inuidia, ipſi tamen habet panem ſuum de hoc et nutrit ſe taliter qualiter donec ipſe ſuam cauſam contra Francfurdienſes ad finē ducat. Omni die qua ſi iuimus ipſe & ego ſpatiatum in Campo flore & expectamus teutonicos, ita libenter videmus teutonicos. Tunc veniunt illi curtiſani & monſtrant cum digitis ſuper nos et rident & dicunt, vide ibi vadunt duo qui volunt Reuchlin comedere: comendunt ipſi eum tunc etiam merdunt eum iterum, & habemus tantas vexationes quod deberet lapidem comouere. Tunc dicit plebanus ſancta maria, quid noceat nos volumus hoc propter deū pati, quia deus multa paſſus eſt pro nobis, & nos etiā ſumus Theologi qui debent eſſe humiles & ſpreti in hoc mundo, & ita facit me iterum lete mentis, et cogito, dicunt quid volunt, ipſi tamen non habent omnia que volunt, ſi eſſemus in patria & vnus faceret nobis ita, tunc ſciremus etiam ei aliquid dicere vel facere, quia ego vellem leuam cauſam querere contra ipſum. Nuperrime etiā iuimus vnomodo

ſpacia

ſpaciatum, tunc duo vel tres iuerunt ante nos et nos poſt eos, tunc ego inueni vnam cedulam ego credo quod vnus eorum miſit eam libenter cadere, vt nos inueniremus et illa continet illa metra.

EPITHAPHIA. HOCHSTRATI.

Ira, furor, rabies, dolus, inclementia, liuor,
Dum cadit Hoſtratus non cecidêre ſimul.
Hæc ille inſipido poſuit plantaria vulgo
Ingenij dotes & monumenta ſui.

Aliud

Creſcite ab hoc taxi, creſcãt acõita ſepulchro
Auſus erat ſub eo qui iacet omne nephas.

Aliud

Flete mali, gaudete boni, mors vna duorum
In medium veniens abſtulit his dedit his.

Aliud

Hic iacet Hoſtratus viuentem ferre patiq;
Quem potuêre mali, non potuêre boni:
Ipſe quoq; excedens vita indignatus ab illa
Mœſtus ob hoc quod nõ plus nocuiſſe erat.

Ego & Plebanus quando inuenimus illam cedulam tunc iuimus ad domum & iacuimus

plus quam octo aut quatuordecim dies ſupra & non potuimus intelligere: mihi videtur, quod me attingant illa metra, quia ſtat Hochſtratus interius, ſed ego etiam cogito quod nõ attingant me ante, quia ego non vocor ita in Latino, ſed vocor Iacobus de alta platea vel in teutonice Iacobus Hochſtraten. Quare ego mitto illam literam ad vos, quod vos velitis eam interpretare, an velit me vel alium. Si vult me (quod ego non credo, quia ego adhuc non ſum mortuus) tunc volo inquiſitionem facere: & quando ego habeo eum, tunc volo ſibi vnum balneum preparare, quod non debet ridere, ego bene poſſum. Ego habeo hic vnum bonum fautorem, qui eſt lanſmannus meus, & ille eſt Stafirus Cardinalis Sancti Euſebij, ille debet bene preparare, quod veniat ad carcerem, & quod ibi comedat panem & aquam, & habere peſtilentiam. Quare facite diligentiam, & ſcribite mihi mentem veſtram, vt ſim certioratus. Ego etiam audiui, quod Ioan. Pfefferkorn eſſet iterum Iudeus, quod ego non credo, quia etiam dixerunt

ante duos vel tres annos, quod eſſet combuſtus a Margrauio in Hallis, ſed etiã non fuit verum de eo, ſed de alio qui etiam ſic vocabatur fuit bene verum. Ego non credo, quod fiat Mammaluca, quia ipſe ſcribit contra Iudeos, & eſſet etiã omnibus doctoribus theologie in Coloñia et omnib. predicatorib. dedecus, quia ipſe fuit cũ eis bene añte: dicant quicquid velint, ego per deos non credo. Et ſic valete. Datum Rome in hoſpitio ad Campanam in Campo flore, viceſima prima Auguſti.

EPISTOLA CVIVSDAM DEuoti & imperterriti fratris ſancti & impolluti ordinis, hoc eſt, diui Auguſtini, de malis nouitatibus nuper in Colmaria factis, diuina ira ſuper nos, proh bone Deus.

HVmilis frater Ioannis Tolletanus, reuerendo patri, frateri Rihardo Kalberſtatenſi, domino vere deuoto S.P.D.. Non poſſum tibi nõ ſine magno cruciatus animo meo dolore, clam habere, chariſſime frater, de his que nobis & noſtris ſancti ordinis hic in ciui

tate nouiter ſucceſſerunt, & aſteterũt. Quia eſt apud nos in Conuento unus frater, quem tu met nouiſti, ſpectabilis uir, utilis Monaſterio & toto ordini honorabilis, quia habet tubalem vocẽ in choro, & ſcit bene ludere in organis. Ipſe nuper loquebatur & perorauit vnam bonam fautricem ordinis formoſam, olim quando fuit, ſed nunc apoſtetauit a nobis & facta eſt mala beſtia. Et dixit tam multum, quod ipſa ad noctem venit ad illum ad Monaſteriũ; & ad tres noctes ibi manſit. Et venerunt ad eã duo vel tres fratres, et fuerũt omnes lete mente, & leuiter ſenſati cum ea, & fecerunt omnes, vt in feſto Codri, fortiter viriliter rem, ita quod bene contenta fuit. Et quando dies factus, quod ipſa debuit ad domũ ire, tunc ipſe dixit: veni, ego volo te exterius mittere, iam videt te nemo. Ipſa dixit: Da mihi antea meum ſolarium pro te & alios omnes. Et dixit ipſe, ego non poſſum pro alios dare. Et fuit hoc die plenum officium in choro, & ipſe fuit officiator, tunc oportuit eum ad chorum ire, ad incipiendum & conclaudendum

dum horas, & ſtatim ad eam reuenit in dalmatica & in albis, & fuit ei amicabilis in pectore inter mamillas, & in gremio egregie luſit, & ita quod ſe nihil mali ad illã prouidit. Tunc cuſtos pulſauit ad chorũ, & ipſe cucurrit in albis ſine bracha ad intereſſendum diuinis. Et quando reuenit, tunc illa mala beſtia foras vias iuerat, & portauit ſecum bonum ſuperinduſiam tunicam cum cucullo de bono nigro panno. Et quando ad domum venit, tũc ſtatim perſcidit in partes, & non timuit incurrere penam excommunicationis, quod veſtimentum conſecratum deſtruxit. Vere ibi impletum eſt illud: Diuiſerunt ſibi veſtimenta mea. Et ſunt quidam zeloſi fratres, qui dicunt, quod illis mala beſtia debet inueniſſe in lyripipiolo cucullo quatuordecim coronatos, quod (heu proch dolor) ſemper damnoſum eſſet, ſed vnus credit, & ſecundus non credit. Tunc quando ille bonus frater vidit, quod iniuriatus & damnificatus fuit, iuit ad pedellum curſorẽ ciuitatis (noui Latiniſte vocant viatorem) & dixit ad eum: charæ va-

de ad illam, & dic quod det mihi meam cucullam. Pedellus dixit, ego nolo ire, quando tu dicis, ſed quando Magiſtratus dicit, ego volo ire. Tunc frater, non bene conſideratus, ex bono zelo, quē habuit, quod magiſtratus eſſet fautor ordinis, iuit ad magiſtratum, & fecit ſuam querelam. Tunc magiſtratus fecit actionem, & miſit pro ea: et quando venit, magiſtratus interrogauit eam, quare huic ſuam cucullam deportaſti? Tunc ipſa ſtetit & ſine verecundia omnia manifeſte dixit, et quomodo ad tres noctes in monaſterio fuit, & quomodo ſecum viriliter fecerunt, et non dederunt ſibi ſolarium. Tunc magiſtratus noluit boni fratri facere ſuam cucullam rehabere, ſed dixit ad eū: Vos multa incipitis, certe non ſemper vobis ſic pertranſibit, vade tu in nomine centorum diabolorum, & mane in tuo Monaſterio, & dedit ei refutatorios, & ſic bonus frater verecundatus & confuſus fuit. Et illudebant ei, & poſtquam illuſiſſent ei, impoſuerunt nobis crucem magnā, quod ſub magna pena non debemus exterius

Mona-

Monaſterium ire ſuper plateas. Sed reuerendus pater frater Prior non fuit domi, quando hec pertranſierunt: ſed quando de via reuenit, ipſe miſit omnem rem pertingere ad reuerendum patrem Prouincialem gratioſum dominum noſtrum (ipſe ille doctus vir illuminatus, lux mundi, qui ſuper duas diſputationes ſtrenue ſe habuit contra heneticos, & ſuperdiſputauit eos omnes, ſed noluerunt ei credere ipſi infideles.) Tunc reuerendus pater Prouincialis ſtatim venit in ciuitatem, & certe fuit, ipſe & Prior male contentus ſuper illum fratrem, quod ſic inconſiderate iuit ad magiſtratum, melius fuiſſet, quod ſibi emiſſemus nouã cucullam de optimo panno, ſed fecit ex bono zelo. Et ſtatim Prouincialis iuit ad magiſtratum & ſenatores, & rogauit eos, vt nobis iterum licentiam darent, vt poſſumus de monaſterio ire ſuper plateas, ſed nihil potuit impetrare, quia dixerunt omnes, totus conſulatus: hoc paruum eſt, quod non debemus amplius exire, ipſi nobis adhuc

vnum factorem dare(ipſi vocauerunt curatorem,)qui debet monaſterio omnia percipere & exponere, & nobis ſolummodo neceſſaria dare. Certe ſi hoc eſſe erit: tunc habet finẽ circa libertatem eccleſiaſticam, nihil eſt amplius, diabolus maneat in monaſterio, (o frater mi) viui peruenimus illuc. Quis hunc aliquando potuit ſperare dolorem, quod noſtri optimi fautores nobis ſic derecedunt. Et certe reuerendus pater frater prior eſt valde cõtriſtatus, & fuit aliquibus diebus pre triſtitia infirmus, ſed hodie eſt octaua, quod de mane poſt tertiam digeſtionem, vnum malum ſudorem habuit, & poſtmodum ſurrexit, & iuit ad opus nature, & cacauit valde male nimis, non ſpiſſe ſed tenuiter, & factum eſt melius circa illum. Sed habet bonã expectantiam ab vna fautrice ordinis, que bene ſcit illi coquere bona iuſcula, & moniales crepitus, & huiuſmodi. chariſſime frater, ſi laici noſtri domini erunt, & omnes nos deridebunt: quia iam fecerunt vnum prouerbium de nobis, & acceperunt illi de vno antiquo,

quod

quod dicitur de vno plebano, qui libenter comedit bonum caſeum, et quando in ſancta nocte fuit in ludo paſcali, tunc ſua bona fautrix ſibi bonum caſeum furauit, & quando reuenit de ludo, & non inuenit caſeum, clamauit per deos ſanctos, meretrix furauit caſeum. Sic iam quando nos de muris exſpicimus ad plateas, ſalatij gratia, ipſi conuertunt prouerbium, non ſimpliciter, ſed per contrapoſitionẽ & clamant: Audite per deos ſanctos, meretrix furauit cucullam. Pie frater, ſic oportet nos habere multas et magnas vexationes & tribulationes ſub iſtis laicis, propter ordinem noſtrum. Et vere iam in nobis implentur ille ſcripture. Serui dominati ſunt noſtri, non fuit qui redimeret de manu eorum. Senes defecerunt de portis, iuuenes de choro pſallentiũ, defecit gaudium cordis noſtri, verſus eſt in luctum chorus noſter. Chariſſime frater, ora pro nobis deum, vt liberet nos à malis laicis. Sed quicquid feceris, bone Frater vide, & hanc literam illi mali ribaldi poete ſeculares non ſciant, & non intelligant. quia alias erũt

ſcripturi de nobis. Vale pangratice, chariſſime, pie Frater. Datum monaſterio noſtro, in octaua menſis Maius, in anno 1 5 3 7. Si quis vult hoc epiſtolium cum elegantiis meliorare, ille bene poteſt: ſed debet textum hiſtorie mittere integrum manere, quia eſt veritas, & non poteſt aliquis tam mala ſcribere, multum peius nobis tranſiuit.

Hæc litera miſſa fuit ex Brabantia, vno deuoto Fratri in Moguntia, de aliquibus malis, & inchriſtianis nouitatibus ſcripta.

DIALOGVS NOVVS ET MIRE FESTIVVS, EX QVORVNdam virorum ſalibus cribratus, non minus eruditionis, quàm macaronices amplectēs.

Epigramma I. A. B. ad lectorē.

Aſpice quā lepidīs ſalibus liber arteq́; docta
Detegit hic mentē, facta, refertq́; virûm,
Quîs linguæ gerris mos eſt maledicere muſis,
Muſis quiq́; mouent bella cruenta ſacris,
Moreq́; Democriti riſum dabis ipſe ſolutum,
Et leges optatos, lector amice, ſonos.

INTERLOCVTORES, M. Ortuinus, M. Lupoldus, M. Gingolphus, Eraſmus, Reuchlin, Faber Stapulenſis.

MAGISTER ORTVINVS.

SAlueat tota ſocietas. M. LVPOLD. Salutem maximam & multas bonas noctes, ſicut ſunt ſtelle in celo, et piſces in mari. M. GIN. Dominus det vobis tot ſalutes, quot ſunt alleluia inter paſcha et Penteco ſtes. M. ORT. Quoniam, quoniam, quoniamquidem homines ſemper volunt ſcire aliquas nouitates, ergo, ideo, igitur magiſter Lupolde doctor illuminatiſſime, dicatis nobis ſi placet, ſi vos no ſcitis aliquid noui. M. LVP. Certe zeloſiſſime magiſter noſter Ortuine, ego nihil audiui noui. M. ORT. Et vos viſceroſiſſime magiſter noſter Gingolphe. M. GIN. Certe nec ego etiam magiſter noſter Ortuine, niſi vnam nouitatem: ſed ego credo quod vos bene ſcitis. M. ORT. De quo eſt illa nouitas? M. GIN. De quibuſdam ribaldis, qui non faciunt niſi facere guerras & diſturbia in tota

Eccleſia.

Eccleſia. Diabolus poßit eos importare per terras & per maria. M. ORT. Ha ego bene ſcio, de quibus vos vultis dicere. M. GIN. Et de quibus magiſter noſter? M. ORT. De illo groſſo infami Eraſmo fautore Reuchlin. M. GIN. De facto vos bene dicitis magiſter noſter. M. ORT. Per deum ſanctum, vel per omnes deos loquendo, bene eſſet factum ſi illuminatißima theologie facultas auiſaret, quid oporteret facere de illis rabientibus truffatoribus. M. LVP. Videtur eis, quoniam ipſi ſciunt modicū latinizare, quod nemo eſt dignus eos aſpicere, neq; ſoluere corrigiā calciamenti eorum. M. GIN. Ipſi faciunt miranda, dicendo groſſa verba. M. ORT. Ipſi vadunt per plateas armati, ſicut buffones. M. LVP. Vadunt per vicos inflati ſicut pauones. M. GIN. Ipſi aſpiciunt ſe de vtroq; latere. Sed uiſceroſißime magiſter noſter, creditis quod ipſi ſciunt aliquid de Biblia? M. ORT. Sancta Maria, bene ſcio, quod non. M. LVP. Si daretur vna poſitio, vel de premijs ſanctorum, vel vtrum deus ſciat omnes pulices et omnes

pediculos, qui creantur quotidie Parrhiſijs, creditis quod ipſi poſſent arguere pro et cõtra. M. Ging. Ipſi facerent ſuas febres quaternas. M. Ortu. Itaque poſſunt eos importare. M. Lupold. Certe parcat mihi altiſſimus, ſi ego pecco, ſed ego vellem quod iſti omnes latinizatores eſſent in profundo inferni, vnde nũquam poſſent reuenire. M. Gingolph. Sancta Maria, etiam magiſtri noſtri de Parrhiſijs, qui ſapiunt arguere tam artificialiter, et qui ſunt adeo illuminati & zeloſi & renominati per omnes angulos terræ faciunt male, quod non confundunt iſtos zizaniatores. M. Ortuin. Ieſus Maria, non oporteret, niſi facere vnam paruam, paruam queſtionem cõtra iſtum latinizatorem Eraſmum, quod ipſe eſſet ſtatim ad metam non loqui. M. Lupold. Creditis, quod ipſi ſciant aliquid fundamẽtaliter. M. Gin. Fundamentaliter, Ieſus Maria, in bona veritate ego auderem bene ponere caput meum, quod ipſi non ſciunt ſuos terminos, neque ſuas ſummulas, & quomodo poſſent ipſi reſpondere? M. Ortuinus. Creditis

tis quod ſciant ſyllogiſmos? M. Lupold. Creditis quod ſciant elenchos? M. Gingolp. Creditis quod ipſi ſciant predicamenta, predicabilia? M. Ortuinus. Creditis quod ipſi vnquam viderunt aliquid de ethicis? M. Lupold. Et de phyſica? M. Gingolphus. Et de ſphera? M. Ortuin. Et de celo & mundo? M. Lup. Ita da, ipſi fecerunt ſuas febres quaternas. M. Gingolp. Que poſſunt eis religare venas zeloſiſſime magiſter noſter Ortuine, ego poſſim habere tot pediculos, quot carnifices occidunt poſt Paſcha vitulos, ſi ipſi ſciunt de hoc vnum vocabulum. M. Ortuinus. Ipſi derident nos, quia nos non dicimus groſſa verba, ſicut ipſi faciunt. M. Lupoldus: Ho Ieſus Maria, nos loquimur melius ſecundum Ciceronem, quam ipſi non faciunt. Cicero non habebat, niſi verba intelligibilia. Sed iſti credunt ſe feciſſe vnum magnum miraculum, ſi ipſi dixerint vnum groſſum vocabulum. Magiſt. Gingolphus. In bona veritate Dei magiſter noſter: Ego vidi duos Theologos multum

artificiales in Dauentria, quorum vnus erat magiſter noſter, alter dicebat eſſe M. noſtrã dus. Et ipſi ambo ſciebant bene tot, ſicut faciunt iſti buffones. Sed tamen non volebant allegare iſta groſſa vocabula, quia Cicero non amabat ea. M. ORT. Ipſi non volunt eſſe auditi. M. LVP. Ipſi ſunt ſoli de ſua parte. M. GIN. Iuriſtæ, legiſtæ, apothecarij, aduocati, domini de parlamento, omnes clerici villagiorum loquuntur ſicut nos. Sed iſti habent ſuũ latinũ per ſe. M. ORT. Deus eſt teſtis, quod ego credo, quod ſi aliquis interrogaret eos, quomodo declinatur Muſa, quod ipſi non poſſent dicere. M. LVP. Et tamen ipſi faciunt de magnis clericis. M. GIN. Ita da, & volunt corrigere Magnificat. M. ORT. Nunc iſte latinizator Eraſmus dicit, quod noſtra Biblia nihil valet. M. LVP. Et Reuchlin etiam ſimiliter. M. GIN. Et Faber etiã, qui vult dicere, quod ſunt tres Marie Magdalene. M. ORT. Et quod oportet dicere in miſſa: Et in terra pax, hominibus bona volũtas. M. LVP. Sancta Maria, ego neſcio magis,

quam

quam Bibliam habebimus. M. GIN. Etiam Papa bene eſt fatuus, quod non excommunicat iſtos groſſos buffones. M. ORT. Et de parte diaboli, ipſi non facerent tot diſturbia in populo. M. LVP. Sanctus Hieronymus nõ erat ita magnus clericus, ſicut ipſi ſunt? M. GIN. Et ſanctus Ambroſius, ſanctus Auguſtinus, & alij omnes zeloſiſsimi doctores nõ ſciebant ipſi bene tot, ſicut iſti ribaldi? M. ORT. Ipſi deberent interponere ſuis. M. LV. Nos bene indigemus de ſuo greco. M. GIN. Videtur eis, quia ipſi ſciunt dicere to, tou, logos, monſſotiros, legoim, taff, hagiotatos, quod ipſi ſciunt plus quam deus. M. ORT. M. noſter Lupolde, creditis quod deus curat multum de iſto greco? M. LVP. Certe non, M. noſter Ortuine: ego credo quod deus nõn curat multum. M. Ginolph. Quia nemo intelligit eos, volunt vobis facere credere miranda. M. Ortu. In conſcientia, vos videbitis, quod niſi illuminatiſsimi doctores de Parrhiſijs mittant vnam ambaſsiatam ad Papã ad excõmunicandum eos, quod ipſi faciunt om-

*nes hæreticos. M.Lupold. In bona verita-
te magiſter noſter, quando ego conſidero de
prope ſcandalizationes, quas ipſi faciunt; e-
go non poſſum aliquid dicere, niſi quod ego
credo, quod Antichriſtus bene cito veniet.
M:Gingolph. Helas. Certe erit magna peitas.
M.Ort. Timeo ne ſint multum male informa
ti. M.Lupold. Et ego, ne ſint multi damnati.
M.Gingolph. Sed creditis quod ipſi curant?
M.Ort. Per diem, ego credo quod videtur eis
quod non eſt deus. M.Lupoldus. Ego neſcio
nunc quid eſt de mundo. Sed omnes non que-
runt modo, niſi vanitates. M.Gingolph. E-
tiam vos videtis, quomodo capit nobis magi
ſter noſter. M.Ort. modo populus eſt come-
ſtus vſq; ad oſſa. M.Lup. modo non ſunt niſi
decimæ in eccleſia. M.Gin. Timeo ne ſit vin
dicta diuina. M.Ort. Si eſſent boni predica-
tores, qui remonſtrarent populos, nō regnarēt
tantū iſta peccata. M.Lup. Ego credo quod
ſi vos viuatis multū, quod vos videbitis mul
ta noua. M.Gin. Quando ego erā clericus no
vellus in Dauētria nos nō habebamus niſi bō*

na compilata. M. Ort. Deus habeat animã magiſtri Iacobi de Platea, ſed ipſe dabat nobis bona reportata. M. Lupold. Parcat altiſſimus magiſtro Boquillon de longa Ripa, ſed ipſe dabat optima vocabulorum ſignificata. M. Gin. Ho Ieſus bona interrogamenta, quæ dabat nobis pro quæſtionibus magiſter Rapoleus de baſſa foſſa. M. Ortu. Nos ſciebamus cordetenus noſtra argumenta. M. Lupold. Nos querebamus in quæſtionibus, quid eſt doctrinale? doctrinale et doctrinabile quomodo differunt? Quot ſunt neceſſaria in domo dei? Quid eſt clericus? Quid eſt ſcientia? Sed iam omnia iſta ſunt derelicta. M. Gingolphus. Habebamus bonos auctôres ſeptem actores, Græciſmum de Garlandria, & ſcribebamus omnia de manu propria. M. Ort. Etiã nos habebamus bona fundamenta. M. Lup. modo nõ eſt amplius quæſtio de via patrũ noſtrorũ. M. Gin. modo antequã vnus puer ſciat mungere ſuũ naſum, oportet quod põnatur ad grecũ. M. Ort. modo pro faciẽdo cõcluſionẽ nihil valent omnia. M. Lup. Si illi boni patres, qui

erant noſtri preceptores, venirent modo, ſancta Maria quid dicerent, ſi viderẽt omnia ſic mutata. M. Gingol. Sed quid dicerent de noſtra Biblia, quæ eſt modo ſic renouata. M. Ortuin. Sed quid dicerent de beata Magdalena, quæ eſt modo ſic triplicata? REVCH. Eraſme, Eraſme, ſurge quæſo, & expergiſcere. ERAS. Quid ſurgã, et expergiſcar? Reuch. Vt rideas & irrideas, ſurge inquam, ſatis lætabere ſi ſurrexeris. Eraſ. Quis eſt qui me vocat? Reuch. Tuus in bonis literis collega Reuchlin. Eraſ. Amici precibus aliquid eſt condonandum. Surgã igitur, vt quid me velis accipiam. Reuch. Vis rem audire ridiculam, & tibi forte voluptati futuram? Eraſ. Volo hercle, modo nihil ſit fraudis. Reuch. Nihil hercle fraudis, aperta omnia. Eraſ. Age ergo, dic vno verbo, quid iſtuc eſt quod me velis. Reuch. Arrige aliquantiſper aures. Eraſ. Faxo quod dixi, quid inde futurum? Reuch. Si vnquam riſeris, ridebis ſtatim maxime. Eraſ. Quãdo quæſo? Reuch. Vbi primum audieris quoſdam, qui ſe magiſtros

ſtros noſtros appellitant, rugoſæ frontis vete ranos. Eraſ. Vbi nam ſunt? Reuch. Vides pro tuis oculis iſtos ſtolidos? Eraſ. Video, vi deo. Reuch. Sta ergo & quieſce, vt audias quod riſum tibi moueat. Eraſ. Taceo. M. Ort. Per bonam fidem, vt ego ad meum primum thema reuertam, M. noſtri, totus mundus eſt multum malus. M. Lupold. Certe magiſter noſter Ortuine, doctores forte ſunt cauſa, quia ipſi non clamant ſatis alte contra peccata. M. Gingol. Si non eſſemus boni, ſicut debemus, permitteremus quod iſte ribaldus Eraſmus ſic rideret de noſtra Biblia. M. Ort. Permitteremus quod iſte textualis Faber ſic triplicaret de vna Magdalena. M. Lup. Permitteremus quod iſte latinizator Reuchlin truffaret ſe de noſtra Theologia. Eraſ. Dij boni, quid iſtud eſt, quod audio? Reuc. Quod audiſti nihil eſt. Eraſ. Nihil eſt? Reuc. Nō mediusfidius (Iupiter) ſi celerius paulò ſurrexiſſes, crepuiſſes riſu, vt ego ſuſpicor. Eraſ. Crepuiſſem riſu? Reuch. Ita me dij ament. Eraſ. Cur (inquam) riſu? Reuch. Vix enim

tibi temperaſſes, ſi iſtorum pallotenus philoſophorũ nugas et deliramẽta à principio intellexiſſes. Eraſ. Ain' vero? Reuch. Aio hercle vero. Tot effutiuerunt importunas loquacitates, vt ipſi quoq; Heraclito riſum ſuſcitaturos dixiſſes. Eraſ. Age ergo, et rem paucis aperi, vt huc vnà redeamus. Reuch. Tot ineptijs aures meas obtuderunt, vt vnde primũ ſim exorſurus, nõ videã ſatis. Eraſ. Quod animo primum occurrit, iſtud eſt quod volo. Reu. Vis ergo dicã, dãnãt omnes omne genus literas. Eraſ. Omnes vero? Reuch. Omnes vero. Eraſ. Et bonas? Reuch. Bonas tantũ. Eraſ. Quid de malis? Reuc. Illud eſt quod omniũ probãt maxime. Eraſ. Nullã ne probant diſciplinã? Reu. Rẽ ſolũ probant vnã. Eraſ. Quid inquam. Reuch. Quæ nullum omninò habeat ornamentum, barbariem. Eraſmus. Ho, ho, Quid de græcis literis? Reuch. Iuppiter, eſt quod ridere ſatis nequeunt. Eraſ. Quia non norunt fortaſſe. Reuch. Nõ norũt, Quomodo noſſent? congrui non ſunt. Eraſ. Congrui? Reuch. Nec certe, quod multo magis

gis mirabere, elementarij. Eraſ. Nihil ne habent latini ſermonis? Reuch. Quę habēt latiniſsimū, dicunt & Ciceronis ſtylo penè cōformem. Eraſmus. Et ita eſt? Reuch. Quid? Agreſtes, vetulæ, idiotæq́; ruſtici comptius multò loquerentur & purius. Eraſ. Trahis me in admirationē. Reuch. Nec certe immeritò. Eraſ. Non ſunt tamen fabulæ? Reuch. Non, non. Eraſ. Quam artē profitentur ipſi? Reuch. Quam, neſcio, ſuſpicor tamen Theologorum nomen ſibi vendicare. Eraſ. Sunt Theologi? Reuch. Tales ſaltē videri volunt. Eraſm. Quales ergo tibi videntur? Reuch. Quæſtionarij. Eraſ. Quid ſummè laudant? Reuch. Nihil, niſi quod eſt vituperandū maximè. Omnes in primis carpunt audaculè ſeq́; ſolos opinātur, qui deū predicare, de virtute loqui, et ſacris moribus verba facere, debeāt. Eraſ. Vitam forte philoſophicam degunt ac diuitijs præferunt paupertatem. Reuch. Paupertatem Iupiter? Nullum eſt hominū genus, quod palatiorum pauimenta frequentius terat, quàm iſti. Eraſ. Aſpernātur ne beneficia

& animarum curas? Reuch. Aſpernantur deus bone? imò vero per dies & per noctes in ſequuntur. Eraſ. Quoniam ergo mirabile eſt adeo huiuſmodi hominum genus. Libet adire eos propius, vt aliquando eorundem mores, & viuendi ritum cognoſcam. Proinde mi Reuchlin, ſi modo hoc tibi non eſt oneroſum videamus quid agant id genus Sophiſtæ. Reuch. Placet eamus. Eraſ. Sed priuſquam eamus illuc, parumper me doceas, quibus ego verbis eoſdem ſum ſalutaturus, aut quo alloquuturus ſermone. Reuch. Volunt inprimis ſe magiſtros noſtros appellari. Eraſm. Quid ſi id ego non dixero? Reuch. Iraſcentur, & colloquio ſuo indignum te iudicabunt. Eraſ. Nomen vt reminiſcar. Reuch. Vocantur magiſter noſter Ortuinus de Dauentria, magiſter noſter Lupoldus, & magiſter noſter Gingolphus. Eraſ. Saluete magiſter noſter Ortuine, magiſter noſter Lupolde, magiſter noſter Gingolphe. M. Ort. He ſaluete vere. M. Lupold. Vere bona dies vobis. M. Gingolph. Bona ſalus, bona ſalus. M. Ortui. De

vbi

vbi venitis vos duo? Eraſ. Roma. M. Lupold. Et de quid faciendo? Reuch. Illuc ieramus videndi Pontificis gratia. M. Gingol. Pro quo faciendo volebatis videre Papam? Eraſ. Volebamus, vt faceret nobis poteſtatẽ corrigendorum, quæ in Biblijs paßim leguntur, erratorum. M. Ortuin. He benedicite deus, vultis dicere quod noſtra Biblia nihil valet. Reuch. Non hercle, ſunt tamen permulta quæ cenſoria indigent nota. M. Gingolph. Et qua nota, per veſtram fidem. Eraſmus. Corrupta eſt Græci ſermonis tralatio. M. Gingolp. Corrupta? Et ſanctus Hieronymus non valebat ipſe bene ſicut vos? Reuch. Indigni ſumus, qui Hieronymi veſtigia deoſculemur. M. Ortuin. Quare ergo vultis eum corrigere? Eraſm. Corrigere Iupiter? immò vero quam dedit ipſe tralationem reſtituere. M. Lupold. Per bonam veritatem, ecce bonũ reſtituere? hoc ergo quod nos cantamus quotidie in eccleſia non eſt bonum: & ſi non eſt bonum per conſequens de poſt multis annis errauit eccleſia. Reuch.

Eccleſiam erraſſe non dicimus. M. Gingol. Quid ergo vultis dicere? Eraſm. multa poſſe melius dici, quàm prius dicta ſunt. M. Ortuin. Sed, ſed per veſtram fidē, qui eſtis vos? dicatis nobis parum veſtrum nomen, ſi placet vobis. Reuch. Sumus illi, quos norunt omnes Reuchlin & Eraſmus. M. Lup. Ho Ieſus Maria, caput facit mihi malum, quando ego audio loqui de vobis. M. Gingolph. Quis diabolus adduxit vos hic? ego eram bene hebres, qui erant iſti zizaniatores. Eraſmus. Acrius iraſcimini, quàm par ſit. M. Ortuinus. Iraſcimur? per deos ſi eſſem Papa, vos & omnes qui ſimulant vobis eſſetis excommunicati, antequam eſſet vnus menſis. Reuchlin. Cur ita quæſo? M. Lupoldus. Nónne eſt bona ratio? vos facitis nunc omnes hæreticos. Eraſmus. Quam hæreſim diſſeminauimus? M. Gingolphus. Tot, quod ego non poſſum dicere. M. Ortuinus. Interpone tuis de parte diaboli, interpone tuis latinizator Eraſme: & tu ſimiliter groſſe infamis Reuchlin. Reuchlin. Nunquid

quid etiam rerum noſtrarum ſatagimus? M. Lupoldus. Vos facitis veſtras febres, vtrum pertinet ad vos corrigere Magnificat. Eraſmus. Quid amabò illic correximus? multa dicitis, nihil probatis. M. Gingolphus. Si vnuſquiſque interponeret ſuis, omnia melius irent, quàm non faciunt. Reuchlin. Nonne etiam quod noſtrum intereſt facimus? M. Ortuinus. Non per diem ſanctam. Eraſm. Docete ergo nos, quid noſtra referat, vt conſilio veſtro prudentiores facti, reſipiſcamus. M. Lupoldus. Curate de veſtro latino, facite metra, facite magnas orationes, facite imprimere libros de modo latinizandi. Reuch. Nihil de Deo? M. Gingolph. Non, de parte diaboli non, quia non pertinet ad vos. Eraſmus. Ad quos igitur ſpectat? M. Ortuinus. Ad illuminatiſsimos & zeloſiſsimos magiſtros noſtros, qui ſciunt arguere pro & contra. Reuchlin. Iuppiter, quid iſtuc eſt Eraſme? putant iſti nebulones eloquentiam eo eſſe fato, vt eidem coniungi nequeat ſacrarum literarum cognitio.

M.Lupold.Videte adhuc, quomodo ipſi ſunt boni Chriſtiani, quoniam veniunt adhuc loqui de Ioue. Eraſmus. Audi imperitiam. Reuch. Rude & agreſte vulgus. Eraſmus. Ceruices cerebro vacuæ. Reuch. Quam bene idiotis impônunt. Eraſm. Vix certe digni mihi videntur, qui elementarij dici debeant. Reuch. Hercle ſunt indoctiores Philonide. M.Gingolph. Ho, quod ipſi ſunt magni domini, quid dicunt groſſa verba, & nõ intelligibilia. Eraſmus. Obſcuris verbis vtimur? M.Ortuin. Omnes bene vident. M. Lupold. Non eſt vnus ſolus, qui poßit intelligere hoc quod vos dicitis. Reuch. Non ex his, qui ſunt veſtri pecoris Archadici? M. Gingolph. Vide adhuc, Archadici: Quid hoc ſignificat? ipſi volunt nos facere diuinare. Eraſmus. Neſcitis quid ſit Archadia? multos illic habetis fratres. M.Ortuin. Nos habemus veſtras febres, & quomodo nos ſumus de Colonia. Reuch. Eraſme, nos deliramus, verba noſtra non capiunt. M.Lupol. Sed per veſtram fidem dicatis mihi, quid indigemus

digemus de veſtra latinitate? Eraſ. Nos vero, quid veſtros curamus barbariſmos? M. Gingolphus. Barba? Reuch. Solœciſmos, ſi mauultis. M. Ortuin. Adhuc melius, ipſi non volunt eſſe intellecti. Reuch. Vadamus Eraſme, tu vides ſurdis loquimur, iſti magiſtri noſtri nihil dignum laude exiſtimant, niſi quod meram barbariem redoleat. Eraſm. Eamus, ſaltem Fabrum Stapulenſem quæſituri, vt nos adiuuet. M. Lupold. Adducatis, adducatis nobis modicum veſtrum Fabrum, & quod ueniat ad defendendum ſuas tres Marias. M. Gingolph. Fabricauerunt ſuper dorſum meum peccatores; ſed nos fabricauimus ſuper ſuas ſpatulas. Reuch. Verbis temperare nequeo, neque tamen reſpondere audeo, ne ex ſtultis inſamos faciam. Eraſm. Hos miſſos faciamus, tantiſper demum ſubſidio nobis adfuerit doctiſſimus ille Faber. Reuch. Heus tu philoſophe Faber, ſalue. FAB. Saluos uos eſſe opto. Quo nam pacto res veſtra agitur? Eraſm. Bene ſanè, modò valeas. Fab. Equidem valeo, modò bene ſit vobis. Quæ

cauſa vos huc aduexit viri doctiſsimi? Reuch. Audi, & paucis intelliges. Inter ambulandum reperimus, neſcio quos palliotenus Theologos & magiſtros noſtros, qui nos probris affecerunt infinitis, & intolerandis. Faber. Quare affecerunt? Eraſm. Damnant quæ ſcribimus, & nos velut hæreticos explodunt. Faber. Vtinam optimus eorum, eſſet alterutri veſtrûm comparandus. Reuch. Dicunt præterea non intereſſe, quicquã de Deo loqui. Faber. Quid ergo volunt faciatis? Eraſ. Neſcio, niſi vt de diabolo tantum verba faciamus. Faber. Mirabile hominum genus, qui ſibi ſapientes haberi volunt, & tamen ſunt omnium ſtultiſsimi. Reuch. Sed audi Faber, hoc nihil eſt, te perinde ac nos exſibilant. Fab. Exſibilant, Deus bone, quam obrem? Eraſmus. Hæreticum te prædicant. Faber. Cur ita? Reuch. Quia dixeris legendum: Et in terra pax, hominibus bona voluntas. Fab. Cum eorum pace dixerim, ego ita in eccleſijs legendum non præcipio: ſed moneo tantum hunc ſermonis Græci habere ſenſum.

Vos

Vos qui vtranque noſtis linguam, iudices eſtote. Eraſ. Neuter noſtrum diffitetur, quin rectiſsime dixeris. Faber. Nihil ne aliud culpant? Reuch. Culpant etiam tuas Magdalenas, & hæreſeos loco damnant. Faber. Quo modo culpant? Eraſ. In publicis concionibus audiente populo te proſcribunt, impium vocant, & vt hæreticum flammis deuouent. Faber. Deus bone, qui predicant non eſſe detrahendum, detrahunt. Si ſcriptis dereliquerim, quare ſcriptis non confutant? Reuch. Scriptis etiam confutare conatus eſt, neſcio qui auriculatus & cucullatus frater de grandis valle, qui vt doctrinam cum eloquentia habere coniunctam videretur, ſtuduit quantum potuit ſermonem ſuum phalerare. Fab. Et quem adhibuit cultum? Eraſ. Vniuerſam apologiam pinxit perbelle. Faber. Quibus coloribus, Rhetoricis? Reuch. Barbariſmis & ſolœciſmis. Ita vt prima quoque oratio authoris ineptiam ſatis arguat, illic infinitis pene te afficiunt probris. Propterea oratum te venimus, vt ad expugnandos huiuſ-

modi nebulones nobiſcum arma capeſcas. Faber. Ego eorum verba nihili facio, neq; iniuris mihi curæ eſt reſpondere. Eraſ. Impune ergo tibi detrahent? Faber. Mordeant vt volunt, reſpondere non decreui, & vos ipſi, ſi verbis meis & conſilio velitis acquieſcere, relinquetis eos in ſua loquacitate, neq; vanas huiuſmodi curabitis iniurias. Scitis ſcriptum eſſe, Mihi vindictam & ego retribuã. Reuch. Certe Eraſme, vt paucis dicam, Optime mihi videtur cõſulere Faber doctiſsimus: propterea ſi me audis, eos miſſos faciemus. Crepent, increpent, clament, reclament, nihil ad nos. Si tacuerimus, inuidia rumpentur. Eraſmus. Placet quod mones. Redeamus ergo ad priſtina ſtudia, neque ineptis cuiuſquã ſermonibus ab opere bono deſiſtamus.

Auditores interim.

Valete.

PRO NVNC VOLV. *MVS IN FINE CERTIFICA-care ſtudioſos de cōmento ſeu lectura multum ualde ſubtili, uiri cuiuſdā ſpectabilis magiſtri noſtri Schluntz in vniuerſitate Erdfur denſi, quam compilauit ſuper hoc egregium opus.*

ILluſtris ſignificat nobilis, glorioſus & generoſus, et dicitur quaſi intus habens lucē.

Familia, proprie dicitur illa turba hominum, quæ eſt in domo alicuius, ſicut ſerui & ancillæ: & venit à nomine femur, ſicut ponit vocabularius Gemma gemmarum.

Alumnus, dicitur à verbo alumno, as, are, quod ſignificat paſcere & nutrire, et hinc venit alumnus, quod ſignificat eum qui alit & eum qui alitur. i. paſſiue & actiue. Et poſſumus etiam dicere alumniſare, id eſt, alumnum facere.

Erdfurdia, eſt vna ſolennis ciuitas in Thuringia, & habet vniuerſitatē, quæ meo tempore fuit in flore. Et fuerunt multa ſuppoſita

ibi, et etiã nobiliſſ. Et magiſtri qui fuerũt re gentes in burſis non permiſerunt legere in poe ſi, & alijs fantaſijs: ſed fuerunt diligentes in Ariſtotele, & fuerunt moderni & reales, et ſciuerunt fortiter diſputare contra antiquos & nominales.

Baſilea, dicitur à baſiliſco, quia olim ibi fuit inuentus baſiliſcus. Vel à Baſile quodã rege, qui percuſſit ibi vnum gigantem, ita quod ro gauit eum propter deum, quod vellet ceſſare, & tunc ille rex ædificauit ibi ciuitatem: & dicunt quod ille gigas adhuc eſt pictus Baſileæ in vna turri ad perpetuam memoriam.

Ars dicitur à greco artos, id eſt, panis, quia omnes qui ſciunt artem aliquam, poſſunt ac-quirere panem & victum et amictũ. Vel dici tur ab arcu, quia ſicut in arcu poſſumus vul-nerare corpus alicuius, ſic etiam per artẽ per cutimus mentem alicuius paralogiſando eũ, precipue per loycã. Vel dicitur ab arx, quia ſi cut arx eſt in altitudine, ſic etiã ars eſt ſuper ignorantiã. Vel dicitur ab artus. i. articulus, quia ſicut corpus mouetur particulariter in

ſuis

ſuis articulis, ſic etiā animus hominis per artes mouetur in ſuis ſenſualitatibus.

Zeloſus, eſt pulchrū uocabulū, et maxime theologicale: quando theologi volunt dicere, quod aliquis eſt bonus Chriſtianus, et habet bonā conſcientiā, tunc dicūt: iſte homo eſt zeloſus. Et dicitur à zelus, quod idem ſignificat quod feruor qui iacet ſicut ignis in corde alicuius, qui amat fidē. Et zeloſi ita ſunt ignificati per illū feruorē, quod vellent libenter facere aliquid bonum, etiamſi deberent mori.

Status dicitur à ſtando, quia quādo aliquis eſt diues, vel habet vnā bonā præbendā uel dignitatē, tunc dicimus: iſte bene ſtat, ſed quando nihil habet, & eſt nulla in dignitate, tunc dicitur male ſtat.

FINIT SE OPVS EGREGIum magna diligētia à ſpectabilibus magiſtris noſtris compilatū, et iam melius quā ante impreſſum in Vtopia, in impreſſoria Claudi Sutoris cum ſtella tenebroſa. Anno quo ſupra: cauiſatū etiam eſt, ut in alijs, ne quis audeat poſt nos impreſſare per decennium.